

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เสริมสร้างธรรมาภิบาล พัฒนางานสู่สากล

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒

ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปอาร์ม

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

ชั้นใน

ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้นมีช่อชัยพฤกษ์ ประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสอง

ชั้นนอก

ใต้พานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแถบแพรมีอักษรข้อความว่า “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” มีช่อมุขบงประกอบอยู่ด้านบน

สี

สีแดงชาด

ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม ภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริราช อันทรงไว้ ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพและ ทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ

สีทอง

ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างาม สูงส่ง

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐
หน้า ๑๗

สารจาก

ประธานรัฐสภา

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ภารกิจจะกำหนดหน้าที่และอำนาจของ “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ไว้ในมาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๑ อย่างกว้างขวางครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดจำนวนผู้ตรวจการแผ่นดินไว้เพียง ๓ คน จึงเป็นการทำทนายอย่างมากในการปฏิบัติภารกิจอันสำคัญนี้

คุณสมบัติของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่เพียงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และยังต้องมีวุฒิภาวะและความกล้าหาญในการตัดสินใจด้วยความรับผิดชอบต่อการวินิจฉัยปัญหาแต่ละกรณีอย่างเที่ยงตรง

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความยินดีกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๒ นี้ ขอเป็นกำลังใจให้ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินประสบความสำเร็จ สร้างความถูกต้องชอบธรรมแก่ประเทศชาติและประชาชนตลอดไป

(นายชวน หลีกภัย)
ประธานรัฐสภา

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายบุรณ ฐาปนคุณย์
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สารจาก

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และแก้ไขปัญหาคาการไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ และผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปฏิบัติหน้าที่และยึดหลักในการดำเนินงานตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย โดยคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และแก้ไขปัญหาเฉพาะรายการณ์โดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด

ผู้ตรวจการแผ่นดินตระหนักดีว่าปัญหาในหลายกรณีเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือเป็นปัญหาในระดับนโยบาย หรือปัญหาข้อกฎหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเน้นการทำงานในเชิงรุก คือ การแก้ไขปัญหาเชิงระบบ เน้นการศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหาและแก่นแท้ของการแก้ไขปัญหาในเชิงระบบเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ และนำแนวทางดังกล่าวมาแก้ไขปัญหามีลักษณะเดียวกันได้ทั่วประเทศ อาทิ การศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาลูกค้าเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายพาราควอตที่ใช้ในการเกษตร การศึกษา ปัญหาการเข้าถึงวิตามินโฟลิก เอสดี (วิตามิน B9) กับการป้องกันปัญหาการพิการในทารกแรกเกิด และการศึกษาปัญหาของธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม เป็นต้น

นอกจากนี้ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐ มีหน้าที่ต่อประชาชน เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดแก่ประชาชนทุกคน หรือ ชุมชนเป็นการทั่วไป ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่าในแต่ละปีจะมีนักเรียนครอบครัว ยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.๓) เป็นจำนวนมาก นักเรียนกลุ่ม เป้าหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานทันทีที่จบการศึกษาในฐานะ “แรงงานไร้ฝีมือ” ทั้งนี้ หากมีการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง อบรมเพิ่มทักษะด้านอาชีพให้แก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน จะช่วยให้เข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะ “แรงงานมีฝีมือ” จะได้รับค่าจ้างในอัตราที่สูงขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้มีการดำเนินโครงการนำร่อง “โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพ แก่ นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.๓)” ร่วมกับ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมือและประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจุบันได้มีการขยายการดำเนินโครงการฯ ไปยังทุกจังหวัดทั่วประเทศ

นอกเหนือไปจากการดูแลประชาชนภายในประเทศแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับประชาชนชาวไทยที่พำนักอยู่ต่างประเทศ โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขยายความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ รวมถึงหน่วยงานตรวจสอบอื่น ๆ ทั้งด้านวิชาการและการคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศมาโดยตลอด ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำบันทึกความร่วมมือแบบทวิภาคี กับนานาประเทศ อาทิ กับกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย หน่วยงานตรวจสอบของรัฐ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้กระชับความสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมความร่วมมือกับคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน (National Commission of Supervision : NCS) ซึ่งเน้นการพัฒนาระบบแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าอบรม ณ วิทยาลัยการตรวจสอบวินัย กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคอาเซียนให้มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น จึงได้ผลักดันให้มีการจัดทำกรอบความร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นกลไกในการรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในประเทศกลุ่มอาเซียนให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้ชื่อกรอบความร่วมมือดังกล่าวว่า “South East Asian Ombudsman Forum” หรือ “SEAOF”

อนึ่ง ในการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่านมา คงไม่อาจ บรรลุตามเจตนารมณ์ข้างต้นได้เลย หากไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยมีได้มุ่งหาว่า หน่วยงานใดเป็นฝ่ายถูก - ผิด แต่ร่วมมือกันจัดปัญหาให้หมดสิ้นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะความเดือดร้อนของประชาชนเป็นสิ่งที่ไม่อาจ รั้งรอได้ ในโอกาสนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินขอขอบคุณส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ตลอดจน พัฒนาแนวทางการปรับปรุง ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติไว้ ณ โอกาสนี้

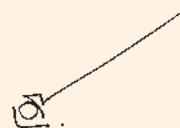
พลเอก

วิทวัส รชตะนันท์
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายบูรณ์ ฐาปนดุลย์
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สารบัญ

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	(๑)
ตราสัญลักษณ์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	(๒)
สารจากประธานรัฐสภา	(๔)
สารจากประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน	(๗)
บทสรุปผู้บริหาร	(๑๔)
Executive Summary	(๒๖)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๘
๑.๑ ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๙
๑.๒ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๐
๑.๓ การดำเนินการกรณีเป็นเรื่องเฉพาะตัว หรือเรื่องที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ	๑๒
๑.๔ เรื่องที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา	๑๓
๑.๕ การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน	๑๔
๑.๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๖
๑.๗ การเสนอแนะและการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๗

๒. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๐
๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๘
๓.๑ วิสัยทัศน์	๒๙
๓.๒ พันธกิจ	๓๑
๓.๓ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๒
๓.๔ ทรัพยากรบุคคลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๖
๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๗
๓.๖ การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กับยุทธศาสตร์ชาติและแผนที่เกี่ยวข้อง	๓๘
บทที่ ๒ ภาพรวมผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๔๙
๑. สถิติผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	๕๐
๑.๑ สถิติผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเปรียบเทียบ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	๕๑
๑.๒ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๖
๒. ผลการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๘
๒.๑ การเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน	๖๙
๒.๒ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับ ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคล	๘๖
๓. ผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจในกรณีหน่วยงานของรัฐยังมิได้ ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ	๑๕๔
๔. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพ โดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ	๑๗๖
๕. กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	๑๗๘

บทที่ ๓ การวิเคราะห์รายละเอียดผลการดำเนินงาน	๑๙๓
๑. สัมฤทธิ์ผลของผลการดำเนินงานในภาพรวม จำแนกตาม แผนงาน/โครงการ เปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑๙๔
๒. สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามระบบการประเมินผลภาครัฐราชการ แบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)	๒๐๔
๒.๑ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายระดับองค์กร ความเชื่อมโยงกับ นโยบายสำคัญของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับ พันธกิจต่าง ๆ	๒๐๕
๒.๒ การประเมินประสิทธิผลต่อค่าใช้จ่าย	๒๐๙
๒.๓ การประเมินประสิทธิภาพด้านงบประมาณในการดำเนินงาน	๒๑๘
๓. สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณี ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๒๒
๓.๑ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีในประเทศ	๒๒๓
๓.๒ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีต่างประเทศ	๒๔๙
๓.๓ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและทรัพยากรบุคคล	๒๖๗
๔. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๘๐
๔.๑ ด้านขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	๒๘๑
๔.๒ ด้านอัตรากำลังงานสอบสวนเรื่องร้องเรียน	๒๘๒
๔.๓ ด้านสวัสดิการของพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๘๓
ภาคผนวก	๒๘๗
- คำสั่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ ๑๖๖/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒	๒๘๘
- รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑	๒๙๐
- งบการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒	๓๑๑
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๓๒

បកស្រុប

ជួបភារកិច្ច

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ การดำเนินการของผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้ดำเนินการทั้งสิ้น จำนวน ๔,๒๘๒ เรื่อง โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาตรวจสอบ ประสานงาน แสวงหาข้อเท็จจริงตลอดมีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว จำนวน ๒,๒๐๕ เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๔๙ ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมด และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒,๐๗๗ เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕๑ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่เสนอแนะ เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งหรือขั้นตอนใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาศึกษาเชิงระบบและดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะให้หน่วยงานปรับปรุงแก้ไขในหลายกรณีที่มีสัมฤทธิ์ผล อาทิ ปัญหาการกำหนดค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาของธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม ปัญหาการเข้าถึงวิตามินโพลีก เอซิด (วิตามิน B9) กับการป้องกันปัญหาการพิการในทารกแรกเกิด ปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะและปัญหาเฉพาะรายบุคคล ดังตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ได้นำเสนอในรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ นี้

การมุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมถือเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างความพึงพอใจกับประชาชนผู้ร้องเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญมาโดยตลอด จึงได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้

- ด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน ร้อยละ ๘๐.๒๐
- ด้านการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ร้อยละ ๗๖.๐๐
- ด้านการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน ร้อยละ ๗๗.๐๐
- ด้านการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน ร้อยละ ๖๘.๐๐

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในภาพรวม ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ ๗๘.๐๐)

ผลการดำเนินงานในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ถ้ารัฐไม่กระทำตามหน้าที่ก็จะเป็นกรณีจึงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้

นอกจากนี้ การดำเนินการในกรณีที่มีความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า มีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้ และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการดำเนินโครงการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยเป็นเรื่อง que ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

(๑) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก)

(๒) ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต

(๓) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่มีสาเหตุจากการเมาแล้วขับ

นอกจากนี้ยังมีการจัดทำข้อเสนอแนะโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการและ ดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อเนื่องถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๓ เรื่อง ได้แก่

(๑) ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม (การอายัดตัวผู้ต้องขังและความล่าช้า ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน)

(๒) ปัญหาขยะพลาสติกล้นทะเลไทย

(๓) ปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก

(๕) ปัญหาข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน ที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย: กรณี ผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวและบริการอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ในประเทศไทย

(๖) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน

(๗) การศึกษาเปรียบเทียบโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด และสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน

(๘) การเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบ การศึกษาภาคบังคับ

(๙) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย

(๑๐) ปัญหาการเรียกเก็บค่าบริการกระแสไฟฟ้าที่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

(๑๑) การศึกษาความจำเป็นในการบริโภคโฟลิก เอซิด (Folic Acid) เพื่อป้องกันปัญหาการพิการในเด็กทารกแรกเกิด

(๑๒) ปัญหาการศึกษาและประเมินผลกระทบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพของประชาชนหรือชุมชนและการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย

(๑๓) ปัญหาการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทย

ผลการดำเนินงานในการเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีตามมาตรา ๒๓ (๑) จำนวน ๙๐ เรื่อง แบ่งเป็นเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ เรื่อง และเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘๕ เรื่อง กรณีตามมาตรา ๒๓ (๒) จำนวน ๓๓ เรื่อง เป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่เสนอเรื่องต่อศาลปกครองทั้ง ๓๓ เรื่อง ทั้งนี้มีตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นควรเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เช่น กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ และกรณีคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้พิจารณาคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การให้สิทธิบุคคลในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้อง ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน...” รวมทั้งมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดผู้ถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หากเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติ แห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้ตรวจการแผ่นดินอีกประการหนึ่ง คือ การคุ้มครอง มิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ ด้วยการ เป็นองค์กร “กลั่นกรอง” คดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนับแต่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว ปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียนที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จำนวน ๓๔ เรื่อง แบ่งเป็นเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ เรื่อง และเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๒ เรื่อง

การดำเนินงานความร่วมมือกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินต่างประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้แสดงบทบาทในสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) ในฐานะฝ่ายบริหาร (Executive Committee: Ex-Com) ตำแหน่ง เทรี่ญญิก (IOI Treasurer) และกรรมการบริหารระดับภูมิภาคเอเชีย วาระปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ โดยได้เข้าร่วมประชุมกลางปีของฝ่ายบริหาร (IOI Ex-Com Mid-term Meeting) เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม และประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (Board of Directors Meeting) ณ เมืองเมริดา สหรัฐเม็กซิโก ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยยังผลักดันให้มีการจัดทำกรอบความร่วมมือพหุภาคีระหว่างองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพัฒนาเครือข่ายการให้ความคุ้มครองประชาชนไทยในภูมิภาค และชาวต่างชาติในประเทศไทยที่ได้รับความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจรัฐ ยกระดับขีดความสามารถในการจัดการเรื่องร้องเรียน และการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันในรูปแบบการจัดการฝึกอบรม และสัมมนา ภายใต้บริบทของการบูรณาการความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคนี้แล้ว จำนวน ๕ หน่วยงาน ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Ombudsman Republik Indonesia: ORI) สำนักเรื่องร้องเรียนภาครัฐ ประเทศมาเลเซีย (Public Complaints Bureau: PCB) ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Ombudsman of the Philippines: OMB) และหน่วยงานตรวจสอบของรัฐ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Government Inspectorate of Vietnam: GIV) โดยใช้ชื่อกรอบความร่วมมือดังกล่าวว่า “South East Asian Ombudsman Forum” หรือ SEAOF โดยคาดว่าจะมีพิธีลงนามร่วมกันอย่างเป็นทางการในปี ๒๕๖๓ นี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การลงนามขยายเวลาบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) ร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

(๒) การจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีร่วมกับหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau (AEB) กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Internal Affairs and Communications -MIC)

(๓) การลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย

ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ด้านงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ วงเงินทั้งสิ้น ๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐ บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ สิ้นสุด ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ จำนวนทั้งสิ้น ๒๘๘,๕๗๑,๖๓๑.๐๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๘๒ คงเหลืองบประมาณที่ยังไม่เบิกจ่าย จำนวนทั้งสิ้น ๒๒,๓๓๖,๐๖๘.๙๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๘

ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาองค์กรและพัฒนาบุคลากร โดยดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการยกระดับธรรมาภิบาลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินหลากหลายโครงการ รวมทั้งได้เข้ารับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตเชิงรุกของประเทศ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี โดยผลการประเมิน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ๘๗.๒๓ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๓ ในกลุ่มองค์กรอิสระ ซึ่งผลการประเมินเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๓.๑๔ คะแนน (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ ๘๔.๐๙ คะแนน) ถือเป็นอีกก้าวสำคัญในการพัฒนาองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินไปสู่องค์กรคุณธรรม ที่มีความโปร่งใสในการทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจหลักของผู้ตรวจการแผ่นดินที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เสริมสร้างธรรมาภิบาลแก่หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการ “เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ต่อไป

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ส่งผลให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พยายามขจัดปัญหาและอุปสรรคในการทำงานโดยบูรณาการในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบางประการสมควรที่ควรนำมาเสนอรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

๑. ด้านขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงนั้น เป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสม แต่กลไกการทำงานที่เพิ่มขึ้นตอนย่อมส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยพยายามดำเนินการเรื่องสำคัญและเป็นประเด็นปัญหาซ้ำซ้อนเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาในคราวเดียวกัน

นอกจากนี้ การประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ในการประชุมบางครั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งผู้แทนที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในนามหน่วยงานเข้าประชุม ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนไม่สามารถดำเนินการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ในเบื้องต้นผู้ตรวจการแผ่นดินแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการขอความร่วมมือกับหัวหน้าหน่วยงานให้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง หรือหากประสงค์จะมอบหมายผู้แทนจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนในนามหน่วยงานได้เท่านั้น

๒. ด้านอัตรากำลังด้านงานสอบสวน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดกลไกกระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ นอกจากการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว ก่อนการเสนอแนะหน่วยงานของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐให้ได้ข้อยุติ รวมทั้งการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับ ทำให้มีกระบวนการ ขั้นตอน และระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการในแต่ละเรื่องเพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาร้องเรียนรายบุคคลในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสัดส่วนการดำเนินการลดลงจากปีก่อน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้อัตรากำลังเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อภาระงานและขั้นตอนการทำงานที่เพิ่มขึ้นให้ได้สัดส่วนกัน

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ได้พิจารณาและเสนอกรอบอัตรากำลัง อัตรานักงานตั้งใหม่ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒๘ อัตรา เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ต่อมา คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ รับทราบผลการพิจารณาของ คปร. โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในการเสนอคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอขอรับการจัดสรรอัตราใหม่จำนวน ๒๘ อัตรา แต่ไม่ได้รับการเสนอตั้งงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณแม้แต่อัตราเดียว แม้ว่าการประสานงานขั้นรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานได้เสนอความเห็นขอให้พิจารณาเพิ่มเติม แต่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ยังเป็นไปตามที่สำนักงานงบประมาณเสนอ ดังนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ออกขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ แก่สภาผู้แทนราษฎรโดยตรงต่อไป

๓. ด้านสวัสดิการพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๑ (๖) ที่กำหนดให้สำนักงานต้องจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (เดิม) จึงออกระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้กับพนักงานและลูกจ้างให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จ และต่อมาพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ (๙) ก็ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการดังกล่าวไว้เช่นกัน

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๔๒ (๕) ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่น รวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ ประกอบมาตรา ๖๒ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน บัญญัติให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับ

ตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

แสดงให้เห็นได้ว่า สวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นใดนั้นได้รับการรับรองตามกฎหมายมาโดยตลอด และเงินบำเหน็จตามระเบียบดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับอยู่เป็นสิทธิที่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พึงได้รับเมื่อเกษียณอายุหรือลาออก ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงบประมาณก็จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ให้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นประจำทุกปี จนกระทั่งปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐบาลกลับไม่จัดสรรงบประมาณรายการดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งสร้างความสับสนและส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานและลูกจ้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นอย่างมาก

Executive Summary

In the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Ombudsman, under the mandate stipulated in the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017), has received a total of 4,282 complaints. Among these, the Ombudsman has considered, coordinated, conducted fact-finding investigations and provided recommendations to relevant agencies for 2,205 complaints, or 54.19 per cent; while 2,077 complaints, or 48.51 per cent, are still being processed. As for the Ombudsman’s mandate in providing recommendations for amendments to the law, rules, orders or procedures causing public grievances or injustice, the Ombudsman has conducted systemic investigations which resulted in the recommendations to relevant agencies for further actions regarding issues concerning the compensation from expropriation of properties; the problems from short-term non-hotel accommodation rental services; the access to folic acid (Vitamin B9) in the prevention against congenital disabilities; and private land ownership in Thap Lan National Park, Nakhon Rachasima province. Furthermore, there are also achievements in resolving complaints concerning both public and private interests which will be presented in the subsequent parts of this report.

The Ombudsman’s main objectives are to redress grievance and inequality in order to provide a swift and fair solution for all parties concerned. Likewise, as public satisfaction is the Ombudsman primary concern, a survey has been conducted to determine the satisfaction of the complainants on the Ombudsman’s complaint handling procedures during the fiscal year B.E. 2562 (2019); the result has shown the high level of the complainants’ satisfaction which can be illustrated in the following aspects:

- Complaint lodging and intake services - 80.20 per cent
- Fact-finding investigation of complaints - 76.00 per cent
- Consideration of complaints - 77.00 per cent
- Post-decision measures - 68.00 per cent

This has shown that the complainants hold a high level of satisfaction in general (78.00 per cent).

The Ombudsman’s performance in examining the compliance of State agencies to the Constitution’s Chapter V Duties of the State

The Constitution of Thailand B.E. 2560 (2017) Section 210 (3) has mandated the Ombudsman to submit to the Council of Ministers for acknowledgement that a State agency has not yet fulfilled its obligations stipulated by the Constitution’s Chapter V Duties of the State, which provides that “[T]he State has duties towards the people” and has to execute matters prescribed for “all peoples” or “all communities” indiscriminately so that each people or community does not have to exercise its “right to appeal”. Should the State knowingly fails to comply with this provision or does not fulfill its obligations to the fullest capacity, the peoples and communities

may exercise their rights to follow-up on the State for necessary action and may prosecute the relevant State bodies in court to ensure the benefits of such peoples and communities.

Moreover, regarding matters of public grievance or injustice caused by State agencies not in compliance with Chapter V Duties of the State, for which the Ombudsman was mandated to inform the Council of Ministers, along with recommendations, for further actions and may report to the Parliament or the general public, so that such agencies may act in compliance with the Constitution, in the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Ombudsman is currently processing 3 projects which have been ongoing since the fiscal year B.E. 2561 (2018) as follows:

(1) The prevention and reduction of road accidents on highway no. 19 Mae Sod-Tak (Doi Ruak);

(2) Challenging in controlling hazardous substances in agriculture: the case of paraquat; and

(3) Prevention and reduction of road accident from alcohol-impaired driving;

Furthermore, the Ombudsman is currently issuing recommendations for 13 projects which have been conducted from fiscal year B.E. 2562 (2019) to B.E. 2563 (2020)

(1) Undue delay in the judicial process (the seizure of inmates and undue delay of legal proceedings by inquiry officials);

(2) Problems of marine debris in Thai territorial seas;

(3) Problems in the provision of early childhood education by sub-district administrative organisations;

(4) Problems in the management of school lunches;

- (5) Impacts of the ASEAN-China Free Trade Agreement on Thailand: the case of the effects of foreign investments on Thai tourism and services;
- (6) Prevention and reduction of road accidents;
- (7) A comparative study on the inter-city motorways Tak Mae Sod and Kanchanaburi-Baan Pu Nam Ron;
- (8) Vocational skills enhancement for school children in poverty who did not pursue higher education;
- (9) Preparations for Thailand in becoming an aging society;
- (10) Excessive and unreasonable electricity fees;
- (11) A study on the necessity of folic acid intake to prevent congenital disabilities;
- (12) A study and environmental impact assessment on public and community health, as well as opinions of stakeholders; and
- (13) Problems of tour guides in Thailand

The Ombudsman's performance in referring matters to the Constitutional Court and the Administrative Court

In the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Ombudsman has received 90 complaints in accordance with the Organic Act on Ombudsmen B.E. 2560 (2017) Section 23 (1). Among these, the Ombudsman has submitted only 5 cases to the Constitutional Court. As for the complaints lodged under Section 23 (2) of the said Act, the Ombudsman has received a total of 33 complaints, none of which has been submitted to the Administrative Court. An example of a matter submitted to the Constitutional Court is the one concerning the Organic Act on the Election of Members of Parliament B.E. 2561 (2019) Section 128

and an order of the National Council for Peace and Order (NCPO) regarding the selection of Senators which may deem not in compliance with Section 269 (1) of the said Constitution.

In addition, the Ombudsman has considered the complaints from individuals whose rights and liberties have been violated, before submitting the matters to the Constitutional Court. This is in accordance with Section 213 of the 2017 Constitution and Section 46 the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court B.E. 2561 (2018) which provides related rules, procedures, and conditions that “[T]he person who directly suffers violation of a right or liberty and thereby suffers grievance or injury or may inevitably suffer grievance or injury in consequence of the violation of such right or liberty has the right to submit a motion to the [Constitutional] Court for trial and adjudication of the case under Section 7 (11). In this regard, a motion shall first be submitted to the Ombudsman...”; this also extends to the Section 48 of the said Organic Act which provides that any person who suffers violation of a right or liberty constitutionally protected shall, if such a person considers that such a violation results from the provisions of law being contrary to or consistent with the Constitution, may submit a motion to the Ombudsman.

Thus, this indicates that the Ombudsman has another crucial role in the protection of individual rights and freedoms guaranteed by the Constitution-as the “screening body” for cases submitted for further consideration by the Constitutional Court. Since the promulgation of the Organic Act on Procedure of the Constitutional Court B.E. 2561 (2018), the Ombudsman has considered a total of 34 complaints, in accordance with the said Organic Act, and has referred only 2 cases to the Constitutional Court.

The Ombudsman's international cooperation

During the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Chief Ombudsman of the Kingdom of Thailand, as Treasurer in Executive Committee (Ex-Com) and Regional Director of the International Ombudsman Institute (IOI) for B.E. 2559-2563 (2016-2020), has attended the IOI Ex-Com's Mid-term Meeting on 3 October 2018 at the Office of the Federal Ombudsman, Brussels, Belgium and IOI Board of Directors Meeting during 12-20 May 2019 in Mérida, Mexico.

Furthermore, under the context of the intensifying degree of regional integration, the Ombudsman remains determined in developing multilateral cooperation among Ombudsman institutions in South East Asia. This was conducted by forming the regional network of grievance redress for Thai and foreign nationals who were affected by the exercise of State powers; enhancing the capacity in complaints-handling; and developing academic cooperation by organising joint-seminars and trainings. At present, there are 5 Ombudsman institutions in the region including Ombudsman Republik Indonesia (ORI), Public Complaints Bureau of Malaysia (PCB), Ombudsman of the Philippines (OMB), and the Government Inspectorate of Vietnam (GIV). This new multilateral framework is expected to take the name "South East Asian Ombudsman Forum" or "SEAOF" which should be formally established by 2020.

In the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Ombudsman has collaborated with foreign Ombudsman colleagues in the following matters:

- (1) The Extension of the bilateral Memorandum of Understanding between Ombudsman Thailand (OMT) and ORI
- (2) The bilateral MOU between OMT and the Administrative Evaluation Bureau (AEB), Ministry of Internal Affairs and Communication (MIC)

(3) The bilateral MOU between OMT and the Government Inspectorate of Vietnam (GIV) has been agreed in principle and will further in detail so that mutual benefit will be enhanced.

(4) The bilateral MOU between OMT and the Western Australian Ombudsman, Australia

Performance of the Office of the Ombudsman

Regarding the annual budget of the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Office of the Ombudsman was allocated 310,907,700 THB which, at the end of the fiscal year on 30 September 2019, had the total expenditure of 288,571,634.04 THB, or 92.82 per cent. The outstanding amount of the budget remained at 22,336,068.96 THB, or 7.18 per cent.

During this year, the Office of the Ombudsman has conducted numerous activities and projects to enhance the capacities of its management and the staff. It should also be noted that the Office has undergone the Integrity and Transparency Assessment (ITA)-an important measure in proactively preventing corruption in Thailand, in line with the National Strategy-and scored 87.23 points-increased from the previous year by 3.14 points (84.09 points), ranking third among independent Constitutional organs. This development marks an important step of the Thai Ombudsman institution in becoming an moral organisation with functional transparency in supporting the Ombudsman in rendering justice for the people, promoting good governance in State bodies in order to realise the Ombudsman's vision in becoming Thailand's "principal public oversight mechanism for a fair nation".

Challenges and recommendations to the Performance of the Ombudsman

The Ombudsman faced some particular challenges affecting the length of time used to considered complaints. For this, the Ombudsman has exerted efforts in tackling the matter by integrating works and activities to ensure the swift redress of public grievance and the execution of action plans; however, there exists certain outstanding matters which require further consideration as follows:

1. Procedures and processes

The Organic Act on Ombudsmen B.E. 2560 (2017) stipulates that the Ombudsman's consideration of complaints require the opinions of relevant State agencies to ensure the practicability of the Ombudsman's recommendations; however, this mechanism inflicted extra time needed to process complaints. In order to solve this matter, the Ombudsman has attempted to integrate similar complaints occurring in various areas to consider in one consultative session so that systemic approach can be pursued in an efficient manner.

In addition, the agencies concerned often dispatched the official who have not been authorised for decision-making. This created a delay of decision and discretion process of the Ombudsman. The Ombudsman, therefore, reiterates to the head of agencies concerned to aware of that important and participate in the consultative process himself.

2. Staffing of investigators

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) provided a different procedures for the Ombudsman, that is, apart from conducting fact-finding investigations leading to the Ombudsman's personal

discretion, the Ombudsman must prior consult with relevant State agencies to ensure practical solutions; as well as providing relevant recommendations to the Council of Ministers regarding the cases of non-compliance with Chapter V Duties of the State in order to ensure justice and protect individual rights. These issues caused longer procedures and time in processing each complaint; adversely affected the redress of individual complaints which, during this fiscal year, there is a reduction in the number of resolved complaints from the previous year. In order to sustainably accommodate this issue, there is a need to increase the number of staff in relation to such a proportion of work load.

During the fiscal year B.E. 2562 (2019), on 23 November 2018, the Committee on targeting and policy on public sector personnel (Kor Por Ror) has considered and proposed the Office of the Ombudsman's new staffing scheme which allowed the recruitment of 28 more personnel. Later, on 12 February 2019, the cabinet acknowledged the said Committee's consideration and advised the Office to proceed with the budget proposal, in accordance with existing rules, regulations and cabinet resolutions.

During the process of budget proposal for the fiscal year B.E. 2563 (2018), the Office of the Ombudsman has proposed budget for the recruitment of 28 personnel but this was not responded by the Bureau of the Budget in any measure. Despite the fact that the Office has provided comments on the draft Budget Expenditure Act B.E. 2563 (2020), the cabinet resolution dated 24 September 2019 did not contradict the Bureau of the Budget's proposal. As a consequence, the Office would propose amendments to the proposal via the Budget Committee under the House Representatives should the necessity arises.

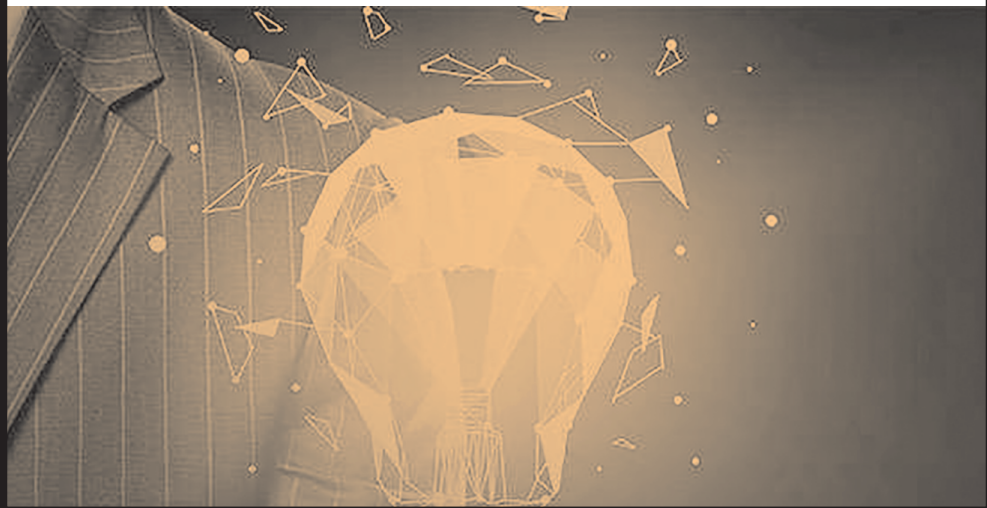
3. Benefits for the Office's Employees

The Organic Act on Parliamentary Ombudsman B.E. 2542 (1999) Section 41 (6) stipulated that the Office shall arrange for the benefits and other welfare for the Secretary-General, Deputy Secretary-General, employees, or workers of the Office of the Parliamentary Ombudsman. Thus, the said Office issued the Office of the Parliamentary Ombudsman's regulation regarding pension for employees and workers B.E. 2544 (2001) in order to render fringe benefits for employees and workers entitled to such compensation. Later, the Office of the Ombudsman Act B.E. 2552 (2009) Section 6 (9) also provided the same rights.

Furthermore, the Organic Act on Ombudsmen B.E. 2560 (2017) Section 42 (5) also guaranteed other benefits and welfare, as well as the establishment of a provident fund for the Secretary-General, employees, and workers-including guidelines on compensation provided for the Secretary-General once he/she completes his/her tenure. It should be emphasized that Section 62 of the said Act stipulated the transfer of employees and workers for the Office under the Office of the Ombudsman Act B.E. 2552 (2009) to be under the proprietorship of the current Ombudsman Office; this transfer also included the rights and benefits incurred by the said 2009 Act-unless stated otherwise by regulations issued under the 2017 Act's Section 42 (2).

This clearly shows that fringe benefits, or welfare of any other kind, have been guaranteed by law. As such, the pensions provided by the said regulations are still valid and regarded as a right for the Office's employees and workers to receive upon retirement or resignation. However, in the fiscal year B.E. 2562 (2019), the Government did not allocate budget for this purpose; this adversely aroused confusion and affected morale and encouragement of the Office's employees and workers.

unthai

บทนำ

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
- โรงเรียนเตรียมทหาร (รุ่นที่ ๑๑)
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (วิทยาศาสตร์บัณฑิต) (รุ่นที่ ๒๒)
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ (ชุดที่ ๖๑)
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตร Senior International Defense Resource Management สถาบัน DEFENSE RESOURCE MANAGEMENT INSTITUTE สหรัฐอเมริกา (รุ่นปี ๑๙๙๙)
- ปริญญาบัตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. รุ่น ๔๘)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม (รุ่นที่ ๑๗)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (รุ่นที่ ๓)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านวิทยาการพลังงาน สถาบันวิทยาการพลังงาน (รุ่นที่ ๘)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๑๘	ผู้บังคับหมวด กองพันทหารราบที่ ๑ กรมผสมที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๒๑	นายทหารข่าวกรอง กองทัพภาคที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๒๙	นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. ๒๕๓๓	ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๓๔	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กรมการพลังงานทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร
พ.ศ. ๒๕๓๕	รองเลขานุการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๓๙	นายทหารประสานภารกิจทางทหารกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ราชองครักษ์เวร
พ.ศ. ๒๕๔๐	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม ตุลาการศาลทหารกรุงเทพ
พ.ศ. ๒๕๔๒	รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนากิจการอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๔๔	รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม ตุลาการศาลทหารกลาง
พ.ศ. ๒๕๔๗	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนากิจการอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๑	เจ้ากรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๑	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม และเลขาธิการสภากลาโหม ตุลาการศาลทหารสูงสุด ราชองครักษ์พิเศษ
พ.ศ. ๒๕๕๓	รองปลัดกระทรวงกลาโหมและสมาชิกสภากลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๕	รองปลัดกระทรวงกลาโหม รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงกลาโหม
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗	ผู้ตรวจการแผ่นดิน
๑๘ กันยายน ๒๕๕๙ - ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑	ผู้ตรวจการแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน	ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายบูรณ์ ฐาปนุศลย์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมและศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (รุ่นที่ ๖)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและการพาณิชย์ สถาบันวิทยาการการค้า (TEPCOT) (รุ่นที่ ๒)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม (รุ่นที่ ๑๔)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (รุ่นที่ ๖)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (รุ่นที่ ๔)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๓	ผู้ช่วยผู้พิพากษากระทรวงยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๒๔	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเบตง
พ.ศ. ๒๕๒๕	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดตรัง
พ.ศ. ๒๕๒๙	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. ๒๕๓๓	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสงขลา
พ.ศ. ๒๕๓๖	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนราธิวาส
พ.ศ. ๒๕๓๗	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งธนบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๔	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓
พ.ศ. ๒๕๔๗	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๘
พ.ศ. ๒๕๔๙	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลอุทธรณ์ภาค ๑
พ.ศ. ๒๕๕๑	อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง
พ.ศ. ๒๕๕๓	อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
พ.ศ. ๒๕๕๔	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๙
	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๓
พ.ศ. ๒๕๕๕	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
พ.ศ. ๒๕๕๖	ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา
๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน สถาบันพระปกเกล้า (รุ่นที่ ๒)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรรับรองความเป็นมืออาชีพด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล IPMA-EP สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนร่วมกับองค์กร IPMA-HR
- ปริญญาบัตร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.รุ่นที่ ๔๘)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๑	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๓ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๒๒	ปลัดอำเภอ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
พ.ศ. ๒๕๓๔	นายอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๓๖	นายอำเภอลอง จังหวัดแพร่
พ.ศ. ๒๕๓๘	นายอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
พ.ศ. ๒๕๔๐	นายอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. ๒๕๔๑	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๔	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๖	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๔๗	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. ๒๕๔๙	รองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
พ.ศ. ๒๕๕๑	ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน
พ.ศ. ๒๕๕๒	รองอธิบดีกรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๕๒	ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู
พ.ศ. ๒๕๕๓	ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. ๒๕๕๔	ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. ๒๕๕๕	ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๕๗	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. ๒๕๕๘	ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑.๑ ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน กำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของ รัฐสภา” จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๙๖ - ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยนชื่อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน”

ต่อมา คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และได้มีประกาศ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุด ชั่วคราวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และได้มี ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อความสงบเรียบร้อยในการปกครอง ประเทศ จึงให้ยกเลิกการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดชั่วคราวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และได้มีบทบัญญัติให้องค์กรอิสระ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงปฏิบัติ หน้าที่ต่อไป และเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ได้มีการประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” ซึ่งบัญญัติให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน สามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหา โดยคณะกรรมการสรรหา โดยผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการ แผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่ง ดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีจำนวนสองคน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนิน กิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน”^๑ และกำหนดให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”^๒

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๘

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๙

ปัจจุบันผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วย

๑. พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ตำแหน่ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๒. นายบุญธ ฐาปนคุณย์ ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘

๓. นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๑.๒ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในปัจจุบัน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจข้างต้น ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือ ระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ ผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป อนึ่ง ในกรณี การดำเนินการตามหน้าที่ข้างต้น พบว่า เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป^๓

นอกจากนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่สามประการข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอ เรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่า

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอ เรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง^๔

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๑) (๒) ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓

๑.๓ การดำเนินการกรณีเป็นเรื่องเฉพาะตัว หรือเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกเป็นธรรมได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี^๕

^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๖

๑.๕ เรื่องที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้ ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือ คำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่น รับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสั่งยุติเรื่อง

๑.๕ การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

ผู้มีสิทธิร้องเรียน ได้แก่ ผู้ที่ได้พบหรือได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจ ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ หรือมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ อาจแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปได้

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถพิจารณาเรื่องโดยไม่มีการแจ้งหรือการร้องเรียนก็ได้

การแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินอาจกระทำได้ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือกระทำด้วยวาจา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้พัฒนาช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิร้องเรียน ประชาชนสามารถแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ร้องเรียนเป็นหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยลงชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ชื่อ - สกุล บุคคลหรือชื่อหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน และเหตุที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะปกปิดชื่อผู้ร้องเรียนเป็นความลับสามารถแสดงความจำนงในหนังสือร้องเรียนและส่งเรื่องร้องเรียนได้ที่

(๑.๑) ร้องเรียนเป็นหนังสือและส่งทางไปรษณีย์มาตามที่อยู่ ดังนี้ “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

(๑.๒) ร้องเรียนทางโทรสาร หมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑

(๑.๓) เสนอเรื่องผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ในเขตพื้นที่ของผู้ร้องเรียน

(๑.๔) ร้องเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ www.ombudsman.go.th โดยระบุชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่หนังสือเดินทาง และที่อยู่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) ของผู้ร้องเรียน

(๑.๕) ร้องเรียนผ่านระบบโมบายแอปพลิเคชัน “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดเพื่อติดตั้งแอปพลิเคชันได้ทั้งจากกูเกิลเพลย์สโตร์ (Google Play Store) สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) และแอปสโตร์ (App Store) สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ระบบปฏิบัติการไอโอเอส (iOS)

(๑.๖) ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่เดินทางไปจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และรับเรื่องในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(๒) ร้องเรียนด้วยวาจา หรือร้องเรียนทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) หรือหมายเลข ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โดยแจ้งชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่หนังสือเดินทางและหมายเลขโทรศัพท์ ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนต้องยินยอมให้มีการบันทึกเสียงไว้เป็นหลักฐาน

(๓) ร้องเรียนด้วยตนเองที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ หรือ

(๔) กรณีที่คณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการสิทธิการของวุฒิสภาได้สอบสวนหรือพิจารณาเรื่องใดและเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะดำเนินการได้ คณะกรรมการสิทธิการจะส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการและแจ้งผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการสิทธิการต่อไป

๑.๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีลักษณะเฉพาะบางประการที่แตกต่างจากหน่วยงานตรวจสอบอื่นของทางราชการ กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีได้สังกัดฝ่ายบริหาร โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงเชื่อมั่นได้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ร้องเรียนหรือผู้ถูกร้องเรียนก็ตาม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรมและการมุ่งส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ทั้งนี้ ในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริง ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ดังนี้^๖

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไปนั้นมีได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอมให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

อนึ่ง กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินมีความแตกต่างจากศาลที่ผลของคำพิพากษาจะมีฝ่ายแพ้-ชนะ มีการเผชิญหน้ากันระหว่างคู่ความ และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและเยียวยาความทุกข์ร้อนของประชาชนหรือผู้ร้องเรียนมากกว่าการมุ่งชี้ความผิดและการลงโทษ มิได้พิจารณาปัญหาโดยยึดถือเพียงแต่ความถูกต้องตามตัวบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาถึง

^๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕

ความเหมาะสมและความเป็นธรรมแก่ประชาชนด้วย นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนสามารถร้องเรียน ได้สะดวก ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการร้องเรียน และดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร็ว เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยใช้แนวทาง สันติวิธีในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน

๑.๗ การเสนอแนะและการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีที่มีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะ ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกันและลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย^๗

ภายหลังจากการหารือ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน

^๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒

โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^๕

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาข้างต้น และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน และดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีที่ได้รับข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น^๖

หากเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า การดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานให้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวัน

^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

^๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

ดังกล่าวและให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ โดยเร็วต่อไป แต่หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และดำเนินการตามเงื่อนไขระยะเวลาดังที่ได้กล่าวไปแล้วต่อไป^{๑๐}

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ ให้คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้^{๑๑}

---

^{๑๐} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔

^{๑๑} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕

๒.

สำนักงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงกำหนดให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน^{๑๒} และมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้^{๑๓}

^{๑๒} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๐ วรรค ๑

^{๑๓} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจ และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการ ตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติ มอบหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะผู้บริหารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบด้วย

(๑) นายรักษเกชา แฉ่ฉาย

ตำแหน่ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) นายวทัตฤๅญ ฑิพยมณฑา

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) นายกีรป กฤตธีรานนท์

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) นายกมลธรรม วาสบุญมา

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

คณะผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายรักษเกษ ใฉฉฉฉฉ

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายวทัญญู ทิพยมนทา

รองเลขาธิการ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายกีรป กฤทธิรานนท์

รองเลขาธิการ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายกมลธรรม วาสนุญมา

รองเลขาธิการ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วย ๑๖ สำนัก ๑ สถาบัน และ ๑ หน่วยดังต่อไปนี้

(๑) **สำนักบริหารกลาง** มีภารกิจเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานพิธีการ งานบริหารทั่วไป งานประชุม งานอาคารสถานที่และความปลอดภัย งานยานพาหนะ งานข้อมูลข่าวสาร งานธุรการกลางและงานอื่นซึ่งไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของส่วนงานอื่นใดในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะ

(๒) **สำนักบริหารการคลัง** มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การพัสดุ และทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) **สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์** มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล งานวินัยและจรรยาบรรณ และงานเลขานุการของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล

(๔) **สำนักนโยบายและแผน** มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยง

(๕) **สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์** มีภารกิจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารองค์กร การสื่อสารมวลชนสัมพันธ์ การพัฒนาการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดการเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับงานโสตทัศนูปกรณ์

(๖) **สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** มีภารกิจเกี่ยวกับงานพัฒนาออกแบบ วางระบบ และบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๗) **สำนักกฎหมายและคดี** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง การวิเคราะห์กฎหมาย และงานนิติการ

(๘) **สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน** มีภารกิจเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบ กลั่นกรอง แสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดิน วินิจฉัยในกรณีการรับหรือไม่รับไว้เป็นเรื่องร้องเรียน ตลอดจนส่งมอบเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาให้ส่วนงานที่รับผิดชอบดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง การดำเนินการเรื่องที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน สามารถประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมด้วยความรวดเร็ว และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ งานติดตาม รายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน งานให้คำปรึกษา ตอบข้อซักถามแก่ประชาชน หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๙) **สำนักสอบสวน ๑** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๐) **สำนักสอบสวน ๒** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๑) **สำนักสอบสวน ๓** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๒) **สำนักสอบสวน ๔** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย โดยเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะพิเศษ เรื่องที่สำคัญเร่งด่วน เรื่องที่มีความสลับซับซ้อนเกี่ยวเนื่องหลายพื้นที่หรือหลายหน่วยงาน ตลอดจนเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้ดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๓) **สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ** มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล แสวงหาข้อเท็จจริง จัดทำรายงานและพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) **สำนักเครือข่ายและการมีส่วนร่วม** มีภารกิจเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ธรรมชาติ การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง

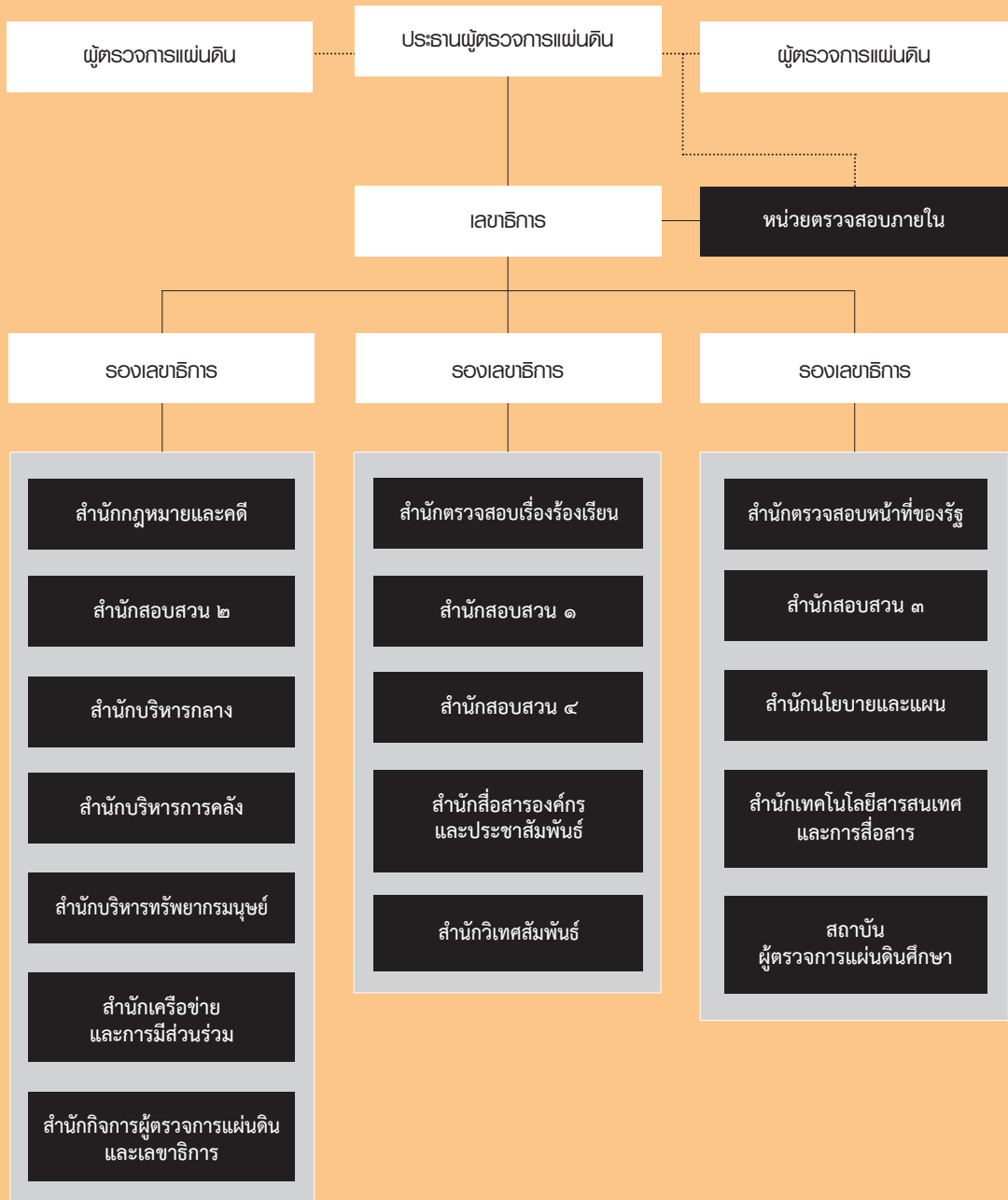
(๑๕) **สำนักวิเทศสัมพันธ์** มีภารกิจเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ กิจการล่ามและภาษาต่างประเทศ งานรับรองและงานพิธีการที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ งานวิจัยและวิชาการระหว่างประเทศ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานที่เป็นภาษาต่างประเทศ

(๑๖) **สำนักกิจการผู้ตรวจการแผ่นดินและเลขาธิการ** มีภารกิจเกี่ยวกับการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ รองเลขาธิการ และคณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๗) **สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา** มีภารกิจเกี่ยวกับการวิจัย วิชาการ การบริการ วิชาการและเผยแพร่ งานจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี งานห้องสมุด จัดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๘) **หน่วยตรวจสอบภายใน** มีภารกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานภายในและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน และเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ

โครงสร้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.

วิสัยทัศน์ พันธกิจ
และยุทธศาสตร์
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๑ วิสัยทัศน์

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการวางแผนระยะยาว โดยคำนึงถึงทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงผลสำเร็จตามภารกิจในการเสริมสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนและสังคม จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ผู้ตรวจการแผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ขึ้น โดยเป็นการจัดทำภายใต้หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนระดับชาติฉบับอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์นอกจากจะคำนึงถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในประเทศแล้ว ยังให้ความสำคัญกับประชาชนคนไทยที่ไปพักพิงยังต่างประเทศ รวมถึงประชาชนชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีบทบาทสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น ประชาคมอาเซียน สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: AOA) และสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI)

อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมขององค์กรในด้านการบริหารจัดการภายในให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความเสี่ยง และความท้าทายที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับภารกิจตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ผู้ตรวจการแผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี คือ

**“ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลาง เป็นธรรม เสริมสร้างธรรมาภิบาล
ในประชาคมโลกอย่างยั่งยืน”**

คำสำคัญ

“เป็นอิสระ” หมายถึง การทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน มีความเป็นอิสระ กล้าหาญ ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่อยู่ใต้อำนาจและบังคับบัญชาของฝ่ายบริหาร และฝ่ายการเมือง

“เป็นกลาง” หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ไม่โอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ยึดหลัก การทำงานบนพื้นฐานของการไกล่เกลี่ย เพื่อให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน จากการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ

“เป็นธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ยึดหลักธรรมาภิบาล การให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยใช้กลไกการทำงานแบบกัลยาณมิตรมาเป็นหลักในการแก้ปัญหาและเยียวยาความเดือดร้อน ของประชาชน

การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนไม่เพียงให้ความคุ้มครองให้กับประชาชนภายใน ประเทศเท่านั้น แต่ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการให้ความคุ้มครองและแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศ และให้ความคุ้มครอง ชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย เป็นการเสริมสร้างให้เกิดความเป็นธรรมแก่ ประชาชนในระดับประชาคมโลก ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นธรรมที่ยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบแนวทางและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ผู้ตรวจการ แผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินให้บรรลุตามหน้าที่และ อำนาจที่มี จึงได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ระยะ ๕ ปี หรือแต่ละช่วง ภายใต้อายุทธศาสตร์ฯ ระยะ ๒๐ ปี โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการดำเนินงาน ในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) คือ

“เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน”

อันหมายถึง การมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมให้แก่ ประชาชน โดยกำหนดกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เน้นรูปแบบการทำงาน แบบกัลยาณมิตร การให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน

ของประชาชนอย่างเป็นระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน สื่อมวลชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการเพื่อความสะดวกรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูง การพัฒนางานด้านวิชาการส่งเสริมและพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากขึ้น ใช้เวลาทำงานน้อยลง แต่เสร็จสมบูรณ์และเกิดผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น

๓.๒ พันธกิจ

“ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมที่ยั่งยืน”

- (๑) การแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเป็นธรรม
- (๒) การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรม
- (๓) การติดตามและรายงานการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ การเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ การดำเนินงานดังกล่าวใช้กลไกในการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๓.๓ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนด ยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) และนำกรอบ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การยกระดับและเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน	
<p>วัตถุประสงค์</p> <p>- เพื่อสร้างกลไกให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชน การปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น สร้างการรับรู้และเข้าถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน ประสานงานและทำงานร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน</p> <p>เป้าประสงค์</p> <p>- ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์</p> <p>- ร้อยละความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม</p>	<p>กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาแนวทางในการให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายที่เป็นภาระแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในเชิงระบบ</p> <p>กลยุทธ์ที่ ๑.๒ ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการตรวจสอบและพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐอย่างถูกต้องครบถ้วน</p>

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ พัฒนาการแสวงหาข้อเท็จจริง
เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเป็นธรรม
เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านการ
อำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้มีประสิทธิภาพและ
คุณภาพโดยพัฒนาระบบการปฏิบัติงานด้านการ
แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้กับประชาชนให้มี
ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดทำ
มาตรฐานเรื่องร้องเรียนในแต่ละประเด็นให้มี
มาตรฐานกลาง ส่งผลต่อความพึงพอใจของ
ประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

**กลยุทธ์ที่ ๑.๔ สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึง
กลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจาก
ผู้ตรวจการแผ่นดิน**

เพื่อให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
อย่างเท่าเทียมและทั่วถึงผ่านกลไกและวิธีการ
รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจหน้าที่และอำนาจ
ของผู้ตรวจการแผ่นดินการให้คำปรึกษาและแก้ไข
ปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนผ่านการ
ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยี
ดิจิทัล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน การจัดทำและพัฒนารูปแบบวิธีการปฏิบัติ และแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์

- ทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศมีความรู้และเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- ระดับความรู้ความเข้าใจและการบูรณาการความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวก
ความเป็นธรรม

เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และทุกภาคส่วนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและทุกภาคส่วน

เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน ประชาชน) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ สร้างและขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศ

เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของประเทศคู่ภาคีระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓
การพัฒนากระบวนการจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน การคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานขององค์กร การพัฒนางานด้านวิชาการ การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พัฒนาระบบข้อมูลและเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลสารสนเทศกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ

เป้าประสงค์

- บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำและเชื่อมโยงองค์ความรู้ มีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการบริหารจัดการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่นในบริบทที่แตกต่างกันไป และตอบสนองต่อภารกิจขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- ระดับการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาและบริหารจัดการองค์ความรู้
เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การพัฒนางานด้านวิชาการ การเชื่อมโยงองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานของสำนักงาน

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นการพัฒนาและยกระดับการดำเนินงานขององค์กรโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใสในการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

เพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีศักยภาพสูง บุคลากรแต่ละสายงานและระดับตำแหน่งได้รับการพัฒนาทักษะ และ ความเชี่ยวชาญ ให้พร้อมปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจและรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไป

กลยุทธ์ที่ ๓.๔ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

เพื่อให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่ทันสมัยในการสนับสนุนการดำเนินงาน

๓.๕ กรัณียากรบุคคลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีบุคลากรที่ปฏิบัติงาน จำนวน ๓๐๑ คน แบ่งเป็น พนักงาน จำนวน ๒๖๐ คน ลูกจ้างประจำ จำนวน ๓๓ คน และ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๘ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	จำนวน (คน)
พนักงาน	๒๖๐
เลขาธิการ	๑
รองเลขาธิการ	๓
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	๑
เจ้าหน้าที่สอบสวน	๑๒๐
นิติกร	๑๑
นักวิชาการ	๔๗
- งานนโยบายและแผน (๑๒)	
- งานเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (๑๒)	
- งานวิเทศสัมพันธ์ (๙)	
- งานผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา (๑๔)	
นักวิชาการคอมพิวเตอร์	๑๑
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	๑๖
เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	๑๒
บุคลากร	๑๒
เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป	๒๒
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	๔
ลูกจ้างประจำ	๓๓
ลูกจ้างชั่วคราว	๘
รวม	๓๐๑

๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ (งบบุคลากรทั่วไป) วงเงินทั้งสิ้น ๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐ บาท สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอนุมัติแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๘๘,๕๗๑,๖๓๑.๐๔ บาท โดยมีรายละเอียดในแต่ละหมวด ดังนี้

หมวดค่าใช้จ่าย	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
๑. ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๒๑๘,๐๕๓,๒๐๐.๐๐	๒๐๗,๒๐๙,๘๙๙.๙๐	๙๕.๐๓	๑๐,๘๔๓,๓๐๐.๑๐	๔.๙๗
๒. ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๙๐,๔๑๑,๓๐๐.๐๐	๗๙,๐๔๗,๑๖๔.๑๔	๘๗.๔๓	๑๑,๓๖๔,๑๓๕.๘๖	๑๒.๕๗
๓. ค่าใช้จ่ายลงทุน	๒,๔๔๓,๒๐๐.๐๐	๒,๓๑๔,๕๖๗.๐๐	๙๔.๗๔	๑๒๘,๖๓๓.๐๐	๕.๒๖
รวมทั้งสิ้น	๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐	๒๘๘,๕๗๑,๖๓๑.๐๔	๙๒.๘๒	๒๒,๓๓๖,๐๖๘.๙๖	๗.๑๘

หมายเหตุ: งบประมาณคงเหลือดังกล่าวสำนักงานได้นำไปเป็นเงินเหลือจ่ายสำหรับดำเนินการกิจกรรม/โครงการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดในปีงบประมาณถัดไป

๓.๖ การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐบาลจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกัน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” การจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ สำนักงานฯ จึงได้คำนึงถึงเป้าหมายและความสอดคล้องกับแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ คือ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การขับเคลื่อนประเทศในด้านต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความเชื่อมโยงภารกิจการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับแผนระดับ ๑ และ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

๓.๖.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งนี้ โดยมีกลไกการทำงานที่สำคัญ ๔ ประการ ที่ช่วยขับเคลื่อนเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ เพื่อสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ดังนี้

ประการที่ ๑ สำนักงานฯ มีกลไกการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเป็นธรรมแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ โดยการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ และการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นรายกรณี โดยการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ กลไกการช่วยเหลือประชาชนดังกล่าวสำนักงานฯ มีการทำงานเชิงรุกโดยการลงพื้นที่ตามภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

ประการที่ ๒ สำนักงานฯ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนาระบบสารสนเทศพื้นฐานของสำนักงานฯ ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และวางแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ในการรองรับการให้บริการแก่ประชาชน ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชนในการยื่นเรื่องร้องเรียนผ่านระบบ Mobile Application สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในด้านความสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการประชาชน

ประกาศที่ ๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งหวังการบูรณาการความร่วมมือในทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและนอกประเทศเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้อำนาจรัฐ มุ่งเน้นการสร้างความสะดวกและความเป็นธรรมในสังคมตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐ ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงานฯ มุ่งเน้นการดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ พร้อมกับหาแนวทางการแก้ไขร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องด้านกฎหมายแก่ประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้แก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน และเพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐรับทราบและมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และซักซ้อมความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานฯ ยังมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศโดยสร้างสัมพันธภาพความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรตรวจสอบระหว่างประเทศในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายระหว่างประเทศ โดยการหารือข้อราชการ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการเยียวยาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และประสบการณ์การทำงานในมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยในต่างแดน และนำมาบูรณาการเพื่อเป็นองค์ประกอบในการทำงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลเหล่านั้นผ่านช่องทางและกลไกของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

ประการที่ ๔ สำนักงานฯ มุ่งเน้นการสร้างบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในทุกด้านอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านวิชาการ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานฯ ให้ความสำคัญกับการบริหารบุคลากรโดยการส่งเสริมบุคลากรให้มีการเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำมาปฏิบัติงานได้อย่างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และสามารถพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในงานด้านการสอบสวน งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรต่อไปในอนาคต

๓.๖.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ

ตามที่ได้มีการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๑๑ ด้าน ในราชกิจจานุเบกษา ประกอบด้วย (๑) ด้านการเมือง (๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๓) ด้านกฎหมาย (๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม (๕) ด้านเศรษฐกิจ (๖) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๗) ด้านสาธารณสุข (๘) ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (๙) ด้านสังคม (๑๐) ด้านพลังงาน และ (๑๑) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ในการปฏิรูปประเทศ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

(๑) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิรูป ๔ เรื่อง คือ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และประเด็นปฏิรูปที่ ๕ ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้างและรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ โดยสำนักงานฯ มีแผนการดำเนินงาน

ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการนำระบบดิจิทัลเพื่อมาใช้ปฏิบัติงาน อีกทั้งมีแผนในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๒) ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นที่ ๑ ด้านการป้องกัน/เฝ้าระวัง ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศมีเป้าหมาย เพื่อให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด โดยรัฐมีมาตรการสนับสนุน และคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานของสำนักงานฯ เป็นการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบกับการเร่งสร้างการรับรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบเป็นสำคัญ

๓.๖.๓. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งสิ้น ๒๓ แผนแม่บท ซึ่งมีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานของสำนักงานฯ มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และแผนแม่บทประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ในส่วนของความสอดคล้องการดำเนินงานของสำนักงานฯ กับแผนแม่บทประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และเพื่อให้ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ สำนักงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการดิจิทัล ในการดำเนินการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวก

ในการบริการประชาชน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการรับบริการประชาชนและการพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ โดยมีการพัฒนาระบบ Application รับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้ประชาชนได้สามารถยื่นเรื่องร้องเรียนผ่านระบบดิจิทัลดังกล่าว นอกจากนี้ สำนักงานฯ ยังมีการทำงานเชิงรุกโดยการเข้าถึงประชาชนตามพื้นที่ตามภูมิภาคจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเรื่องร้องเรียนตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้โดยมุ่งหวังเพื่อให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถเข้าถึงการบริการยื่นเรื่องร้องเรียนได้หลากหลายช่องทางและเป็นທີ່พึงพอใจและตอบสนองความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชนได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

นอกจากนี้ ความสอดคล้องการดำเนินงานของสำนักงานฯ กับแผนแม่บทประเด็นที่ ๒๑ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ สำนักงานฯ มีการดำเนินงานมุ่งการพัฒนาทั้งบุคลากรของสำนักงานฯ และบุคลากรในภาครัฐ ให้มีจิตสำนึกยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เน้นการสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมสุจริต ควบคู่กับส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีโครงการส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาลเพื่อสร้างจิตสำนึกและค่านิยมของบุคลากรในการต่อต้านการทุจริต และการดำเนินโครงการในการสร้างเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

๓.๖.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ ๑๐ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐมีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐานสากล ลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ พัฒนาระบบและกระบวนการทางกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ประชาชน

๓.๖.๕ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะเวลาที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าสากล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะเวลาที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๖ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกกระดับเจตจูงใจทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการภารกิจขององค์กรที่สนับสนุน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานด้านความโปร่งใสและการจัดการ การยกระดับ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงานตามภารกิจที่ส่งเสริมและ สนับสนุนตามแนวทางยุทธศาสตร์ดังกล่าว

ความเชื่อมโยงภารกิจของพุทธเรืองการแผ่นดินตามยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศและแผนแม่บท

แผนผังความเชื่อมโยงภารกิจของสำนักงานพุทธเรืองการแผ่นดิน
กับแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี

แผนระดับที่ ๑

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

แผนระดับที่ ๒

แผนแม่บท / แผนแม่บทย่อย
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บท # ๒๐. การบริการประชาชน
และประสิทธิภาพภาครัฐ

แผนแม่บท # ๒๑. การต่อต้านการทุจริต
และประพฤติมิชอบ

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนา
ระบบบริหารจัดการภาครัฐ

แผนแม่บทย่อย : การป้องกันการทุจริต
และประพฤติมิชอบ

แผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ
การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การยกระดับและเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน

๑. โครงการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม
๒. โครงการการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
๓. โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการแสวงหาข้อเท็จจริง
๔. โครงการพัฒนาการให้บริการด้านการอำนวยความสะดวก
๕. โครงการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้บริการประชาชนและอำนวยความสะดวก
๖. โครงการ Ombudsman Care

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

๑. โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ตรวจสัญญา)
๒. โครงการพัฒนารูปแบบการสื่อสารองค์กรทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างทั่วถึง
๓. โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต
๔. โครงการพัฒนาและขยายเครือข่าย(ธรรมาภิบาล/เรื่องร้องเรียน)เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม
๕. โครงการพัฒนารูปแบบและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทยและองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ
๖. โครงการขับเคลื่อนความร่วมมือองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ
๗. โครงการบูรณาการการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองประชาชนในประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๑. โครงการพัฒนาเอกสารทางวิชาการไปสู่มาตรฐานสากล
๒. โครงการสัมมนาวิชาการนานาชาติ
๓. โครงการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๔. โครงการพัฒนาและปรับปรุงระเบียบระบบบริหารจัดการงานขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน
๕. โครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการยกระดับธรรมาภิบาลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๖. โครงการติดตามและประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์
๗. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามสายงานและระดับตำแหน่งเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลตามนโยบาย 4.0
๘. โครงการส่งเสริมค่านิยมร่วมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๙. โครงการสร้างและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการอำนวยความสะดวก
๑๐. โครงการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการงานสำนักงาน
๑๑. โครงการจัดทำและพัฒนาแผนนโยบายและข้อปฏิบัติความมั่นคงปลอดภัยดิจิทัลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทที่ ๒

ภาพรวมผลการดำเนินงาน ตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

สถิติผลการดำเนินงาน
เรื่องร้องเรียน
ในปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๑ สถิติผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเปรียบเทียบกับ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

การดำเนินการเรื่องร้องเรียน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	
	จำนวน (เรื่อง)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (เรื่อง)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ทั้งสิ้น	๔,๔๓๕	๑๐๐.๐๐	๔,๒๘๒	๑๐๐.๐๐
๑.๑ เรื่องที่รับไว้ในปีงบประมาณ	(๒,๓๓๘)	-	(๒,๖๑๒)	-
๑.๒ เรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณก่อน	(๒,๐๙๗)	-	(๑,๖๗๐)	-
เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒,๗๖๕	๖๒.๓๔	๒,๒๐๕	๕๑.๔๗
เรื่องร้องเรียนยกไปดำเนินการในปีงบประมาณถัดไป	๑,๖๗๐	๓๗.๖๖	๒,๐๗๗	๔๘.๕๑

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังกล่าว สามารถ
จำแนกตามผลการดำเนินการ ดังนี้

การดำเนินการ	จำนวน (เรื่อง)
เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒,๒๐๕
- ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา	๒,๐๖๕
- ผู้ร้องเรียนได้ถอนเรื่องร้องเรียน	๖๖
- ผู้ร้องเรียนมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม	๑๕
- ข้อมูลไม่ชัดเจน	๕๙

สถิติเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำแนกตามผลการดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๒๑
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามนัยมาตรา ๒๒ (๒)	๓๑
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเห็นว่ากรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกรณีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง	๕
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เนื่องจากไม่เป็นไปตามนัยของมาตรา ๒๓ (๑)(๒) กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือ กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	๑๑๘
- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๒๒ (๔)	๕๔
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกเป็นธรรม กรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว และได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป	๖

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต และได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป	๘
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว	๒๐๖
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๙๖๑
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือองค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว	๙๐
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม	๒๙
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว	๕๕๑
- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว	๒๑
- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล/วินัย	๓๓

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามมาตรา ๓๗ (๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด	๕๙
- เรื่องที่ผู้ร้องเรียนถอนเรื่องร้องเรียน	๑๒
รวม	๗๑

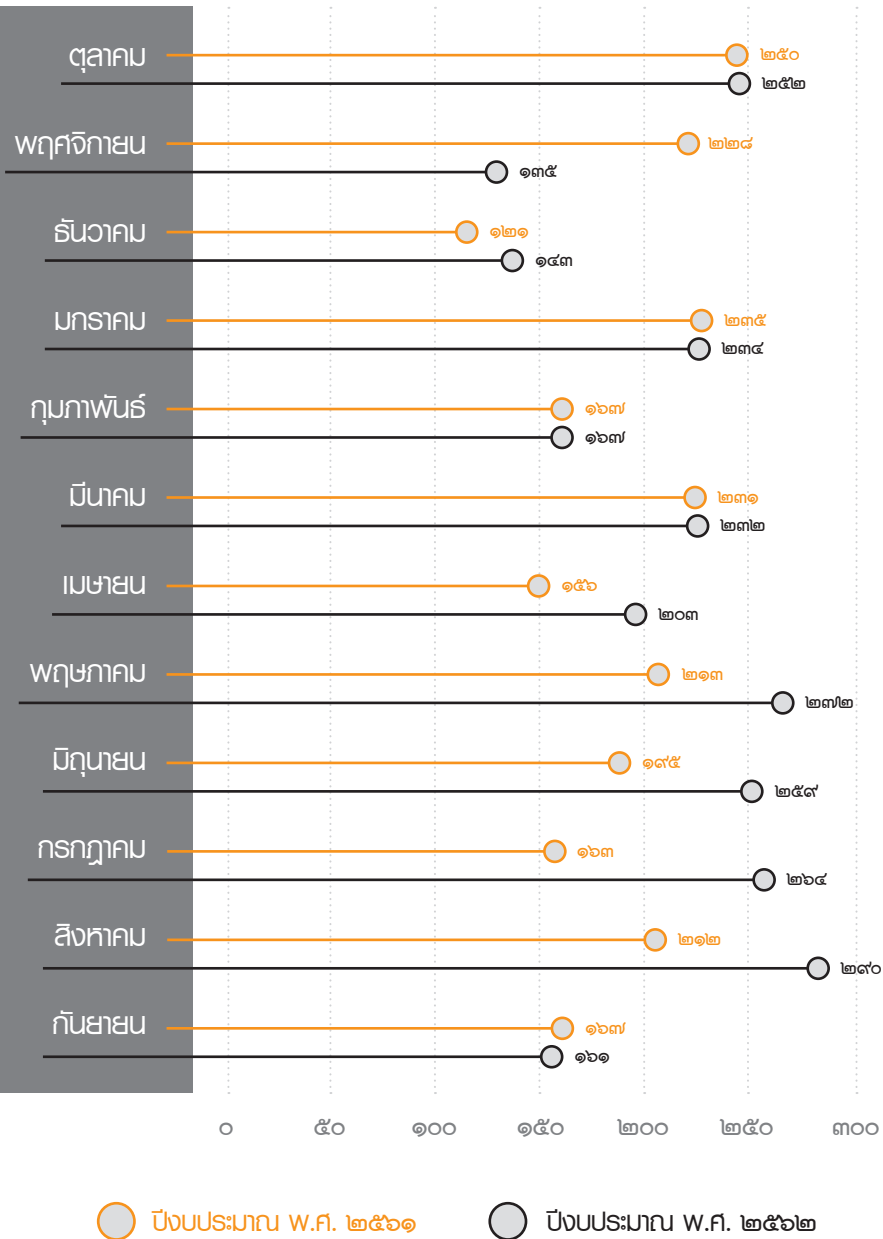
เปรียบเทียบเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒

จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
ตุลาคม	๒๕๐	๒๕๒
พฤศจิกายน	๒๒๘	๑๓๕
ธันวาคม	๑๒๑	๑๔๓
มกราคม	๒๓๕	๒๓๔
กุมภาพันธ์	๑๖๗	๑๖๗
มีนาคม	๒๓๑	๒๓๒
เมษายน	๑๕๖	๒๐๓
พฤษภาคม	๒๑๓	๒๗๒
มิถุนายน	๑๙๕	๒๕๙
กรกฎาคม	๑๖๓	๒๖๔
สิงหาคม	๒๑๒	๒๙๐
กันยายน	๑๖๗	๑๖๑
รวมทั้งสิ้น	๒,๓๓๘	๒,๖๑๒

เปรียบเทียบเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ W.ฟ. ๒๕๖๑ || ๒: ๒๕๖๒

จำแนกตามรายเดือน

เปรียบเทียบจังหวัดที่มีการร้องเรียนมากที่สุด ๑๐ อันดับ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒

อันดับ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	
	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน
๑	กรุงเทพมหานคร	๘๙๔	กรุงเทพมหานคร	๑,๑๑๖
๒	นนทบุรี	๑๑๓	นนทบุรี	๑๔๘
๓	ชลบุรี	๑๐๓	ปทุมธานี	๑๐๘
๔	ปทุมธานี	๖๑	ชลบุรี	๙๕
๕	นครราชสีมา	๕๙	เชียงใหม่	๖๙
๖	เชียงใหม่	๕๓	สมุทรปราการ	๖๒
๗	พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี	๕๒	นครราชสีมา	๕๕
๘	ระยอง	๔๘	ขอนแก่น	๕๔
๙	สมุทรปราการ	๔๔	นครสวรรค์	๕๐
๑๐	ขอนแก่น	๓๙	พระนครศรีอยุธยา	๔๖

เรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในบึงบอประมาน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด

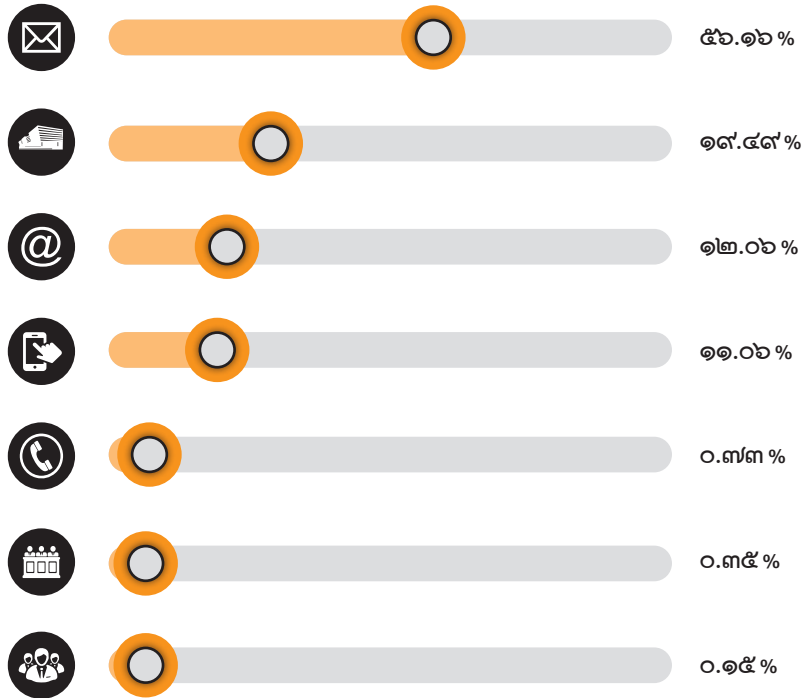
ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)	ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)
ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
๑ เชียงใหม่	๖๙	๑ นครราชสีมา	๕๕
๒ เชียงราย	๒๔	๒ ขอนแก่น	๕๔
๓ อุตรดิตถ์	๒๐	๓ บุรีรัมย์	๔๑
๔ ลำปาง	๑๖	๔ อุบลราชธานี	๓๔
๕ แพร่	๑๓	๕ อุดรธานี	๒๖
๖ น่าน	๑๒	๖ ร้อยเอ็ด	๒๕
๗ ลำพูน	๑๐	๗ ชัยภูมิ	๒๓
๘ พะเยา	๔	๘ เลย	๒๓
๙ แม่ฮ่องสอน	๑	๙ สุรินทร์	๒๒
ภาคกลาง		๑๐ ศรีสะเกษ	๑๙
๑ กรุงเทพมหานคร	๑,๑๑๖	๑๑ สกลนคร	๑๙
๒ นนทบุรี	๑๔๘	๑๒ กาฬสินธุ์	๑๖
๓ ปทุมธานี	๑๐๘	๑๓ ยโสธร	๑๖
๔ สมุทรปราการ	๖๒	๑๔ นครพนม	๑๓
๕ นครสวรรค์	๕๐	๑๕ หนองคาย	๑๐
๖ พระนครศรีอยุธยา	๔๖	๑๖ บึงกาฬ	๙
๗ นครปฐม	๔๑	๑๗ อำนาจเจริญ	๗
๘ สระบุรี	๓๗	๑๘ มุกดาหาร	๖
๙ ลพบุรี	๒๖	๑๙ มหาสารคาม	๕
๑๐ กำแพงเพชร	๒๖	๒๐ หนองบัวลำภู	๔
๑๑ สุพรรณบุรี	๒๑	ภาคใต้	
๑๒ เพชรบูรณ์	๒๐	๑ สุราษฎร์ธานี	๔๒
๑๓ สิงห์บุรี	๑๖	๒ สงขลา	๓๒
๑๔ อ่างทอง	๑๖	๓ นครศรีธรรมราช	๒๓
๑๕ พิจิตร	๑๖	๔ ภูเก็ต	๒๓
๑๖ สมุทรสาคร	๑๔	๕ กระบี่	๑๙
๑๗ สมุทรสงคราม	๑๓	๖ ตรัง	๑๙
๑๘ สุโขทัย	๑๒	๗ ระนอง	๑๓
๑๙ นครนายก	๑๒	๘ ยะลา	๑๓
๒๐ พิษณุโลก	๑๒	๙ ชุมพร	๑๒
๒๑ อุทัยธานี	๑๑	๑๐ สตูล	๑๑
๒๒ ชัยนาท	๙	๑๑ ปัตตานี	๑๐
ภาคตะวันออก		๑๒ พัทลุง	๙
๑ ชลบุรี	๙๕	๑๓ พังงา	๗
๒ ระยอง	๓๖	๑๔ นราธิวาส	๖
๓ ฉะเชิงเทรา	๓๖	ภาคตะวันตก	
๔ ปราจีนบุรี	๒๔	๑ ราชบุรี	๓๖
๕ จันทบุรี	๑๐	๒ ประจวบคีรีขันธ์	๒๓
๖ ตราด	๙	๓ เพชรบุรี	๑๗
๗ สระแก้ว	๗	๔ กาญจนบุรี	๑๖
		๕ ตาก	๑๒

รวมทั้งสิ้น ๒,๙๘๘ เรื่อง

*หมายเหตุ: เรื่องร้องเรียนบางเรื่องมีหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมากกว่า ๑ หน่วยงาน และมากกว่า ๑ จังหวัด

เรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

จำแนกตามช่องทางกรร้องเรียน

หน่วยงาน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
ไปรษณีย์	๑,๔๖๗	๕๖.๑๖
ยื่นเรื่องด้วยตัวเอง ณ ที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๕๐๙	๑๙.๔๙
เว็บไซต์ (www.ombudsman.go.th)	๓๑๕	๑๒.๐๖
โมบายแอปพลิเคชัน	๒๘๙	๑๑.๐๖
สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน (โทร. ๑๖๗๖)	๑๙	๐.๗๓
เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาหยิบยกมาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่	๙	๐.๓๕
เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานอื่นส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา	๔	๐.๑๕
รวม	๒,๖๑๒	๑๐๐.๐๐

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

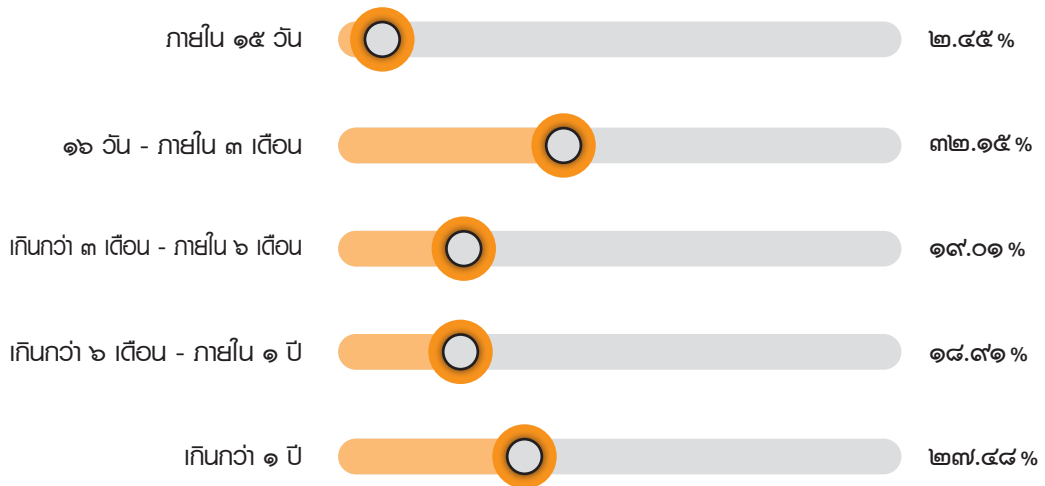
	หน่วยงาน	รวม
๑	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๕๓๑
๒	กระทรวงมหาดไทย <ul style="list-style-type: none"> - กรมการปกครอง (๑๕๙) - กรมที่ดิน (๑๐๕) - สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (๖๙) 	๔๑๕
๓	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น <ul style="list-style-type: none"> - เทศบาล (๑๖๕) - องค์การบริหารส่วนตำบล (๑๓๐) - สำนักงานเขต (๔๔) 	๔๐๓
๔	กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๔๕) - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๒๘) - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (๘) 	๑๐๓
๕	กระทรวงคมนาคม <ul style="list-style-type: none"> - กรมทางหลวง (๒๕) - กรมการขนส่งทางบก (๑๘) - การรถไฟแห่งประเทศไทย (๑๑) 	๙๓
๖	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๒๘) - กรมชลประทาน (๒๐) - สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร (๑๐) 	๙๐
๗	ศาลและหน่วยธุรการของศาล <ul style="list-style-type: none"> - ศาลจังหวัด (๒๗) - ศาลรัฐธรรมนูญ (๑๐) - ศาลฎีกา (๘) 	๘๗
๘	กระทรวงยุติธรรม <ul style="list-style-type: none"> - กรมราชทัณฑ์ (๔๙) - กรมบังคับคดี (๑๐) - กรมสอบสวนคดีพิเศษ (๗) 	๘๖
๙	องค์กรตามรัฐธรรมนูญ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานอัยการสูงสุด (๒๕) - สำนักงานการเลือกตั้ง (๒๕) - สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (๑๖) 	๗๘
๑๐	กระทรวงการคลัง <ul style="list-style-type: none"> - กรมธนารักษ์ (๑๕) - กรมศุลกากร (๑๐) - กรมสรรพากร (๗) 	๗๕

หน่วยงาน		SOU
๑๑	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (๒๑) - กรมป่าไม้ (๑๓) - สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๙)	๔๙
๑๒	กระทรวงสาธารณสุข	๔๑
๑๓	สำนักนายกรัฐมนตรี	๓๙
๑๔	กระทรวงกลาโหม	๓๑
๑๕	หน่วยงานเอกชน	๒๖
๑๖	หน่วยงานอิสระอื่นของรัฐ	๑๘
๑๗	กระทรวงอุตสาหกรรม	๑๗
๑๘	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๑๗
๑๙	กระทรวงพลังงาน	๑๖
๒๐	กระทรวงแรงงาน	๑๔
๒๑	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๑๓
๒๒	ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง และทบวง	๑๒
๒๓	กระทรวงพาณิชย์	๑๑
๒๔	รัฐสภาและหน่วยราชการในฝ่ายรัฐสภา	๙
๒๕	ไม่ระบุชัดเจน	๙
๒๖	กระทรวงวัฒนธรรม	๗
๒๗	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๖
๒๘	องค์กรวิชาชีพ	๖
๒๙	รัฐวิสาหกิจในกำกับของรัฐมนตรี	๕
๓๐	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	๕
๓๑	กระทรวงการต่างประเทศ	๔
๓๒	หน่วยงานอิสระไม่สังกัดกระทรวง	๒
๓๓	ส่วนราชการในกำกับของรัฐมนตรี	๑
๓๔	หน่วยงานอื่นๆ เช่น วัด กองทุน ฯลฯ	๑๔๗
SOU		๒,๙๖๖*

*หมายเหตุ: เนื่องจากเรื่องร้องเรียนบางเรื่องได้ร้องเรียนหลายหน่วยงาน ทำให้ผลรวมของจำนวนเรื่องที่จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมีจำนวนมากกว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

เรื่องเรื่องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาในการดำเนินการ	จำนวนเรื่องร้องเรียน	ร้อยละ
ภายใน ๑๕ วัน	๕๔	๒.๔๕
๑๖ วัน - ภายใน ๓ เดือน	๗๐๙	๓๒.๑๕
เกินกว่า ๓ เดือน - ภายใน ๖ เดือน	๔๑๙	๑๙.๐๑
เกินกว่า ๖ เดือน - ภายใน ๑ ปี	๔๑๗	๑๘.๙๑
เกินกว่า ๑ ปี	๖๐๖	๒๗.๔๘
รวม	๒,๒๐๕	๑๐๐.๐๐

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน

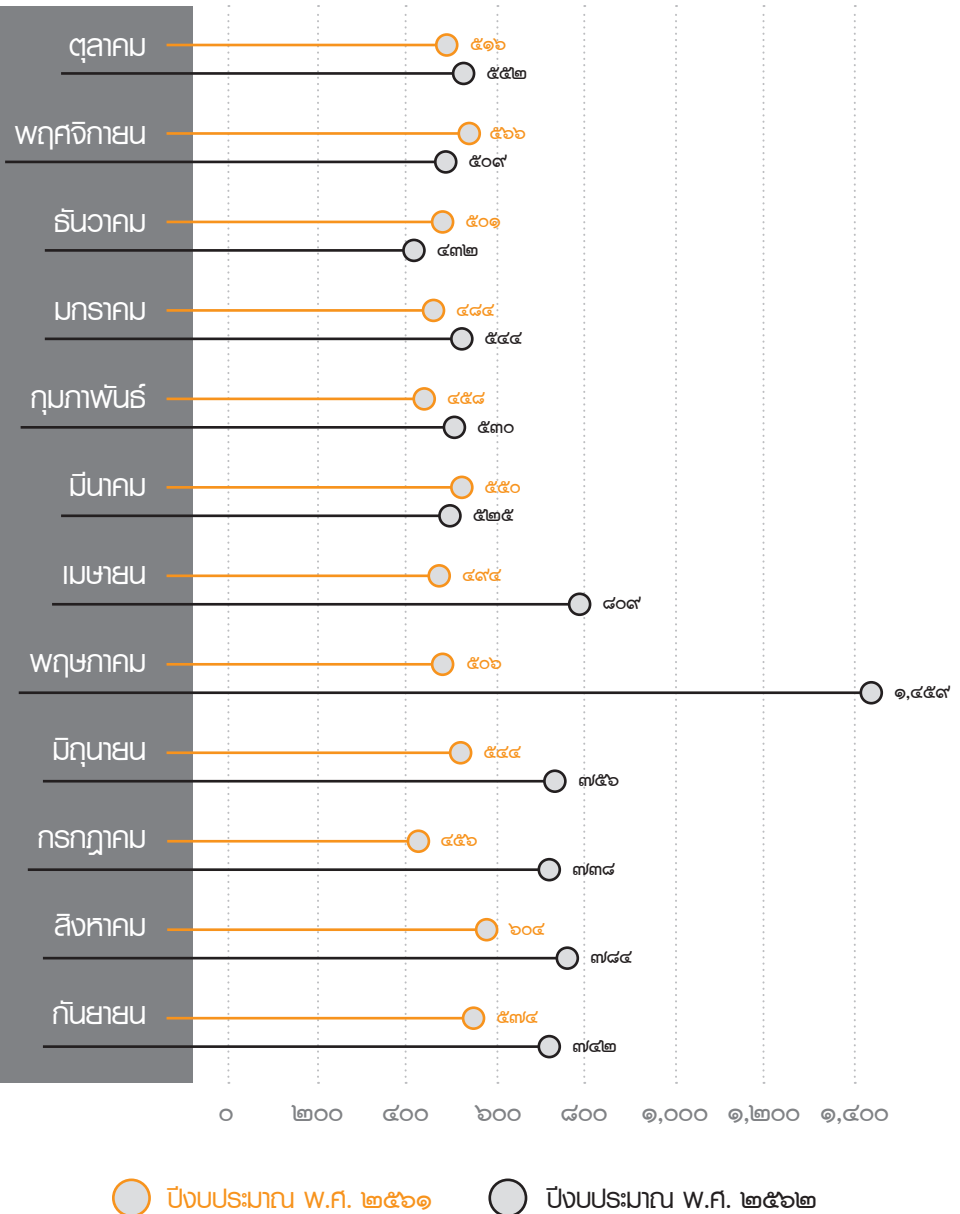
(ไตรมาส ๑๖๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒

จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
ตุลาคม	๕๑๖	๕๕๒
พฤศจิกายน	๕๖๖	๕๐๙
ธันวาคม	๕๐๑	๔๓๒
มกราคม	๔๘๔	๕๔๔
กุมภาพันธ์	๔๕๘	๕๓๐
มีนาคม	๕๕๐	๕๒๕
เมษายน	๔๙๔	๘๐๙
พฤษภาคม	๕๐๖	๑,๔๕๙
มิถุนายน	๕๔๔	๗๕๖
กรกฎาคม	๔๕๖	๗๓๘
สิงหาคม	๖๐๔	๗๘๔
กันยายน	๕๗๔	๗๔๒
รวม	๖,๒๕๓	๘,๓๘๐

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน
(โทร ๑๖๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒

จำแนกตามรายเดือน

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนพิชิตรอจการแผ่นดิน
(โทร ๑๑๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒

จำแนกตามลักษณะการให้บริการ

ลักษณะการให้บริการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (สาย)	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ (สาย)
ให้คำปรึกษาและคำแนะนำเพื่อช่วยเหลือ ปัญหาทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน	๔,๖๘๐	๓,๑๐๗
ติดตามผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๓,๓๒๑	๓,๔๕๐
โทรกลั่นแกล้ง โทรผิด	-	๑,๗๖๖
ประสานงานและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ในเบื้องต้น โดยผู้ร้องเรียนพึงพอใจและ ไม่ยื่นคำร้องเป็นเรื่องร้องเรียนต่อไป	๒๖	๓๖
รับเป็นเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์	๑๔	๒๑
รวม	๘,๐๔๑	๘,๓๘๐

๑.๒ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น ๔,๒๘๒ เรื่อง ในจำนวนนี้ ประกอบด้วย เรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๖๗๐ เรื่อง และเป็นเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๖๑๒ เรื่อง สำหรับผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาตรวจสอบแสวงหาข้อเท็จจริง และมีคำวินิจฉัยตลอดจนข้อเสนอแนะแล้ว จำนวน ๒,๒๐๕ เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๔๙ ของเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเปรียบเทียบกับปีงบประมาณที่ผ่านมา พบว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ลดลงเพียงเล็กน้อย จาก ๒,๗๖๕ เรื่อง เป็น ๒,๒๐๕ เรื่อง เป็นผลเนื่องมาจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ วรรคสองได้กำหนดให้ก่อนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีข้อเสนอแนะ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการระยะหนึ่ง และเมื่อมีการออกคำวินิจฉัยให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขความทุกข์ร้อนต่าง ๆ แล้วผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและเพื่อให้ปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนสามารถแก้ไขได้จริง

นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินเน้นการทำงานในเชิงรุก กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาเชิงระบบ โดยการเน้นการศึกษาปัญหาในเชิงโครงสร้างของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาในภาพรวม ซึ่งในการศึกษาปัญหาและแก้ไขปัญหาเชิงระบบนี้ จะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนานกว่าการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนรายกรณี แต่ผลสัมฤทธิ์จากการแก้ไขปัญหาเชิงระบบนั้นจะส่งผลต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการศึกษาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบ ตัวอย่าง เช่น

(๑) การศึกษาการกำหนดค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

(๒) การศึกษาปัญหาธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นเพื่อการท่องเที่ยว รูปแบบใหม่ แอร์บีเอ็นบี (Airbnb)

(๓) การศึกษาการประกอบกิจการดูทรายในแม่น้ำโขง

(๔) การศึกษา เรื่อง อุโมงค์ระบายน้ำ (ในเขต กรุงเทพมหานคร)

(๕) การศึกษาเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ชุดโครงการ วิจัยการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทย และ

(๖) การบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบบนพื้นที่เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี

จะเห็นได้ว่า หน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นได้ครอบคลุมกับภารกิจหลายประการ และจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริง ทั้งข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง รวมถึงกระบวนการคิด วิเคราะห์ร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ ส่งผลให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานพอสมควร จึงทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลการดำเนินการที่แล้วเสร็จลดจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เล็กน้อย

๒๓.

ผลการแก้ไขปัญหา
หรือการดำเนินงาน
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการดำเนินงานตามหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีตัวอย่างผลการดำเนินงานดังนี้

๒.๑ การเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

เรื่องที่

ปัญหาการกำหนดค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นเครื่องมือสำคัญที่หน่วยงานของรัฐใช้ในการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยมีกฎหมายกลางที่หน่วยงานของรัฐทุกแห่งใช้ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎหมายฉบับดังกล่าวมีหลักการสำคัญ คือ กำหนดให้มีการจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมโดยคำนึงถึง “ราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด” หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ราคาตลาด” แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์อย่างชัดเจน ทำให้หน่วยงานของรัฐมีมาตรฐานการพิจารณาราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่แตกต่างกัน และยังมีปัญหาโต้แย้งว่าราคาอสังหาริมทรัพย์ประเภทใดบ้างที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดค่าทดแทน โดยบางหน่วยงานจะพิจารณาอย่างเคร่งครัดโดยใช้ราคาอสังหาริมทรัพย์เพียงบางประเภท เช่น ราคาจดทะเบียนนิติกรรมที่สำนักงานที่ดิน และราคาประเมินอสังหาริมทรัพย์ที่จัดทำโดยกรมธนารักษ์ ซึ่งมักจะเกิดปัญหาข้อโต้แย้งจากราษฎรที่ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะบางพื้นที่ในเขตชนบทหรือพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งมีการซื้อขายเปลี่ยนมืออสังหาริมทรัพย์น้อยรายหรือแทบไม่มีการซื้อขายซึ่งหน่วยงานที่เวนคืนจะนำราคาประเมินอสังหาริมทรัพย์ที่จัดทำโดยกรมธนารักษ์ไปใช้กำหนดค่าทดแทน เป็นต้น

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบกรณีปัญหาการกำหนดค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา

ข้างต้น โดยศึกษาครอบคลุมหลักการของการเวนคืนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง คู่มือปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์ความเห็นของผู้แทนหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนกรมทางหลวงชนบท ผู้แทนการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ผู้แทนกรมชลประทาน และผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยวางแนวทางเพื่อใช้กับการปฏิบัติงานกำหนดค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ ภายในหน่วยงาน ในรูปของคู่มือ/แนวปฏิบัติงาน และคำสั่งภายในหน่วยงาน ซึ่งมีเนื้อหาสาระบางประการและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ต่างกัน และเห็นว่าควรมี การกำหนดมาตรฐานกลางที่ชัดเจนเพื่อให้ ทุกหน่วยงานถือปฏิบัติในการกำหนดค่าทดแทน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มีราคาอสังหาริมทรัพย์ ๖ ประเภท ที่ควรนำไปเป็นหลักเกณฑ์กลาง สำหรับทุกหน่วยงานในการพิจารณากำหนด ค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่

๑. ราคาจดทะเบียนนิติกรรม
๒. ราคาจดทะเบียนจำนองอสังหาริมทรัพย์
๓. ราคาขายฝากอสังหาริมทรัพย์
๔. ราคาเสนอขายอสังหาริมทรัพย์
๕. ราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ใกล้เคียง
๖. ราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ใกล้เคียงแต่มีการใช้ประโยชน์ต่างกัน

นอกจากนี้ ในการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มา ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนฉบับใหม่ที่มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ นั้น ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ได้บัญญัติให้มีการออก กฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดราคาเบื้องต้นสำหรับอสังหาริมทรัพย์

ที่เวนคืน แต่ปัจจุบันยังไม่มี การอนุมัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการออกกฎกระทรวงและควรรนำหลักเกณฑ์ ทั้ง ๖ ประการ ข้างต้น ไปบัญญัติไว้ในกฎกระทรวงเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นำไปพิจารณากำหนดค่าทดแทน ที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรจะได้จัดทำคู่มือกลางสำหรับทุกหน่วยงานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการเวนคืนที่ดิน เนื่องจากคู่มือ/แนวปฏิบัติงาน และคำสั่งภายในหน่วยงาน ที่เกี่ยวกับการ กำหนดค่าทดแทนซึ่งแต่ละหน่วยงานใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังมีสาระ รายละเอียด และคำแนะนำ สำหรับการใช้ดุลยพินิจกำหนดค่าทดแทนที่แตกต่างกัน อีกทั้งเป็นแนวทางการทำงาน ที่กำหนดขึ้นภายใต้กฎหมายฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งได้ยกเลิกไปแล้ว จึงควรจะได้ทบทวนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีแนวปฏิบัติ ที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

เรื่องที่ ๒

ปัญหาของธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและเติบโตขึ้นมาเป็น ตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ให้แก่ประเทศไทย โดยเฉพาะธุรกิจให้บริการที่พัก ซึ่งในปัจจุบัน พบว่า ธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักที่ไม่ใช่โรงแรมผ่านแพลตฟอร์ม มีแนวโน้มการเติบโต ที่สูงและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายรองรับ การประกอบธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคมในด้านสังคม เศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของผู้อยู่อาศัยข้างเคียง จนมีคดีความเกิดขึ้น ซึ่งศาลจังหวัดหัวหินได้มีคำพิพากษาว่า ผู้นำ ห้องชุดคอนโดมิเนียมออกให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ โรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาปัญหาของธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม เพื่อพิจารณาหาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้คณะทำงานฯ ทำการศึกษากฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ประกอบกับเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้ลงพื้นที่และประชุมเพื่อรับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับส่วนราชการและภาคเอกชนในจังหวัดต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นและรูปแบบการประกอบธุรกิจจากผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มออนไลน์ให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น ตลอดจนได้เชิญหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมหารือในประเด็นมาตรการของรัฐในการกำกับดูแลธุรกิจให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นดังกล่าว ซึ่งได้สรุปผลจากการศึกษา ดังนี้

๑. ปัญหาการบังคับปรับใช้กฎหมาย เนื่องจากธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรมยังไม่มีกฎหมายโดยเฉพาะรองรับ ส่งผลให้ไม่มีความชัดเจน เนื่องจากไม่มีคำจำกัดความของที่พักประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว อีกทั้งไม่มีกฎหมายใดกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น จึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังไม่มีหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๒. ปัญหาด้านสังคม เนื่องจากไม่มีการแบ่งพื้นที่ของผู้อยู่อาศัยและผู้เช่าระยะสั้นจากกันอย่างชัดเจน ประกอบกับมีผู้นำห้องชุดในคอนโดมิเนียมออกให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น ซึ่งขัดต่อข้อบังคับของอาคารชุด จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคม เช่น ทำให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ถูกรบกวนทั้งด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาเสียงดัง ความเป็นส่วนตัวและการใช้ทรัพย์สินส่วนกลาง เป็นต้น

๓. ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยข้างเคียง เนื่องจากในหลายครั้ง ผู้เช่าพักอาศัยในที่พักระยะสั้นเป็นผู้กระทำความผิดที่หลบหนีคดี และหลีกเลี่ยงการเข้าพักในโรงแรม ดังนั้น ผู้อยู่อาศัยข้างเคียงที่พักระยะสั้น จึงไม่สามารถทราบได้ว่า ผู้ที่เข้าใช้บริการที่พักระยะสั้นเป็นใคร มีประวัติอย่างไร ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของตน

๔. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีชาวต่างชาติถือครองกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ และนำออกให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นผ่านแพลตฟอร์มเป็นจำนวนมาก โดยชำระค่าบริการผ่านระบบหรือแอปพลิเคชัน จึงเป็นกรณีที่ชาวต่างชาติใช้ทรัพยากรในประเทศไทย แต่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศไทยแต่อย่างใด

๕. ปัญหาที่พักและค่าใช้จ่ายในการเข้าพักที่ไม่ตรงกับที่ประกาศโฆษณา เนื่องจากการนำห้องพักออกให้บริการระยะสั้นจะโฆษณาผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ผู้เช่าจึงไม่สามารถรู้ข้อมูลเกี่ยวกับห้องพักได้ในทุกแง่มุม เช่น สภาพห้องพัก ทำเลที่ตั้ง รายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับราคาและค่าปรับ ตลอดจนเงื่อนไขการยกเลิกห้องพัก ซึ่งไม่ตรงกับที่ประกาศโฆษณาไว้

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอแนะแนวทางในการกำกับดูแลและแก้ไขปัญหาของธุรกิจการให้บริการที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม โดยอาศัยอำนาจตามความใน (๓) ของบทนิยามคำว่า “โรงแรม” ในมาตรา ๔ มาตรา ๕ และ มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกกฎกระทรวงว่าด้วย การกำกับบริการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม พ.ศ. .... ซึ่งมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการจัดทำกฎเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น ดังนี้

๑. การกำหนดคำนิยามหรือคำจำกัดความของ “การให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นที่ไม่ใช่โรงแรม” ให้หมายความว่า การเช่าที่พักทั้งหมดหรือบางส่วนโดยผู้เช่าพักอาศัยเป็นการชั่วคราวที่ไม่ได้เป็นรูปแบบโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นการนำที่พักออกให้บริการเช่าด้วยตนเองหรือผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

๒. การกำหนดเขตการใช้พื้นที่ห้องพัก ลักษณะหรือรูปแบบของห้องพัก ควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกำหนดลักษณะและส่วนประกอบของสถานที่ให้มีความเหมาะสมต่อการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อผู้พักอาศัยใกล้เคียง โดยคำนึงถึงบริบทของเมือง วิสัยทัศน์ แผนส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๓. การกำหนดระยะเวลาในการให้เช่าที่พัก ควรนำรูปแบบการกำกับธุรกิจ ให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นของประเศญี่ปุ่นมาปรับใช้ โดยกำหนดระยะเวลาในการให้เช่า ที่พักให้สอดคล้องกับการแบ่งโซนที่พักโดยมอบหมายให้แต่ละจังหวัดพิจารณากำหนด ระยะเวลาในการเช่าที่พักให้สอดคล้องกับการแบ่งโซนที่พักตามข้อ ๒

๔. การกำหนดคุณลักษณะและการดำเนินการของผู้ให้เช่า ควรกำหนดให้ผู้ให้เช่า จะต้องแจ้งผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการให้เช่า ผู้ให้เช่าจะต้องระบุ บุคคลที่สามารถติดต่อได้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น

๕. การกำหนดคุณลักษณะของผู้เช่า ควรกำหนดคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ข้อกำหนด เรื่องการใช้เสียง หลักเกณฑ์และระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินส่วนกลาง การลงทะเบียนของ ผู้เช่า เป็นต้น

๖. การกำหนดกระบวนการอนุญาต ควรกำหนดประเภทของใบอนุญาตประกอบ ธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น โดยแบ่งตามปริมาณวันที่ให้เช่าพัก เช่น ธุรกิจที่ให้ เช่าพักจำนวนหลายวันต่อปี อาจกำหนดให้ขอใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ หากเป็นธุรกิจ ที่ให้เช่าพักเป็นครั้งคราว อาจกำหนดให้มีการลงทะเบียนเท่านั้น ทั้งนี้ ระยะเวลา ในการพิจารณาใบอนุญาตควรรวดเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อน โดยนำระบบออนไลน์ มาใช้ในการยื่นคำขออนุญาตหรือลงทะเบียน ตลอดจนควรกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอ หรือลงทะเบียนที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถดำเนินการได้ทันตามระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนด

๗. การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้น ควรกำหนด ให้มีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจ โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือดำเนินการ แก้ไขตามที่นายทะเบียนเห็นสมควร และให้อำนาจนายทะเบียนเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ตลอดจนมีอำนาจ ลงโทษปรับทางปกครอง หรืออาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไข ให้ถูกต้องหรือเหมาะสมได้

๘. การกำหนดมาตรการบังคับ ควรมีความชัดเจนและครอบคลุมถึงผลของการฝ่าฝืนไม่กระทำตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ดังกล่าว รวมถึงการหลักเกณฑ์เพิกถอนการอนุญาตด้วย ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดค่าปรับให้มีความเหมาะสมกับประเภทและปริมาณข้อร้องเรียนและการกระทำความผิด ตลอดจนต้องจัดให้มีช่องทางในการแจ้งข้อร้องเรียน เช่น สายตรง hotline หรือการระบุช่องทางที่อยู่อีเมล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ช่องทางต่าง ๆ ให้เป็นที่รับรู้ต่อสาธารณชน

นอกจากนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องประสานความร่วมมือให้แพลตฟอร์มที่ประกอบธุรกิจให้เข้าที่พิกัดต่าง ๆ พิจารณาสับสนุนการดำเนินการของภาครัฐ เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้แพลตฟอร์มดำเนินการเสมือนเป็นหน่วยงานกลางระหว่างรัฐกับเอกชนในด้านต่าง ๆ เช่น ให้แพลตฟอร์มคัดกรองผู้ประกอบการที่ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ให้แพลตฟอร์มสนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ตามกฎกระทรวงฯ หรือการให้แพลตฟอร์มสนับสนุนข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการให้เข้าที่พิกัดแก่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

วิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) กับการป้องกันปัญหาการพิการในทารกแรกเกิด

ผู้พิการและผู้เกี่ยวข้องได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรณีองค์การอนามัยโลกได้แนะนำให้หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่มีโอกาสตั้งครรภ์รับประทานวิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม วันละ ๑ เม็ด เนื่องจากสามารถลดความพิการแต่กำเนิดของทารกแรกเกิดได้ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มี การดำเนินการผลิตวิตามินดังกล่าว จึงประสงค์ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบผลิต วิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม เพื่อจำหน่ายให้กับประชาชน ในการป้องกันปัญหาความพิการในทารกแรกเกิด และขอให้มีการแก้ไขข้อความคำเตือน ที่กำหนดว่า เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทานอาหารเสริมทุกชนิด โดยขอให้ยกเว้น เฉพาะวิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือเชิญผู้ร้องเรียนและคณะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการผลิต การออกกระเปียบ กฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ดำเนินการเกี่ยวกับการรณรงค์ให้มีการรับประทานวิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) รวมถึงแพทย์ด้านสูติ-นรีเวชวิทยา ร่วมประชุมพิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็น เรื่องร้องเรียนดังกล่าว

จากการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการผลิตวิตามินโฟลิก เอสิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม ซึ่งจัดเป็นยา เพื่อให้ประชาชนได้หามาบริโภคได้ง่ายขึ้น ภายในเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๓

๒. สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้หน่วยงานของรัฐยกเลิกค่าเตือนสำหรับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร กรณีเด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทานนั้น เห็นว่า วิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม ตามที่องค์การเภสัชกรรมอยู่ระหว่างดำเนินการขออนุญาตผลิตนั้น จัดเป็นยาจึงไม่จำเป็นต้องมีการยกเลิกค่าเตือนตาม que ผู้ร้องเรียนขออีก

๓. ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และกรุงเทพมหานคร ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชากรวัยทำงาน โดยเฉพาะสตรีในวัยเจริญพันธุ์ เกี่ยวกับประโยชน์ของวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อให้ได้รับทราบถึงรายละเอียดข้อมูล ความสำคัญของการบริโภคในการป้องกันความพิการแต่กำเนิด รวมถึงดำเนินการให้เข้าถึงวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ได้อย่างทั่วถึง

กรณีปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากราษฎรในพื้นที่อำเภอปักธงชัย อำเภอครบุรี และอำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา กรณีหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนประกาศแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานทับซ้อนกับที่ดินของราษฎร ซึ่งราษฎรบางส่วนมีเอกสารหลักฐานสำหรับที่ดิน เช่น ส.ค.๑, น.ส. ๓ ก., โฉนดที่ดิน, ส.ป.ก. ๔-๐๑ และ ส.ท.ก. เป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นประเด็นเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนจากราษฎรในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยไปแล้วเมื่อปี ๒๕๕๕ ดังนั้น เพื่อเป็นการบูรณาการการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวซึ่งมีประชาชนได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมากและการแก้ไขปัญหาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความคืบหน้ามาเป็นเวลานาน จึงได้รวมการพิจารณา การแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทั้งหลายไปในคราวเดียวกัน

หลังจากแสวงหาข้อเท็จจริงจนเป็นที่ยุติแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และเห็นควรเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ จึงได้ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการเสนอแนะ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานที่จะดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และได้มีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยสรุปได้ว่า ปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเกิดจากกรณีการทับซ้อนกันของพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ได้แก่

๑. เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกับอุทยานแห่งชาติทับลาน

พื้นที่ป่าวังน้ำเขียวแปลง ๑ และแปลง ๒ เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อนุมัติให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ร่วมกันสำรวจพื้นที่ ก่อนส่งมอบให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนนำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่ในการดำเนินการในพื้นที่ป่าวังน้ำเขียวแปลง ๒ ได้มีการสำรวจรังวัดเข้ามาในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ ป่าเขาสะโตน บางส่วน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้อนุมัติให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่บริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว ป่าครบุรี ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน เป็นเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน โดยมีได้มีการกันพื้นที่ป่าวังน้ำเขียวแปลง ๑ และแปลง ๒ ออก ทำให้มีบางส่วนของพื้นที่ดังกล่าวทับซ้อนกับเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้มีการออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) แก่ราษฎรไปแล้วบางส่วน

๒. ที่ดินทำกินของราษฎรที่อยู่อาศัยมาแต่เดิมกับอุทยานแห่งชาติทับลาน

บริเวณพื้นที่ป่าวังน้ำเขียวแปลง ๒ ทั้งด้านในและด้านนอกพื้นที่โดยรอบมีราษฎรบางกลุ่มเข้าอยู่อาศัยทำกินโดยจัดตั้งเป็นหมู่บ้านตั้งแต่ก่อนและหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เช่น บ้านบุไทร และบ้านบุไผ่ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว และหมู่บ้านในท้องที่ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และก่อนที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน โดยจากการให้ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจุบันพื้นที่บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นรีสอร์ท ร้านอาหาร

๓. โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง (โครงการ พมพ.) และโครงการจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม (โครงการ คจก.) กับอุทยานแห่งชาติทับลาน

โครงการ พมพ. และโครงการ คจก. เป็นโครงการของรัฐที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และเป็นพื้นที่ที่ราษฎรเข้าอยู่อาศัยทำกินมาก่อน การประกาศกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติทับลานในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ อีกทั้งการดำเนินการตามโครงการทั้งสองโครงการดังกล่าวก็เป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้ราษฎรได้ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินในพื้นที่บริเวณดังกล่าวอย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังได้มีการเข้าสำรวจจริงวัดและออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่โครงการไปแล้วบางส่วน โดยจากการตรวจสอบสภาพการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการดังกล่าวในปัจจุบันพบว่า เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

(๑) กรณีการแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ไม่คืบหน้า

สืบเนื่องจากในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อประกาศกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติทับลานได้มีการนำที่ดินซึ่งไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ มากำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน อีกทั้งยังทับซ้อนกับพื้นที่ ส.ป.ก. พื้นที่โครงการ พมพ. และโครงการ คจก. โดยที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งมีการปักหลักเขตและจัดทำแผนที่แนวเขตใหม่เป็นที่รับรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วน แต่กลับมิได้มีการดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานให้เป็นไปตามหลักแนวเขตดังกล่าวแต่อย่างใด ทำให้รัฐยังคงยึดถือแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๔

นอกจากนี้ แม้ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบในหลักการตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอให้ดำเนินการตามนัยมติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

ที่ได้มีมติเกี่ยวกับกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) แล้วก็ตาม แต่กรณีดังกล่าวก็เป็นคนละหลักการกับการปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานที่มีเหตุผลสำคัญมาจากการประกาศแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่ปรากฏข้อบกพร่องอยู่หลายประการ และทั้งสองหลักการสามารถดำเนินการควบคู่ไปด้วยกันได้ อีกทั้งการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ตามมติของ คทช. นั้น จะต้องดำเนินการภายใต้แนวเขตพื้นที่ป่าไม้ที่ต้องตามสภาพความเป็นจริง

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการทับซ้อนกันของพื้นที่ให้โครงการต่าง ๆ ของรัฐสามารถดำเนินการตามเป้าประสงค์ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม จึงได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน โดยดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และให้ยึดถือแนวเขตตามที่ได้ดำเนินการสำรวจจริงวัดรวมกันมาแล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จากนั้นให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการในแต่ละพื้นที่ โดยบริเวณพื้นที่ที่ยังคงเป็นเขตอุทยานแห่งชาติทับลานนั้น ให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยพิจารณาอนุญาตให้ประชาชนอยู่อาศัยทำกินตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับพื้นที่ที่ถูกกันออกจากเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการเพื่อยกเลิกเขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (โซนซี) จากนั้นส่งมอบพื้นที่บริเวณดังกล่าวให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการจัดที่ดินให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยทำกินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ครบถ้วนต่อไป

ขั้นนี้ เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้รับแจ้งผลคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะดังกล่าวจากผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะข้างต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัย แล้วรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ หากไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ให้แจ้งต่อผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

(๒) กรณีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทับลานทับซ้อนกับที่ดินของราษฎร ซึ่งมีเอกสารหลักฐานทางที่ดิน

สำหรับราษฎรรายที่มีเอกสารหลักฐานทางที่ดิน เช่น ส.ค.๑, น.ส. ๓ ก. และโฉนดที่ดิน ภายในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน เนื่องจากมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติว่า “พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ” ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารสิทธิในที่ดินพื้นที่อำเภอปักธงชัย (ตำบลสะแกราช) และอำเภอครบุรี ไม่ปรากฏเหตุที่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทับลานจึงไม่กระทบต่อสิทธิในที่ดินของราษฎร ซึ่งมีเอกสารหลักฐานทางที่ดินแต่อย่างใด

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมหารือร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบความคืบหน้าการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องที่ ๕

กรณีหน่วยงานห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑๖)

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินกรณีหน่วยงานห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑๖) ส่งผลให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง ได้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ที่ถูกร้องเรียน ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าภูแลนคาด้านทิศเหนือและป่าภูแลนคาด้านทิศใต้ ในท้องที่หลายตำบลในจังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติภูแลนคา พ.ศ. ๒๕๕๐

ผู้ร้องเรียนเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑๖) ในพื้นที่ที่ร้องเรียน จำนวนเนื้อที่ ๔๒-๓-๙๖ ไร่ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ออกให้เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ โดยที่ดินแปลงดังกล่าวทั้งแปลงตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีการทับซ้อนกันระหว่างเขตปฏิรูปที่ดินและเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา มีระยะห่างจากแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ประมาณ ๒๐๐ เมตร ในการขนย้ายผลผลิตทางการเกษตรและการเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวจะต้องผ่านเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งพบว่ามีการทำลายรั้วลวดหนามที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดทำไว้เป็นแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา เพื่อเป็นทางเข้าไปยังที่ดินแปลงดังกล่าว อีกทั้งสภาพพื้นที่โดยรอบแปลงที่ดินของผู้ร้องเรียน ยังคงมีสภาพเป็นป่า ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และการแก้ไขปัญหानแนวเขตที่ดินของรัฐที่ทับซ้อนกันดังกล่าว คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบแนวทางการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑:๔๐๐๐ (ONE MAP) ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑:๔๐๐๐ (ONE MAP) ที่จะต้องมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวเขตใหม่ต่อไป

ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนในเบื้องต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน และได้จัดทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันให้ผู้ร้องเรียนสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่จำนวน ๑๔ ไร่ ได้ไม่เกินเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนทุกครั้งก่อนเข้าพื้นที่

ต่อมาหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนตรวจสอบ พบว่า มีพื้นที่ที่ผู้ร้องเรียนได้ใช้ประโยชน์ในการทำกินบางส่วนรุกล้ำเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ จึงได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจหน้าที่ ใดๆ ก็ตาม ผู้ร้องเรียนได้ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวเกิดจากผู้ร้องเรียนไม่ทราบแนวเขตที่ดินทำกินที่ชัดเจน และไม่ได้มีเจตนาบุกรุกอุทยานแห่งชาติภูแลนคาแต่อย่างใด

แผนที่แสดงขอบเขตแปลงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน

หลังจากแสวงหาข้อเท็จจริงจนเป็นที่ยุติแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัย โดยสรุปว่า สืบเนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐทับซ้อนกัน ของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑:๔๐๐๐ (ONE MAP) ยังไม่แล้วเสร็จ ประกอบกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตของผู้ร้องเรียน ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้ร้องเรียนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ได้พ้นกำหนดไปแล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการบริหารจัดการปัญหา เรื่องร้องเรียนและบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนในระหว่างรอผลการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวในคราวประชุมแก้ไขปัญหารื่องร้องเรียนของ คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้องเรียน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมมีมติให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างอุทยานแห่งชาติภูแลนคาและ ผู้ร้องเรียนขึ้นใหม่ โดยมีสาระสำคัญ คือ ให้ผู้ร้องเรียนสามารถเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ ได้เพียงเท่าที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตามกฎหมายเท่าที่จำเป็นในการเข้าไปดูแลพื้นที่ และเก็บเกี่ยว โดยต้องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนก่อนเข้าไปยัง พื้นที่ดังกล่าวทุกครั้ง และห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูแลนคา หรือ แฝ้วถางป่าไม้ หรือทำเส้นทางเดินทางหรือขนส่งไปยังที่ดินของตนเอง หรือทำลาย รั้วลวดหนามซึ่งจัดทำเป็นแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคาเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด ซึ่งผู้ร้องเรียน ได้รับทราบและยอมรับการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และพึงพอใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือกันแก้ไขปัญหารื่องร้องเรียน ดังกล่าวเป็นอย่างดี เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีคำวินิจฉัยให้ยุติ เรื่องร้องเรียน มาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน และแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องติดตามผลการดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนและผู้ร้องเรียนตามมติที่ประชุมที่กล่าวมาข้างต้น พร้อมทั้ง รายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบโดยเร็วต่อไป

๒๒.๒๒ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคล

เรื่องที่

หน่วยงานของรัฐละเลยให้มีการถมดินบริเวณลำห้วยซึ่งเป็นทางระบายน้ำสาธารณะ

ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งปล่อยปละละเลยให้มีการถมดินบริเวณลำห้วย ซึ่งเป็นทางระบายน้ำของอำเภอ ทั้งยังขับไล่ชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว ผู้ร้องเรียนจึงได้นำปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเรียนมิได้มีความประสงค์จะรับกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท แต่ต้องการให้มีการรื้อวัดลำห้วยเพื่อให้ทราบขอบเขตที่ชัดเจนในเบื้องต้นลำห้วยไม่มีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ แต่จากเอกสารหลักฐานสภาพทางกายภาพและร่องรอยที่ปรากฏ คาดว่าลำห้วยน่าจะมีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ไม่ทราบขอบเขตและพื้นที่ที่แน่ชัด และลำห้วยถูกประกาศให้เป็นเขตคลองชลประทานในราชกิจจานุเบกษา ความยาว ๒๘.๐๒๐ กิโลเมตร จากเอกสารหลักฐานและสภาพทางกายภาพปรากฏว่าลำห้วยบริเวณที่พิพาทมีความกว้างลดลง แม้ลำห้วยจะตื้นเขินแต่ก็ยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันบุคคลใดไม่สามารถครอบครองปรปักษ์ได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้นแล้ว เห็นว่าการที่ไม่เคยมีการรื้อวัดลำห้วยจึงทำให้ไม่ทราบขอบเขตที่ชัดเจน เป็นเหตุให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไม่สามารถดูแลรักษาและหวงกันลำห้วยได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดการบุกรุกหรือครอบครองที่สาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันให้คงอยู่ต่อไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้แจ้งนายอำเภอในฐานะผู้มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ตามมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

๑. ให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับอำเภอในฐานะที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ยื่นขอรังวัดสอบเขตลำห้วยเพื่อให้ทราบขอบเขตที่ชัดเจน

๒. ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการรังวัดสอบเขตลำห้วยให้แล้วเสร็จ

๓. เมื่อทราบขอบเขตที่ชัดเจนของลำห้วยแล้ว ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการกับผู้ถมดินโดยไม่ได้รับอนุญาตบริเวณลำห้วยตามที่กฎหมายกำหนด

ปัจจุบันจังหวัดได้รายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินว่า การดำเนินการรังวัดแล้วเสร็จ และองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหนังสือถึงผู้ถมดินโดยไม่ได้รับอนุญาตต่อไป

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

เรื่องที่ ๒

การคุกกรายโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นเหตุให้ตลิ่งพังและถนนชำรุดเสียหายจากการขนส่งทราย

ผู้ร้องเรียนขอให้มีการตรวจสอบการลักลอบคุกกรายโดยไม่ได้รับอนุญาตในหลายพื้นที่ใน ๓ ตำบล ของจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ เป็นเหตุให้ตลิ่งพังและถนนชำรุดเสียหายที่เกิดจากการขนส่งทราย โดยมีการร้องเรียนมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาดำเนินการตรวจสอบแล้วไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด จึงได้นำความเดือดร้อนดังกล่าวร้องเรียนยังผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบกรณีดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเดินทางไปแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ และประชุมหารือเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว สรุปผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่และประชุมหารือได้ดังนี้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่บริเวณบ่อทราย จำนวน ๖ บ่อ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ใน ๓ ตำบล เป็นบ่อทรายที่ประกอบกิจการในที่ดินกรรมสิทธิ์ และได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม โดยทำเลที่ตั้งอยู่ติดกับลำคลองทั้งสิ้น ซึ่งขนาดความกว้างและความตื้นเขินของลำคลองมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยการประกอบกิจการดูดทรายมีการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ เช่น การเริ่มประกอบกิจการโรงงานโดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ระยะห่างจากขอบบ่อกับคลองไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ไม่จัดทำเครื่องหมายเพื่อแสดงขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

จากการประชุมแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่าที่ประชุมได้รับทราบผลการตรวจสอบโรงงานประกอบกิจการ ชุด ตัก ดูดหรือร่อน คัดขนาดทรายในที่ดินกรรมสิทธิ์ จำนวน ๖ บ่อ และได้มีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน โดยใช้หลักการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสุ่มตรวจสอบทรายต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดอีก และมอบหมายให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบกิจการ ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแจ้งเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยควรแนะนำให้ผู้ประกอบการดำเนินการตรวจสอบแนวเขตที่ดินให้ชัดเจนก่อนได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดได้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรังวัดที่ดินให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนเรื่องแนวเขตที่ดินและแนวเขตคลองดังกล่าว ต่อมา จังหวัดได้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะในการประชุมแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ดังนี้

๑. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๖ ราย ระวังการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งฉบับนี้ และแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือเหมาะสมโดยให้เป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ ประกอบกิจการโรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน

๒. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้ดำเนินคดีการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กับผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๓ ราย ในข้อหา เริ่มประกอบกิจการโรงงานโดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวัน เริ่มประกอบกิจการโรงงานเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง และไม่ปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัย ในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดิน กรรมสิทธิ์สำหรับการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ (๘) อันมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่รับผิดชอบอยู่ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจง ให้ความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบ กิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับ ใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ และเป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษ และข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่อังคารที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด โดยได้เชิญผู้ประกอบกิจการโรงงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดในพื้นที่ และ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแบบบูรณาการและยั่งยืนเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาลต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และประชุมหารือเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอีกครั้ง พบว่า แม้อบอทรายทั้ง ๖ บ่อ จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม แต่พบว่ยังมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ และไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษ ซึ่งสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้มีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๖ ราย ในเขตพื้นที่ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง และแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และได้ดำเนินคดีกับผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๓ ราย ในข้อหาเริ่มประกอบกิจการโรงงาน โดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันเริ่มประกอบกิจการโรงงาน เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ (๘) อันมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

สำหรับพื้นที่บริเวณหลังวัด จากการตรวจสอบปรากฏว่าถนนที่ประชาชนใช้สัญจรเข้า-ออกวัดดังกล่าว ไม่ปรากฏความเสียหายแต่อย่างใด ส่วนบริเวณคอกสะพานเกิดการชำรุดเสียหายจากการกัดเซาะของน้ำ ซึ่งเป็นผลกระทบจากเหตุน้ำท่วม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ได้แจ้งประสานไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อของบประมาณในการซ่อมแซมแล้ว นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบความเสียหายของตลิ่ง ซึ่งติดกับคลองบริเวณบ่อทรายของผู้ประกอบการรายหนึ่ง ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้หารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการ

ตามข้อเสนอแนะตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. เมื่ออำเภอมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดูตหายในพื้นที่ให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตรวจสอบข้อหายในท้องที่ที่หยุดประกอบกิจการทั้ง ๔ บ่อ ให้ได้ข้อเท็จจริงว่าหยุดประกอบกิจการเมื่อใด

(๒) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและติดตามแก้ไขว่าในพื้นที่ของอำเภอมีการขุด ตัก ลอก หรือดูตหายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์อื่น ๆ ที่ไม่ได้ขออนุญาตหรือไม่ โดยให้ดำเนินการตรวจสอบข้อหายที่ประกอบกิจการติดกับลำคลองเป็นพิเศษ

(๓) อธิบายและเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนดและเงื่อนไขของการประกอบกิจการขุด ตัก ลอก หรือดูตหายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือในที่ดินของรัฐ

๒. ให้สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา และโครงการชลประทานตรวจสอบสภาพลำคลอง และบ่อตหายที่อยู่ติดกับคลองดังกล่าว

๓. ให้จังหวัดเร่งแก้ไขปัญหาการชำรุดเสียหายของคอสะพานบริเวณวัด โดยการถมหินบริเวณคอสะพาน และขอความร่วมมือจากโครงการชลประทานในการทำรอดักน้ำ เพื่อป้องกันการกัดเซาะคอสะพานเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก

๔. ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดออกคำสั่งให้มีการรื้อวัด ปักหมุดแสดงแนวเขตพื้นที่บริเวณบ่อตหายของผู้ประกอบการที่ยังประกอบกิจการดูตหาย รวมทั้งบ่อตหายบริเวณที่ตลิ่งพังเสียหาย ให้มีการรื้อวัด ปักหมุดแสดงแนวเขตพื้นที่ ถมดินและ

ทำคันดินตามแนวเขตที่ดินของตน เพื่อให้สภาพของคลองกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนที่จะมีการพังทลายของตลิ่ง โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดามคำร้องเรียน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ เพื่อประชุมหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

เรื่องที่ ๓

การลงลายมือชื่อไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของเอกสารที่ทางหน่วยงานรัฐกำหนดจะมีผล
ทำให้ผู้ยื่นข้อเสนอขาดคุณสมบัติในการยื่นข้อเสนอหรือไม่

หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งได้จัดให้เอกชนเข้ายื่นข้อเสนอเพื่อเข้าประมูลโครงการรัฐ
ขนาดใหญ่โครงการหนึ่ง โดยกำหนดให้ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นกลุ่มกิจการร่วมค้า และเอกชนรายอื่น
ที่ประสงค์ที่ยื่นข้อเสนอจะต้องลงนามในแบบฟอร์มสัญญากิจการร่วมค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน
เป็นนิติบุคคลใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนไม่ได้ดำเนินการ
ให้ครบถ้วนตามข้อกำหนดดังกล่าว หน่วยงานของรัฐดังกล่าวจึงพิจารณาแล้วเห็นว่
การดำเนินการของผู้ร้องเรียนถือเป็นการปฏิบัติไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์
และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารคัดเลือกเอกชนอย่างเป็นทางการสำคัญ เพราะสมาชิก
ของกลุ่มกิจการร่วมค้าไม่ได้รับผิดร่วมกันและแทนกันอย่างลูกหนี้ร่วม จากการที่สัญญา
กิจการร่วมค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลใหม่นี้ไม่มีผลผูกพันอีกด้วย เนื่องจาก
การไม่ลงนามในแบบฟอร์มสัญญาดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงแก่ภาครัฐจากการที่
กลุ่มกิจการร่วมค้าจะสามารถยกเป็นข้ออ้างได้ว่าการยื่นข้อเสนอของตนไม่ผูกพันสมาชิก
แต่ละราย นอกจากนี้ กรณีมีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นต่อภาครัฐจากการยื่นข้อเสนอ
ของผู้ร้องเรียน ภาครัฐจะมีความเสี่ยงที่ไม่อาจเรียกค่าเสียหายจากผู้ร้องเรียนได้ทั้งหมด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่
การตัดสิทธิ ผู้ร้องเรียนนั้น ต้องพิจารณาการลงนามตามข้อกำหนดนั้น ถือเป็นสาระสำคัญ
และทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้ยื่นข้อเสนอรายอื่นหรือไม่ ซึ่งจากการแสวงหา
ข้อเท็จจริงของผู้ตรวจการแผ่นดินปรากฏว่าลักษณะการลงนามของสมาชิกกิจการร่วมค้า
ที่ไม่ได้ลงนามในช่องลงนามตามแบบฟอร์ม แต่ลงนามข้างล่างแบบฟอร์มก็มีผลผูกพัน
ตามที่กฎหมายให้สมาชิกแต่ละรายต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันแล้ว เมื่อสัญญากิจการ
ร่วมค้ามิได้มีกฎหมายกำหนดแบบไว้ แม้ผู้มีอำนาจลงนามของสมาชิกกิจการร่วมค้า
จะมีได้ลงนามในช่องที่กำหนด ก็อาจถือว่า มีผลผูกพันตามกฎหมายแล้ว เนื่องจากมีใช้แบบที่
กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๑๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้
ยังพบว่าผู้ร้องเรียนได้มีการวางหลักประกันของพร้อมเอกสารข้อเสนอ ซึ่งถือได้ว่าผู้ร้องเรียน

มีเจตนาจะให้มีผลผูกพันตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้หารือร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว และได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยได้คำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาทบทวนการดำเนินการโดยพิจารณาถึงผลได้เสียที่เกิดขึ้น โดยที่ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายและระเบียบและกระทบต่อผู้เสนอรายการอื่นหรืออาจพิจารณายกเลิกกระบวนการดำเนินการคัดเลือกเอกชนเข้าร่วมลงทุน และเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคัดเลือกเอกชนอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐต่อไป

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ได้มีหนังสือแจ้งว่า หน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้อยู่ระหว่างการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสนอทุกราย และเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐต่อไป กรณีดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีบทบาทสำคัญในการช่วยอำนวยความสะดวก เป็นธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมต่อผู้ร้องเรียน รวมถึงทำหน้าที่ช่วยปกป้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐ

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมหารือร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรณีหน่วยงานไม่โอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกรที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน โดยสรุปว่า ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเกษตรกร เป็นหนี้เงินกู้สถาบันการเงินต่าง ๆ และได้ขึ้นทะเบียนหนี้เกษตรกรกับหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน เพื่อขอรับการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ต่อมาหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้เข้ามา ชำระหนี้แทนผู้ร้องเรียน โดยมีเงื่อนไขตามกฎหมายว่าผู้ร้องเรียนจะต้องโอนที่ดินที่เป็น หลักประกันการชำระหนี้ดังกล่าวให้กับหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน และผู้ร้องเรียนจะได้รับ ที่ดินคืนโดยการทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ซึ่งภายหลังผู้ร้องเรียน ได้ผ่อนชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว พร้อมทั้งติดต่อขอไถ่ถอนโฉนดที่ดินคืน แต่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนไม่ดำเนินการโอนที่ดินคืนให้กับผู้ร้องเรียน เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียน ได้รับความเดือดร้อน

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เป็นประธานการประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนดังกล่าวร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งสรุปผลการประชุมได้ว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวสืบเนื่องจากหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ได้ชำระหนี้แทนเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนหนี้เกษตรกรไว้และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขให้กับสถาบันการเงิน และได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินที่เป็นหลักประกัน การชำระหนี้ดังกล่าวให้ตกเป็นของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ซึ่งเกษตรกรจะได้รับที่ดินคืน โดยการทำสัญญาเช่าซื้อกับหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ตกลงเช่าซื้อในราคาร้อยละ ๕๐ ของหนี้เงินต้นเดิม ส่วนเงินต้นส่วนที่เหลือพร้อมทั้งดอกเบี้ย หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะขอ ชดเชยคืนจากรัฐบาล แต่ประเด็นปัญหา คือ เมื่อเกษตรกรได้ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนไม่ดำเนินการโอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกร โดยอ้างว่า จะต้องรับเงินชดเชยจากรัฐบาลก่อน จึงจะสามารถโอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกรได้ และ เกษตรกรที่ประสงค์จะได้ที่ดินคืนทันทีก่อนที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาล เกษตรกรจะต้องชำระเงินชดเชยจำนวนดังกล่าวเอง

ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ไม่อาจยกข้อกล่าวอ้างที่ว่าจะต้องได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลก่อน มาเป็นเหตุที่จะยึดหน่วง หรือไม่โอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกร หรือใช้เป็นเงื่อนไขให้เกษตรกรที่ประสงค์จะได้ที่ดินคืน ก่อนที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลจะต้องชำระเงินชดเชยเองได้ เนื่องจากเรื่องของการขอเงินชดเชยดังกล่าวเป็นขั้นตอนภายในระหว่างหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน กับรัฐบาล นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สิน ออกให้เช่าและให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว” และตามระเบียบของหน่วยงาน ผู้ถูกร้องเรียนก็กำหนดว่า “การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้ เมื่อชำระราคาเสร็จสิ้นตามที่กำหนดในสัญญา” ประกอบกับสัญญาเช่าซื้อระหว่างหน่วยงาน ผู้ถูกร้องเรียนกับเกษตรกรได้กำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามกำหนด ระยะเวลา ผู้ให้เช่าซื้อจะโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่า ซื้อโดยไม่ชักช้า ดังนั้น จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนมีหน้าที่ที่ต้อง โอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกรรายที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว ในกรณีนี้ ที่ประชุม จึงแจ้งให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการตรวจสอบและรายงานข้อมูลเพิ่มเติมว่า ปัจจุบัน มีเกษตรกรที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้วและยังไม่ได้รับที่ดินคืนจำนวนกี่ราย และคิดเป็นเงินที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะต้องขอชดเชยจากรัฐบาลจำนวนเท่าไร

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุรณัฐ ฐาปนดุษฎี) ได้เป็นประธานการประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นสรุปได้ว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนมีหน้าที่ต้องโอนที่ดินคืนให้กับเกษตรกรรายที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว และเรื่องการเงินชดเชยเป็นขั้นตอนภายในระหว่างหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนกับรัฐบาลนั้น หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นข้อกฎหมายกรณีการคืนหลักทรัพย์ตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่เกษตรกร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นข้อกฎหมายกรณีเกษตรกรที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว แต่ติดปัญหาเรื่องเงินชดเชยว่าหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะสามารถโอนกรรมสิทธิ์หลักทรัพย์คืนให้กับเกษตรกรได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ประชุมแล้วมีความเห็นสรุปได้ว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนสามารถโอนกรรมสิทธิ์หลักทรัพย์คืนให้กับเกษตรกรที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาแล้วได้ ส่วนเรื่องเงินชดเชยเป็นคนละเรื่องกับสัญญา ซึ่งหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้รายงานความเห็นของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวต่อฝ่ายนโยบาย อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เป็นต้น และหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้มีหนังสือสั่งการไปยังสาขาจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ทราบและยึดถือปฏิบัติ รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการโอนหลักประกันคืนให้กับเกษตรกรแล้ว ในการนี้ หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะดำเนินการตรวจสอบและรายงานข้อมูลในส่วนของเกษตรกรรายที่ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หากเป็นเกษตรกรที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขแล้ว หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะดำเนินการคืนหลักประกันให้กับเกษตรกรโดยเร็ว ส่วนในภาพรวมนั้น หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะเร่งดำเนินการปิดบัญชีและคืนหลักประกันให้กับเกษตรกรทุกรายที่ชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาแล้วต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธาน
ในที่ประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหา
เรื่องร้องเรียน ร่วมกับผู้แทน
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงจากหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับข้อมูลสถานะทางบัญชีของเกษตรกรรายที่ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า ได้ปิดบัญชีและคืนหลักประกันให้กับเกษตรกรแล้วจำนวน ๓ ราย อยู่ระหว่างดำเนินการขออนุมัติคืนหลักประกันจำนวน ๒ ราย และมีเกษตรกรที่ยังชำระเงินไม่ครบตามสัญญา จำนวน ๑ ราย จึงยังไม่สามารถโอนที่ดินคืนให้ได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีผู้ร้องเรียนรายที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการปิดบัญชีและโอนที่ดินคืนให้แล้วนั้น เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

๒. กรณีผู้ร้องเรียนรายที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการปิดบัญชีให้แล้ว และอยู่ระหว่างการอนุมัติคืนที่ดินนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

๓. กรณีผู้ร้องเรียนรายที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการปิดบัญชีและโอนที่ดินคืนให้กับผู้ร้องเรียนแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการคืนเงินให้กับผู้ร้องเรียนที่ได้ชำระเงินชดเชยเองนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

๔. กรณีผู้ร้องเรียนรายที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนยังไม่สามารถโอนที่ดินคืนให้ได้ เนื่องจากผู้ร้องเรียนยังชำระเงินไม่ครบตามสัญญาเช่าซื้อนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงส่งยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

เรื่องที่ ๕

องค์การบริหารส่วนตำบลละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ตรวจสอบการก่อสร้างอาคาร ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงและทางน้ำ

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและแสวงหาข้อเท็จจริงกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ตรวจสอบการก่อสร้างอาคาร สร้างมลภาวะทางเสียง มลภาวะทางน้ำ และการนำเข้าและเลี้ยงนกแก้วมาคอว์และสัตว์อื่น ๆ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ร้องเรียน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สอบสวนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบข้อเท็จจริงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า จากการตรวจสอบข้อเท็จจริง ของคณะกรรมการขับเคลื่อนกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงพิเศษ จังหวัด พบว่า การก่อสร้างอาคารที่ผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือร้องเรียนมานั้น ได้มีการขออนุญาต ก่อสร้างอาคารจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างถูกต้อง แต่ไม่ได้มีการขออนุญาตก่อสร้าง สำนักบุขาให้ข้อพรองค์เทพตามความเชื่อ โดยห้องที่ใช้เป็นสำนักเป็นห้องที่มีลักษณะมิดชิด จำนวน ๒ ห้อง สำหรับปัญหามลภาวะทางเสียงนั้น จังหวัดรายงาน ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในอาคาร ที่ตั้งสำนัก ได้มีการจุดพลุในวันปีใหม่นั้น ซึ่งทางผู้แทนอำเภอได้แจ้งแก่ผู้ที่จุดพลุดังกล่าว ว่าการจุดพลุหรือดอกไม้เพลิงเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากจะต้องได้รับการอนุญาต ก่อนจึงจะดำเนินการได้ ส่วนปัญหามลภาวะทางกลิ่นคณะกรรมการฯ ได้ลงพื้นที่สำรวจ บริเวณอาคารที่ตั้งสำนัก พบว่า ไม่มีกลิ่นมูลสัตว์ และกลิ่นเครื่องบูชาแต่อย่างใด เนื่องจาก ไม่มีการจุดธูปบูชา โดยจากการตรวจสอบ พบว่า ห้องบูชา เป็นห้องปรับอากาศที่มีการปิดไว้

อย่างมิดชิด คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการรบกวนบ้านของผู้ร้องเรียน และเจ้าของอาคารแจ้งว่า ได้ทำความสะอาดมูลสัตว์วันละไม่ต่ำกว่า ๓ ครั้ง อีกทั้งกรณีการเลี้ยงนกแก้วมาคอว์ ทางปศุสัตว์อำเภอได้ตรวจสอบเอกสารพบว่าผ่านการขออนุญาตเลี้ยงนกแก้วมาคอว์จากกองคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญากรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม กรณีผู้ที่อาศัยอยู่ในอาคารที่ตั้งสำนักงูซาไหว้ขอพรองค์เทพตามความเชื่อ ได้ก่อสร้างกรงนกติดบ้านผู้ร้องเรียนนั้น ทางกองช่างขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แจ้งว่า การก่อสร้างกรงนกจะต้องมีระยะห่างจากกำแพง ๒ เมตร ซึ่งทางผู้ที่อาศัยอยู่ในอาคารดังกล่าวรับทราบและจะดำเนินการรื้อกรงนกที่ติดกำแพงบ้านผู้ร้องเรียนภายในเวลา ๕ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ และยินดีจะปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการฯ และพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้นแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามเรื่องร้องเรียน ได้แก่ ประเด็นการขออนุญาตก่อสร้างอาคารที่ตั้งสำนักงูซาไหว้ขอพรองค์เทพตามความเชื่อ การขออนุญาตเลี้ยงนกแก้วมาคอว์ ซึ่งเจ้าของอาคารได้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนปัญหามลภาวะทางเสียง ปัญหามลภาวะทางกลิ่น และการก่อสร้างกรงนกติดกับบ้านผู้ร้องเรียนนั้น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้แจ้งและอธิบายการดำเนินการที่ต้องให้กับเจ้าของอาคารเป็นที่เข้าใจแล้ว ซึ่งเจ้าของอาคารรับทราบและจะดำเนินการรื้อกรงนกที่ติดกำแพงบ้านผู้ร้องเรียนภายในเวลา ๕ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ และยินดีจะปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการฯ และพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้เคียงอาคารที่ตั้งสำนักงูซาไหว้ขอพรองค์เทพตามความเชื่อ และป้องกันมิให้เกิดข้อร้องเรียนในลักษณะดังกล่าวขึ้นอีก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามการดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายของเจ้าของอาคารตามที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัดต่อไปด้วย

ปัญหาการไม่มีบ้านเลขที่ของชุมชนนิคมสร้างตนเองเป็นเหตุใ้ไม่สามารถใช้สิทธิในการขอใช้สาธารณูปโภคพื้นฐานจากรัฐได้

ผู้ร้องเรียนอาศัยอยู่ในชุมชนนิคมสร้างตนเองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในชุมชนมีผู้อยู่อาศัยที่ยากจนได้รับจัดสรรที่ดินให้ครัวเรือนละ ๑ แปลง แปลงละไม่เกิน ๗๐ ตารางวา รวม ๑๑๔ แปลง ปัจจุบันมีผู้เข้าอยู่อาศัยประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ ครัวเรือน โดยชุมชนแห่งนี้ได้สิทธิอยู่อาศัยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่ไม่มีบ้านเลขที่ ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเสียสิทธิในการขอใช้ไฟฟ้า ประปา ถนนและสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยได้แจ้งเรื่องปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวต่อนิคมสร้างตนเอง เทศบาลในเขตพื้นที่ และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเพื่อขอให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวแล้ว แต่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนยังคงไม่ได้รับการแก้ไขความเดือดร้อน จึงได้นำปัญหาความเดือดร้อนร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้บรรเทาความเดือดร้อนดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนโดยได้ให้จังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งเร่งรัดประสานงานโดยตรงกับนิคมสร้างตนเองโดยปรากฏข้อเท็จจริงว่ากรณีดังกล่าวเกิดจากหน่วยงานที่ดำเนินการอนุญาตให้กลุ่มบุคคลเข้ามาทำประโยชน์ในพื้นที่ขาดการประสานงานกับหน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหรือผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่น การช่วยเหลือประชาชนที่มีฐานะยากจนจึงไม่ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เช่น ไม่มีการประสานงานเรื่องการขยายเขตไฟฟ้า การขยายเขตประปา การก่อสร้างถนน การสาธารณูปโภคอื่น ๆ รวมถึงความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อได้รับการประสานงานจากผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว จังหวัดที่เกี่ยวข้องจึงได้เร่งรัดให้มีมาตรการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยการตรวจสอบผู้มีสิทธิเข้าอยู่อาศัยในที่ดินดังกล่าว พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการในระดับอำเภอเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนทั้งระบบ จนได้สรุปรายชื่อและจำนวนผู้อยู่อาศัยที่มีสิทธิตามเงื่อนไขของการเข้าอยู่ในพื้นที่นิคม ได้ทั้งสิ้น ๘๙ ราย

ต่อมา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยการอนุญาตให้ใช้ที่ดินสงวนเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยในเขตนิคมสร้างตนเองให้แก่ราษฎร จำนวนเนื้อที่ ๔๘ - ๓ - ๕๓ ไร่ และได้แจ้งให้ราษฎรกลุ่มดังกล่าวมาทำสัญญาให้เป็นไปตามระเบียบของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งต่อมา ผู้ร้องเรียนและผู้อยู่อาศัยในนิคมได้แสดงตัวขอรับสิทธิได้ลงนามสัญญาอนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตนิคมสร้างตนเอง สัญญาลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีกำหนด ๓ ปี นำไปสู่การขอมีเลขที่บ้านต่อเทศบาลในพื้นที่ และปัจจุบันเทศบาลในพื้นที่ได้จัดตั้งชุมชนโดยใช้ชื่อที่ตั้งขึ้นใหม่ เป็นชุมชนที่ ๓๒ ประกอบด้วยสมาชิกนิคมสร้างตนเองดังกล่าวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้ได้รับบริการด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า และประปา ของผู้อยู่ในชุมชนต่อไป

เรื่องที่ ๓

หน่วยงานไม่ดำเนินการตามประกาศ เรื่อง กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานไม่ดำเนินการตามประกาศ เรื่อง กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง เพื่อการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ รวมทั้งไม่มีหนังสือชี้แจงเหตุผลการดำเนินการที่ล่าช้าให้ข้าราชการในสังกัดทราบแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงได้ความว่า สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) มีหนังสือ กำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยการนำอัตราเงินเดือนแบบช่วงมาใช้ และให้ตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการวิสามัญ (อ.ก.พ.) กระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ได้รับเงินเดือนตามคุณวุฒิตามช่วงเงินเดือน ต่อมา หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ออกประกาศ เรื่อง กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ สำนักงาน ก.พ. รับรอง

เพื่อการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และแจ้งแก่ข้าราชการซึ่งบรรจุใหม่ให้ทราบประกาศฉบับข้างต้น แต่จนถึงปัจจุบันหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน ยังไม่ได้ดำเนินการตามประกาศดังกล่าว และไม่มีการทำหนังสือชี้แจงเหตุการณ์การดำเนินการที่ล่าช้าให้ข้าราชการในสังกัดทราบ ทำให้ผู้ร้องเรียนและข้าราชการผู้ได้รับผลกระทบกว่า ๔๐๐ คนได้รับความเดือดร้อนกระทบต่อฐานเงินเดือนและการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน

ผู้ตรวจการแผ่นดินให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้เร่งรัดดำเนินการ และได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า ประกาศเรื่อง กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง เพื่อการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ กำหนดให้ใช้สำหรับข้าราชการบรรจุใหม่ ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติงาน และตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ จำนวน ๕๑ สายงาน ปัจจุบันหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้จัดทำคำสั่งให้ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบันได้รับเงินเพิ่ม (ปัจจัย) ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสายงานเรียบร้อยแล้ว ส่วนกรณีการดำเนินการที่ล่าช้า เนื่องจากมีสายงานจำนวนมาก แต่ละสายงานมีหลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณเงิน ปัจจัยและช่วงการคำนวณที่แตกต่างกัน จึงต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การจัดทำคำสั่งให้ได้รับเงินเพิ่ม (ปัจจัย) แต่ละรายที่ล่าช้ามิได้มีผลกระทบต่ออย่างใดต่อการเลื่อนเงินเดือนและเลื่อนระดับของข้าราชการดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนมีหนังสือแจ้งหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดว่าหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนมีคำสั่งที่ให้ผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้รับเงินเพิ่ม (ปัจจัย) ตามประกาศ เรื่อง กำหนดปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง เพื่อการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ ขอให้หน่วยงานแจ้งให้ข้าราชการในสังกัดที่มีรายชื่อตามคำสั่งดังกล่าวทราบ และผู้ร้องเรียนรวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบได้รับเงินดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้น เรื่องร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่องที่ ๘

ขอให้จัดระเบียบการเดินรถในตลาดเทศบาล

ปัญหาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนและประชาชนที่ใช้บริการตลาดสดของเทศบาลแห่งหนึ่ง เนื่องจากไม่มีการจัดการจราจรและที่จอดรถที่เหมาะสม จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุหลายครั้ง ซึ่งตลาดสดดังกล่าวมีประชาชนใช้บริการเป็นจำนวนมาก หากได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะทำให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ผู้ร้องเรียนและประชาชนได้เคยร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายครั้งแล้ว แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข จึงได้ส่งเรื่องร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว เป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ควรได้รับการแก้ไข เนื่องจากมีประชาชนเดินทางไปจับจ่ายซื้อของที่ตลาดสดแห่งนี้จำนวนมาก หากไม่มีการจัดการจราจรหรือที่จอดรถที่เหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาการจราจร

ในพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ถนนในบริเวณตลาดสดด้วย ในเบื้องต้น จึงได้ประสานงานทางโทรศัพท์ไปยังเทศบาลซึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบตลาดสดดังกล่าว เพื่อแจ้งถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้น รวมถึงขอความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ต่อมาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือขอให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย

จากการแสวงหาข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่สอบสวนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนตามกรณีร้องเรียนปรากฏว่า หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้มีการบูรณาการร่วมกันโดยลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตามกรณีร้องเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาจราจรบริเวณตลาดสด ดังนี้ กำหนดจุดจอดรถขายของแผงลอย ให้เป็นระเบียบ ตีเส้นกำหนดแนวเขตในการตั้งร้านให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้าทราบและถือปฏิบัติเพื่อมิให้ไปตั้งร้านขายของกีดขวางทางออกลานจอดรถ จนทำให้รถยนต์ไม่สามารถขับออกจากลานจอดรถบริเวณทางออกตามปกติได้ ตีเส้นแนวขอบถนนหน้าตลาดสดเพื่อแบ่งเขตแนวถนนกับลานจอดรถให้ชัดเจน และทำเครื่องหมายแสดงทิศทางการเดินรถบนพื้นทางให้ชัดเจน ทำเครื่องหมายเส้นทแยงห้ามหยุดรถบนพื้นบริเวณทางออกลานจอดรถเพื่อป้องกันมิให้รถจักรยานยนต์มาจอดกีดขวางทางออก ดำเนินการติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐาน บังคับการเดินรถตามทิศทางที่กำหนดให้ชัดเจน สั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรประสานงานกับเจ้าหน้าที่เทศกิจ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ การจัดระเบียบรถขายของและการจอดรถจักรยานยนต์ รวมถึงระบบการจราจรให้กับประชาชนรับรู้ เข้มงวดกวดขัน และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปเพื่อให้การจราจร มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนนี้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสม ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับจากการประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้ร้องเรียนได้รับข้อมูลว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามข้อร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้ผู้ร้องเรียนและประชาชนสามารถใช้เส้นทางรวมถึงเข้าออกจากลานจอดรถบริเวณตลาดสดได้สะดวกและปลอดภัย ผู้ร้องเรียนมีความพอใจในผลการแก้ไขปัญหาและขอชื่นชมการทำงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่สามารถแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ร้องเรียนและประชาชนได้เคยร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายครั้งแล้ว แต่ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่องที่ ๗

ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่กรณีหน่วยงานไม่ดำเนินการจ่ายเงินจากการสำรองค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในกรณีฉุกเฉินให้แก่ผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนได้เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ด้วยอาการปวดศีรษะรุนแรง บริเวณท้ายทอยและเข้าตามผลเอกซเรย์สมองคอมพิวเตอร์ (CT Scan) พบเลือดออกใต้เยื่อหุ้มสมองชั้นกลาง (Subarachnoid hemorrhage) ซึ่งเป็นอาการป่วยที่มีภาวะเฉียบพลันมากอันจำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติทางการแพทย์อย่างรีบด่วน ดังนั้น โรงพยาบาลดังกล่าวจึงได้ให้การผ่าตัดโดยเร็ว จนอาการดีขึ้น ซึ่งกรณีนี้ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลาเจ็ดวัน และผู้ร้องเรียนได้ชำระเงินค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลไปจำนวน ๔๔๒,๑๑๓ บาท กรณีดังกล่าวถือว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้มีสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยมีอาการเจ็บป่วยฉุกเฉินจึงมีสิทธิเข้ารับบริการที่โรงพยาบาลดังกล่าวได้ ซึ่งขณะนั้นเป็นสถานบริการอื่นที่มีได้ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่โรงพยาบาลมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กำหนด แต่โรงพยาบาลไม่ได้บันทึกข้อมูลเป็นผู้เบิกค่าใช้จ่ายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ จึงได้นำความเดือดร้อนดังกล่าวมาร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่ประชุมได้มีมติให้หน่วยงานมีหนังสือถึงโรงพยาบาล เพื่อนำส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลประวัติการรักษาทั้งหมดของผู้ร้องเรียนให้หน่วยงานอีกแห่งหนึ่ง เพื่อคำนวณค่าใช้จ่ายตามสิทธิของผู้ร้องเรียน หลังจากได้รับเอกสารจากโรงพยาบาล หน่วยงานได้คำนวณค่าใช้จ่ายของผู้ร้องเรียนที่มีสิทธิเบิก เป็นเงินจำนวน ๙๖,๘๖๒.๓๕ บาท แต่ต้องจ่ายเงินดังกล่าวผ่านโรงพยาบาล ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่าผู้ร้องเรียนมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินที่โรงพยาบาล ตามมาตรา ๗

แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่เนื่องจากโรงพยาบาล ไม่ได้เข้าร่วมตามนโยบายของรัฐ จึงไม่ได้บันทึกและส่งข้อมูลการรักษาผู้ป่วยให้แก่หน่วยงาน ทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ เมื่อได้มีการร่วมกันแก้ปัญหาความเดือดร้อน ให้กับผู้ร้องเรียน จนกระทั่งหน่วยงานสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ร้องเรียนได้แล้ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมหารือร่วมกับผู้ถูกร้องเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงพยาบาลแล้ว ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้ปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสนอแนะ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ให้หน่วยงานจ่ายเงินค่าใช้จ่ายสำหรับค่าบริการกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินของผู้ร้องเรียนตามข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การจ่ายค่าใช้จ่ายกรณีเจ็บป่วย ฉุกเฉิน รายผู้ร้องเรียน จำนวน ๙๖,๘๖๒.๓๕ บาท โดยจ่ายเงินดังกล่าวให้แก่โรงพยาบาล ภายใน ๓๐ วัน และให้ถือว่าการที่โรงพยาบาลส่งเอกสารหลักฐานกรณีร้องเรียนดังกล่าว เป็นการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามข้อบังคับดังกล่าว พร้อมทั้งรายงานให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบในโอกาสแรกต่อไป

๒. ให้โรงพยาบาลจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องเรียน ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับเงินจากหน่วยงาน พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบในโอกาสแรกต่อไป

ภายหลังจากนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งว่า ได้ดำเนินการจ่ายค่าใช้จ่ายกรณีดังกล่าวให้แก่โรงพยาบาล พร้อมทั้งแจ้งให้โรงพยาบาลทราบผลการโอนเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้โทรศัพท์ประสานไปยังโรงพยาบาลและผู้ร้องเรียนแล้ว ได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องเรียนรับเงินค่าใช้จ่ายจำนวนดังกล่าวจากโรงพยาบาลเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้ง ได้กล่าวขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดำเนินการช่วยเหลือผู้ร้องเรียนมา ณ ที่นี้ ด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธานในที่ประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

เรื่องที่ ๑๐

การก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงไม่ซ่อมแซมถนนทางเข้าหมู่บ้านที่เกิดความชำรุดเสียหาย

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินโครงการก่อสร้างซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภค แต่มีการออกแบบการก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน และใช้วัสดุก่อสร้างไม่ทนทาน โดยโครงการก่อสร้างลานคอนกรีตพร้อมทางระบายน้ำเกิดความชำรุดเสียหายตั้งแต่เริ่มใช้งาน ต้องซ่อมแซมบ่อยครั้ง และโครงการก่อสร้างสะพานไม้และซุ้มศาลาชมทะเล สะพานไม้ดังกล่าวมีไม้ผุพังหลายท่อน และไม่มีราวสะพาน อาจเกิดอุบัติเหตุพลัดตกสะพานซึ่งสูงจากพื้นดินประมาณ ๒.๒๐ เมตร รวมทั้งใช้วัสดุก่อสร้างไม่ทนทาน ซุ้มศาลาไม้มีสภาพเกือบโค่นล้ม โดยชาวบ้านต้องเอาไม้มาซ่อมแซมซุ้มศาลาและสะพานไม้ดังกล่าว นอกจากนี้ หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนยังไม่แก้ไข

ซ่อมแซมโครงการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์แห่งหนึ่งที่เกิดความชำรุดเสียหาย และถนนทางเข้าหมู่บ้านที่สภาพทรุดตัว น้ำขังเป็นทางยาว เกิดความชำรุดเสียหายจากการวิ่งรถบรรทุกไม้อีกด้วย ผู้ร้องเรียนได้แจ้งหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนให้ดำเนินการแก้ไขแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเร่งประสานโทรศัพท์ไปยัง ผู้ร้องเรียนเพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่เกิดความเสียหายดังกล่าว และประสานโทรศัพท์ไปยังหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรค และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งขอให้หน่วยงานที่กำกับดูแลหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว

และจากการลงพื้นที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตะแกรงระบายน้ำมีความชำรุดเสียหายจากการใช้งาน และสะพานไม้และซุ้มศาลามีสภาพผุพังซึ่งคาดว่ามีสาเหตุจากการใช้งานประกอบกับสะพานตั้งอยู่บริเวณทะเลซึ่งได้รับผลกระทบจากลมมรสุมตลอดปี โดยสะพานไม้มีความสูงจากพื้นดินประมาณ ๒.๒๐ เมตร หากประชาชนผลัดตกลงไปอาจเกิดอันตรายได้ ส่วนโครงการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ผนังคอนกรีตด้านหลังเวทีมีรอยแตกร้าวลักษณะเฉียงเป็นแนวยาว และถนนทางเข้าหมู่บ้านเกิดความชำรุดเสียหายเป็นหลุมเป็นบ่อ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประชุมหารือ สอบถามปัญหาและอุปสรรคในเรื่องดังกล่าวกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยขอความร่วมมือให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนดำเนินการซ่อมแซมตะแกรงระบายน้ำ สะพาน และผนังคอนกรีต ให้อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้โดยปลอดภัย รวมทั้งก่อสร้างราวสะพานไม้ตลอดความยาวแนวสะพานดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยของประชาชน โดยด่วน พร้อมทั้งขอให้ทำการซ่อมแซมถนนหน้าหมู่บ้านให้อยู่ในสภาพดีดังเดิม และพิจารณาออกประกาศกำหนดห้ามใช้ยานพาหนะบนทางหลวงโดยที่ยานพาหนะนั้นมีน้ำหนักบรรทุกหรือน้ำหนักลงเพลาเกินกว่าที่กำหนด หรือโดยที่ยานพาหนะนั้นอาจทำให้ทางหลวงเสียหายในเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนต่อไป

หลังจากนั้นหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้ทำการซ่อมแซม ตะแกรงระบายน้ำให้อยู่ในสภาพดี ทำการซ่อมแซมสะพานไม้และซุ้มศาลาให้อยู่ในสภาพ มั่นคงแข็งแรง รวมทั้งได้ก่อสร้างราวสะพานไม้ตลอดแนวสะพานเพื่อการใช้งานได้ โดยปลอดภัย ซ่อมแซมผนังอาคารอเนกประสงค์ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และทำการ ซ่อมแซมถนนหน้าหมู่บ้านให้สามารถใช้สัญจรได้โดยสะดวกและปลอดภัยแล้ว

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

เทศบาลละเลยให้มีการก่อสร้างอาคารชั่วคราวรถยนต์ ซึ่งได้สร้างปิดทางเข้า - ออกทางสาธารณประโยชน์

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าอาคารชั่วคราวรถยนต์ ยี่ห้อหนึ่งได้ก่อสร้างขวางทางเข้า - ออก จากซอยที่เป็นทางสาธารณประโยชน์สู่ถนนสายหลัก ปัจจุบันไม่สามารถใช้เป็นทางเข้า - ออกได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไปประชุมหารือแก้ไข้ปัญหาเรื่องร้องเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า เทศบาลได้รับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์ให้ตรวจสอบอาคารที่รुक้ำทางสาธารณประโยชน์ จึงได้ออกตรวจสอบพื้นที่พบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๑ ชั้น จำนวน ๑ หลัง ซึ่งอาจสร้างรुक้ำทางสาธารณประโยชน์ จึงได้ขอรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์กับสำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อประกอบการพิจารณาออกคำสั่งตามกฎหมายอาคาร ต่อมาผลการรังวัดสอบเขต พบว่ามีอาคารและร้่วบางส่วนรुक้ำทางสาธารณประโยชน์

ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนได้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมว่า หลังจากการประสานงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เจ้าของอาคารดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการร้ื้อถอนสิ่งปลูกสร้างตั้งแต่ช่วงกลางเดือน กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยได้ร้ื้อถอนร้่วกำแพงและอาคารออกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้เทศบาลได้ออกตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าวพบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๑ ชั้น จำนวน ๑ หลัง ซึ่งอาจสร้างรुक้ำทางสาธารณประโยชน์ จึงได้ขอรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์กับสำนักงานที่ดินจังหวัด ต่อมาสำนักงานที่ดินจังหวัดได้ทำการรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์แล้ว ผลการตรวจสอบพบว่า อาคารและร้่วกำแพงบางส่วนได้ก่อสร้างรुक้ำเขตทางสาธารณประโยชน์ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจึงได้มีคำสั่งแจ้งเจ้าของอาคารให้ระงับการก่อสร้างอาคาร ห้ามใช้อาคาร และให้ร้ื้อถอนอาคารและร้่วส่วนที่รुक้ำ

ทางสาธารณสุขประโยชน์ออกทั้งหมด ปัจจุบันเจ้าของอาคารดังกล่าวได้รื้อถอนอาคารและรื้อส่วนที่รื้อกล้าทางสาธารณสุขประโยชน์ออกแล้ว ทั้งนี้ เทศบาลจะจัดทำแผนการและจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการปรับปรุงทางสาธารณสุขประโยชน์ดังกล่าวต่อไป เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนและประชาชนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้จังหวัดเร่งรัดเทศบาลจัดทำแผนงานและงบประมาณเพื่อปรับปรุงทางสาธารณสุขประโยชน์ดังกล่าว ให้ประชาชนประมาณ ๔๐ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้านหลังของทางสาธารณสุขประโยชน์ดังกล่าวสามารถใช้เป็นเส้นทางในการออกสู่ถนนใหญ่อีกทางหนึ่งด้วย

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
สิ่งก่อสร้างที่รื้อกล้าทางสาธารณสุขที่ถูกร้องเรียน

เรื่องที่ ๑๒

การบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของหน่วยงานรัฐไม่มีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลผู้ก่อร้องเรียนได้จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยภายในเทศบาลตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และเอกชนอีก ๑๓ แห่ง โดยมีห้างหุ้นส่วนแห่งหนึ่งเป็นผู้ประมูลงานจากผู้ก่อร้องเรียน โดยทำสัญญาเช่า ๒ ปี และจ่ายค่าสัมปทานให้ผู้ก่อร้องเรียน ในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าวทำให้ชาวบ้านบริเวณโดยรอบได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นของขยะและน้ำเน่าเสียที่เกิดจากขยะเป็นระยะเวลายาวนาน จึงได้มีการร้องเรียนไปยังผู้ก่อร้องเรียนและศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด แต่ยังไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นและไม่มีผลการกำจัด ขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง จนเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ ชาวบ้านได้รวมตัวกันไปร้องเรียนที่สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และต่อมาวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ รองผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีการดูงานและประชุมเพื่อให้นโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย โดยที่ประชุมได้มีมติให้ผู้ก่อร้องเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหา แม้ว่าผู้ก่อร้องเรียนจะได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว แต่ประชาชนยังคงได้รับความเดือดร้อนอยู่เช่นเดิม

จังหวัดได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว และรายงานผลการตรวจสอบมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรดังกล่าว เดิมเป็นที่ทิ้งขยะของเทศบาล โดยการขุดหลุมและฝังกลบ ต่อมา ได้จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณและได้รับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจโครงการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอย มีห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นผู้ประมูลหาประโยชน์ในทรัพย์สิน มีการบริหารจัดการโดยการใช้สายพานลำเลียงขยะของตนเองในการคัดแยกขยะบนบ่อกำจัดขยะแทนการใช้เครื่องจักรของเทศบาลในการคัดแยก ขยะที่คัดแยกได้ส่วนหนึ่งนำไปขายเป็นขยะรีไซเคิลและส่วนหนึ่งส่งทำเชื้อเพลิง RDF ที่โรงปูน จังหวัดสระบุรี เพื่อลดปริมาณขยะและในช่วงฤดูฝน

จะไม่สามารถส่งทำเชื้อเพลิง RDF ได้ เนื่องจากขยะจะเปียกและมีความชื้นสูง ส่งผลให้มีขยะตกค้าง หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเข้าตรวจสอบพื้นที่ร่วมกับห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อวางแผนให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียนและมติที่ประชุม แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น น้ำเสียในบ่อบำบัด ไม่สามารถดำเนินการสูบออกไปได้ เนื่องจากไม่มีสถานที่รับน้ำเสีย อีกทั้งเกิดปัญหาเครื่องคัดแยกขยะชำรุด อยู่ระหว่างรอซ่อมแซม ส่งผลให้ปริมาณขยะตกค้างจำนวนมาก

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุรณัฐ ฐาปนดุลย์) และคณะได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือแนวทางการแก้ไขปัญหารื้อร้องเรียน ร่วมกับผู้ถูกร้องเรียนจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่ประชุมมีมติกำหนดแนวทางให้ผู้ถูกร้องเรียนนำไปปฏิบัติ ดังนี้

๑. แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะสั้น ให้ผู้ถูกร้องเรียนเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื่องจากผู้ถูกร้องเรียนได้บอกเลิกสัญญากับห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว โดยให้ดำเนินการซ่อมแซมเครื่องจักรและให้ฝังกลบขยะโดยเร็ว งดการรับขยะจากท้องถิ่นอื่น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยก่อน เพิ่มบ่อบำบัดน้ำเสีย นำสังกะสีมาทำหลังคาปิดกั้นไม่ให้ฝนไหลลงบ่อขยะ อันจะทำให้เกิดน้ำเน่าเสียเพิ่มขึ้น และนำสังกะสีปิดรอบบ่อขยะเพื่อไม่ให้ขยะออกไปสู่ภายนอก รวมทั้งตัดต้นไม้ไม้ให้ใบไม้ตกลงในบ่อน้ำของชาวบ้าน จัดให้มีเครื่องเพิ่มออกซิเจนในน้ำ และนำน้ำไปตรวจ ให้จังหวัดเป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญห โดยผู้ว่าราชการจังหวัดฯ จะสนับสนุนด้านงบประมาณและองค์ความรู้ โดยมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะยาว จังหวัดจะตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาศูนย์กำจัดขยะร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภายหลังจากนั้น รองเลขาธิการฯ (นายกีรป กฤตธีรานนท์) และคณะได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือติดตามการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนอีกครั้ง พบว่า ผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการขุดสระเพื่อรองรับน้ำ เสริมคันดินรอบบ่อบำบัดน้ำเสีย มีการปรับสภาพบ่อบำบัดน้ำเสียเป็นอย่างดี ไม่มีน้ำเสียเจิ่งนอง และมีกลิ่นคดน้อยลง มีการสร้างรั้วเมทัลชีทป้องกันขยะปลิวไปนอกพื้นที่และลดกลิ่นเหม็นในบริเวณใกล้เคียง เริ่มปรับเกลี่ยขยะและฝังกลบขยะด้วยดิน โดยผู้ถูกร้องเรียนยังมีปัญหาและอุปสรรคจากความล่าช้าในการเลิกสัญญาเช่าที่ต้องรอเวลาในการส่งมอบสถานที่คืน รวมถึงการอุทธรณ์คำสั่งยกเลิกสัญญาเช่าของผู้เช่า และยังมีปัญหาเรื่องระเบียบพัสดุที่มีระยะเวลาในการประกาศหาผู้รับจ้าง เนื่องจากโครงการต้องใช้งบประมาณเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท จึงต้องมีการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ

จังหวัดได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้มีการประชุมคณะทำงานฯ ได้ร่วมกันพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และให้เทศบาลตำบลในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมถึงแผนการบำบัดน้ำเสียและการซ่อมแซมปรับปรุงเครื่องจักร ระบบคัดแยกขยะ และโรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้สามารถกลับมาใช้งานได้ ต่อมาได้มีการประชุมคณะทำงานติดตามและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเทศบาลตำบล คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมหารือติดตามการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน โดยสรุปผลการดำเนินการเพิ่มเติมของผู้ถูกร้องเรียนได้ว่า ผู้ถูกร้องเรียนจะรับนำช่างเข้าซ่อมแซมเครื่องจักรที่เสียหาย จะรีบดำเนินการฝังกลบขยะทั้งหมดให้เสร็จ และจะติดตั้งเครื่องเติมอากาศในน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่

จากผลการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า จังหวัดได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยได้มีการประชุมกำหนดแนวทางให้ผู้ถูกร้องเรียนปฏิบัติตามแล้ว ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องเรียนยังได้แจ้งแนวทางในการดำเนินการให้ทราบเพิ่มเติมทั้งเรื่องการซ่อมแซมเครื่องจักร การฝังกลบขยะที่เหลือ การบำบัดและจัดการน้ำเสีย ซึ่งจากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่และร่วมประชุมทั้งสามครั้ง

พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพยายามและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา และปรากฏความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

เรื่องที่ ๑๓

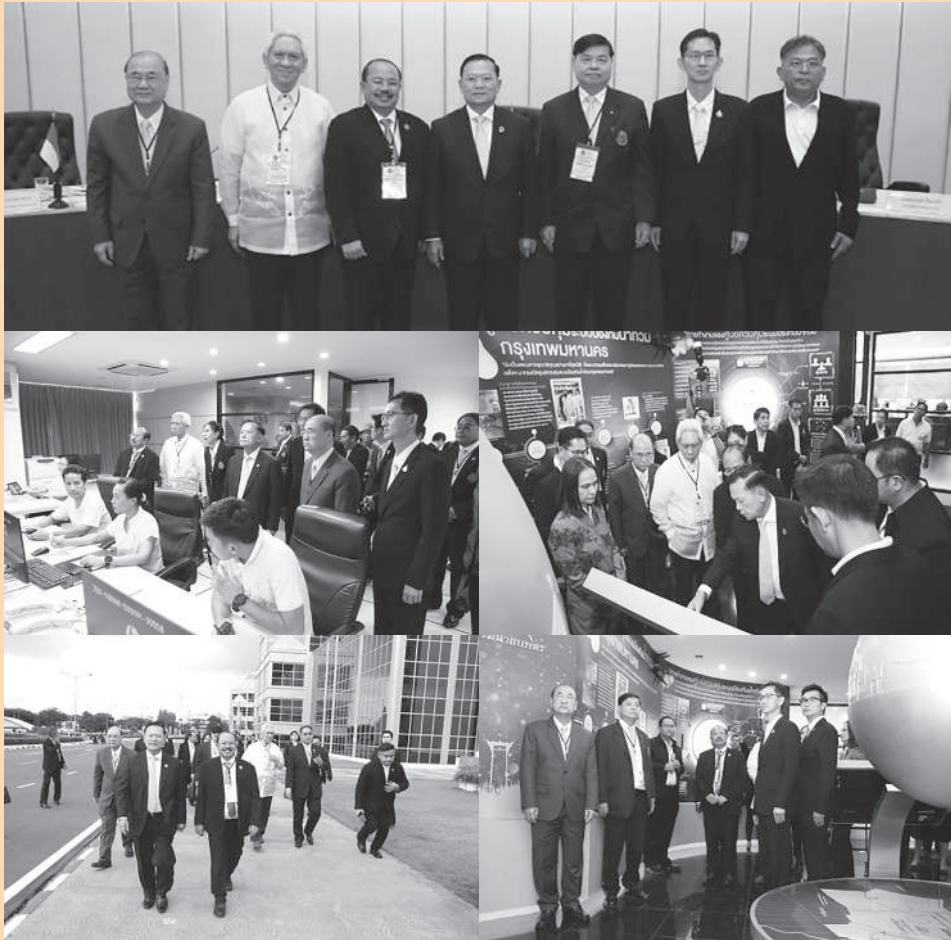
กรณีการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของหน่วยงานของรัฐ

ผู้ร้องเรียนในฐานะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ประสบปัญหาน้ำท่วมขัง ขอให้ตรวจสอบการดำเนินโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำ เนื่องจากผู้ร้องเรียนเห็นว่า โครงการดังกล่าวไม่ได้ทำให้ประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวยังประสบปัญหาน้ำท่วมขัง

เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนนี้ ได้เสนอให้ตั้งคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นกรณีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้ดำเนินการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ที่มีการร้องเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ประชุมหารือเพื่อวางแนวทางการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา โดยได้มีการเชิญให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการอุโมงค์ระบายน้ำมาชี้แจงข้อเท็จจริงที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการระบายน้ำของอุโมงค์ระบายน้ำ ผู้ตรวจการแผ่นดินทั้ง ๓ ท่าน ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว โดยได้เชิญผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคอาเซียน ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมร่วมกัน จากการแสวงหาข้อเท็จจริง การประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม แบ่งได้เป็น ๒ ระบบ คือ ระบบป้องกันน้ำท่วม ได้แก่ การสร้างคันกันน้ำ และระบบระบายน้ำ ได้แก่ การสร้างชุดลอก และทำความสะอาด ท่อระบายน้ำ คู คลอง สถานีสูบน้ำ ประตูระบายน้ำ และอุโมงค์ระบายน้ำ จะเห็นได้ว่า อุโมงค์ระบายน้ำเป็นส่วนหนึ่งของระบบระบายน้ำทั้งหมด ซึ่งมีหน้าที่เร่งระบายน้ำจากคลองให้ออกสู่แม่น้ำสายหลัก โดยไม่ต้องผ่านระบบคลองปกติ เนื่องจากโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงไม่สามารถที่จะสร้างอุโมงค์ระบายน้ำให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ได้ หน่วยงานของรัฐจึงดำเนินโครงการอุโมงค์ระบายน้ำเฉพาะในพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการระบายน้ำ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า อุโมงค์ระบายน้ำแห่งหนึ่งสามารถรองรับการระบายน้ำในพื้นที่กว่า ๕๖ ตารางกิโลเมตร

โดยสามารถลำเลียงน้ำลงสู่คลอง เพื่อระบายน้ำลงสู่มแม่น้ำสายหลักได้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม ประมาณ ๑ - ๒ ชั่วโมง ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐมีโครงการจะก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำ ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีปัญหาด้านการระบายน้ำ เพื่อให้การระบายน้ำในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ ดียิ่งขึ้น

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุรณ์ สุวานปคุลย์) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) พร้อมด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคอาเซียน และเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมของผู้ตรวจการแผ่นดิน การให้ความร่วมมือเอาใจใส่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการประสานและอธิบายทำความเข้าใจให้ผู้ร้องเรียนได้รับทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ นั้น ถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน อีกทั้งยังทำให้หน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมตามมาตรการและแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม เกิดความมุ่งมั่น เอาใจใส่ รวมทั้งมีกำลังใจในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้นด้วย กรณีดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนดังกล่าว รวมทั้งได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำท่วมต่อหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑. ส่งเสริมและผลักดันโครงการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองอย่างเข้มงวดและจริงจัง เพื่อให้โครงการดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ควรดำเนินการขุดลอก คู คลอง ปรับปรุงท่อระบายน้ำและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการระบายน้ำให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ กรณีขาดแคลนบุคลากรอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ในการสนับสนุนบุคลากร หรือจิตอาสา ในการขุดลอก คู คลอง หนอง บึง เพื่อเพิ่มพื้นที่การกักเก็บน้ำเมื่อฝนตก

๓. ดำเนินโครงการบริการจัดเก็บขยะชิ้นใหญ่ เช่น ที่นอน โซฟา โดยให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปจัดเก็บถึงบ้านเรือนของประชาชน สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อป้องกันปัญหาขยะชิ้นใหญ่ กีดขวางทางระบายน้ำ

๔. ศึกษาเกี่ยวกับโครงการถังขยะอัจฉริยะ (Smart Trash Tracking System) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาขยะที่เต็มก่อนกำหนดและมีกลิ่นเหม็น เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ในพื้นที่ที่มีขยะมาก

๕. การจัดทีมอาสาสมัครกู้ภัยน้ำท่วมบนท้องถนน เพื่อให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ประชาชนที่อยู่บนท้องถนนขณะน้ำท่วม

๖. เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในช่วงที่ปริมาณน้ำฝนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นคอขวด

๗. เพิ่มการประชาสัมพันธ์แผนงานที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

๘. สร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการทิ้งขยะ คัดแยกขยะ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในการลดใช้ถุงพลาสติก

เรื่องที่ ๑๔

ปัญหาความเดือดร้อนจากเสียง กลิ่น และน้ำเสียของศูนย์เลี้ยงสุนัขของสำนักงานเทศบาล

ผู้ร้องเรียนและคณะ ได้รับความเดือดร้อนจากเสียง กลิ่น และน้ำเสีย ที่เกิดจากศูนย์เลี้ยงสุนัขของสำนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรีเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่มีความรู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำแก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน อย่างไรก็ตามเมื่อผู้ร้องเรียนและคณะ ได้ติดตามผลการดำเนินการของศูนย์เลี้ยงสุนัขและสำนักงานเทศบาลปรากฏว่าไม่ได้ดำเนินการตามคำแนะนำของหน่วยงานของรัฐที่มีความรู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำไว้แต่อย่างใด ผู้ร้องเรียนและคณะ จึงยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้พิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและให้ศูนย์เลี้ยงสุนัขและสำนักงานเทศบาลดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหามลพิษด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสีย ที่เกิดจากศูนย์เลี้ยงสุนัขต่อไป

เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนและคณะไว้พิจารณาแล้ว ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงตามเรื่องร้องเรียนสรุปได้ดังนี้

จังหวัดโดยสำนักงานเทศบาลเมือง ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นสรุปได้ว่า ได้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงระบบ บำบัดน้ำเสียบริเวณหลังศูนย์เลี้ยงสุนัขโดยติดตั้งบ่อสูบน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียของ ศูนย์เลี้ยงสุนัขโดยก่อสร้างบ่อรับน้ำเสีย ขนาด ๒.๐๐ x ๒.๕๐ x ๑.๕๐ เมตร จำนวน ๑ บ่อ และก่อสร้างวางถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปขนาดความจุไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ลิตร พร้อมติดตั้ง บั้มสำหรับสูบน้ำเสียชนิดจมน้ำ ระบบลูกลอยในตัว อัตราการสูบไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ลิตร/นาที แล้วเสร็จปลายปี ๒๕๖๐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการออกแบบและประมาณราคา ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพิ่มเติมใหม่อีก ๒ บ่อ เพื่อรองรับน้ำเสียเพิ่มเติมในอนาคต ปิดรางระบายน้ำเสียเดิมภายในศูนย์ที่ไหลออกด้านนอกศูนย์เลี้ยงสุนัข เพื่อป้องกันผลกระทบ ต่อประชาชนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขณะนี้เหลือร่องรองระบายน้ำเสียที่อยู่ภายนอกพื้นที่ ด้านหลังของศูนย์เลี้ยงสุนัข โดยอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการตามระเบียบพัสดุในการจ้างเหมา รื้อถอนรางระบายน้ำเสียที่อยู่นอกพื้นที่ด้านหลังศูนย์เลี้ยงสุนัข พร้อมทั้งไถกลบดิน ดำเนินการ สร้างพื้นที่กันชน (Buffer Zone) โดยจ้างเหมาทำพื้นที่กันชนปลูกต้นไม้ตามแนวกำแพง ห่างจากกำแพง ๒ เมตร ดำเนินการย้ายสุนัขไปยังศูนย์ฟื้นฟูสัตว์เลี้ยงกรมปศุสัตว์แล้ว จำนวน ๓๐๐ ตัว และจะดำเนินการย้ายเพิ่มเติมอีกในภายหลัง การจัดทำแผนระยะยาว เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เลี้ยงสุนัข ดำเนินการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียและระบบบำบัด น้ำเสียเพิ่มเติมอีกสองจุดพร้อมต่อท่อน้ำทิ้งเชื่อมกับท่อระบายน้ำสาธารณะโดยระบบบำบัด น้ำเสียนี้จะทำการบำบัดน้ำเสียจนน้ำเสียที่บำบัดแล้วมีความสะอาดและไม่มีการปนเปื้อนก่อนทำการ ปล่อยลงท่อน้ำทิ้งที่เชื่อมต่อกับท่อระบายน้ำสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไข ปัญหามลพิษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจังหวัดขอให้สำนักงานเทศบาลเมืองดำเนินการ จัดทำแผนปฏิบัติงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของแต่ละกิจกรรม รายงานความคืบหน้า การแก้ไขและป้องกันปัญหามลพิษให้ทราบทุก ๒ เดือน และพิจารณานำน้ำที่ผ่านการบำบัด แล้วของศูนย์เลี้ยงสุนัขกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุดเพื่อลดผลกระทบที่อาจก่อปัญหา ตามมา

อย่างไรก็ตามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องครบถ้วนและปรากฏชัดเจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษจากศูนย์เลี้ยงสุนัขตามเรื่องร้องเรียน เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ ศูนย์เลี้ยงสุนัข และประชุมหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาร้องเรียนกับจังหวัด อำเภอ สำนักงานเทศบาลเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ซึ่งสรุปข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่และจากการเห็นชอบร่วมกันของที่ประชุมได้ดังนี้

๑. กรณีการก่อสร้างและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย จากการลงพื้นที่ ณ ศูนย์เลี้ยงสุนัข ปรากฏว่ายังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณหลังศูนย์เลี้ยงสุนัขแต่อย่างใด ที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันว่าให้สำนักงานเทศบาลเมืองดำเนินการออกแบบก่อสร้างและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียต่อไป

๒. กรณีการกำจัดซากสุนัขด้วยการเผา จากการลงพื้นที่ ณ ศูนย์เลี้ยงสุนัข ปรากฏว่าเตาเผาสุนัขอยู่ในสภาพไม่ได้ใช้งานมานาน น่าเชื่อว่าหยุดการกำจัดซากสุนัขด้วยวิธีการเผาด้วยเตาแล้ว เว้นแต่เผาด้วยวิธีอื่น

๓. กรณีจัดให้มีพื้นที่กันชน (Buffer Zone) เพื่อให้มีระยะห่างระหว่างศูนย์เลี้ยงสุนัขและชุมชน จากการลงพื้นที่ ณ ศูนย์เลี้ยงสุนัข ไม่ปรากฏว่าได้มีการสร้างพื้นที่กันชน (Buffer Zone) โดยปลูกต้นไม้ตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด ที่ประชุมจึงเห็นชอบร่วมกันให้สำนักงานเทศบาลเมืองดำเนินการออกแบบและก่อสร้างกำแพงสูงเพื่อป้องกันเสียง (ลักษณะคล้ายกับของชาวบ้านใกล้เคียงที่ทำขึ้นมากันเสียงโดยออกค่าใช้จ่ายของตนเอง)

๔. กรณีการควบคุมปริมาณสุนัขภายในศูนย์เลี้ยงสุนัข ขอให้เป็นไปตามโครงสร้างและถูกต้องตามหลักวิชาการ ปรากฏข้อเท็จจริงในที่ประชุมว่า สำนักงานเทศบาลเมืองได้ย้ายสุนัขไปยังศูนย์เลี้ยงสุนัขของหน่วยงานรัฐในจังหวัดหนึ่งเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประมาณ ๓๐๐ ตัว

๕. ที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันให้สำนักงานเทศบาลเมืองดำเนินการปรับปรุงตาข่ายที่ใช้สำหรับกันแนวเขตพื้นที่ระหว่างพื้นที่ว่างเปล่ากับพื้นที่ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของสุนัข เพื่อมิให้สุนัขหลุดลอดออกมานอกพื้นที่อยู่อาศัยซึ่งจะทำให้ยูงูใกล้กับประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงศูนย์เลี้ยงสุนัข ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนรำคาญจากเสียงเห่าของสุนัขมิให้กระทบกับประชาชนใกล้เคียง

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับรายงานผลการดำเนินการตามที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันจากจังหวัดและสำนักงานเทศบาลเมืองว่า สภาเทศบาลเมืองมีมติเห็นชอบให้โอนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่เพื่อจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภคสำหรับโครงการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสียของศูนย์เลี้ยงสุนัข จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท โดยติดตั้งถังบำบัดสำเร็จรูปทรงแคปซูล ความจุไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ ลิตร พร้อมติดตั้งระบบอัดอากาศ จำนวน ๑ ถัง ก่อสร้างบ่อดักขยะ คสล. ขนาด ๐.๘๐ x ๐.๖๐ เมตร พร้อมวางระบายรูปตัวยู จำนวน ๓ บ่อ ก่อสร้างบ่อพัก คสล. ขนาด ๐.๖๐ x ๐.๖๐ เมตร จำนวน ๑ บ่อ ติดตั้งรั้วกำแพงกันเสียง ขนาด ๒ เมตร x ๒๗๘ เมตร ก่อสร้างรั้วเหล็กสำเร็จรูปพร้อมเสาสูง ๑.๕๐ เมตร ยาว ๒๘๐ เมตร พร้อมชุดประตูเหล็ก ขนาด ๑.๐๐ x ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๑ ชุด

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าสภาเทศบาลเมืองมีมติเห็นชอบให้โอนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่เพื่อจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภคสำหรับโครงการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสียของศูนย์เลี้ยงสุนัข จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท และมีความคืบหน้าในการดำเนินการไปพอสมควรแล้วก็ตาม แต่การดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติงบประมาณจากสภาเทศบาลเมืองนั้น ในกระบวนการยังต้องมีการจัดทำแบบแปลนก่อสร้าง การสอบราคากลาง การจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบราชการ แต่ผู้ร้องเรียนและคณะเห็นว่าสำนักงานเทศบาลเมืองละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติอันเป็นการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ร้องเรียนกับพวกรวม ๑๕ คน จึงฟ้องสำนักงานเทศบาลเมืองต่อศาลปกครองและศาลปกครองได้รับคำฟ้องไว้พิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณาข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ในการประชุมหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจังหวัด สำนักงานเทศบาล และศูนย์เลี้ยงสุนัข รวมทั้งหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อมติที่ประชุมขอให้สำนักงานเทศบาลเมืองและ

ศูนย์เลี้ยงสุนัข ดำเนินการแก้ไขปัญหาคาความเดือดร้อนโดยการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบป้องกันเสียง รวมทั้งการบริหารจัดการปริมาณสุนัขภายในศูนย์เลี้ยงสุนัข และสภาเทศบาลเมืองมีมติเห็นชอบให้โอนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ไปตั้งจ่ายสำหรับโครงการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสีย ของศูนย์เลี้ยงสุนัข แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในเวลาต่อมาว่าผู้ร้องเรียน และคณะได้นำข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุของปัญหาคาความเดือดร้อนจากปัญหามลภาวะด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสียที่เกิดจากศูนย์เลี้ยงสุนัขตามเรื่องร้องเรียนไปฟ้องสำนักงานเทศบาลเมืองต่อศาลปกครองเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งศาลปกครองรับคำฟ้องไว้พิจารณา เรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลซึ่งมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวบัญญัติห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีคำวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน แต่อย่างไรก็ตามผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอแนะให้จังหวัดกำกับและติดตามให้สำนักงานเทศบาลเมืองดำเนินโครงการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านเสียง กลิ่น และน้ำเสียที่เกิดจากศูนย์เลี้ยงสุนัขด้วยความต่อเนื่องและรายงานการดำเนินการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบความคืบหน้าทุก ๓ เดือน จนกว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวจะแล้วเสร็จต่อไป

เรื่องที่ ๑๕

เทศบาลแจ้งให้ผู้ร้องเรียนชำระเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินกรณีเทศบาลแจ้งให้ผู้ร้องเรียนชำระเงินค่าปรับ จำนวน ๓๔๑,๔๐๐ บาท เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ ๐๐๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง คำสั่งให้หยุดการขุดดินหรือถมดิน หรือจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดิน ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่เพื่อร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกับศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เทศบาล และผู้ร้องเรียน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานในที่ประชุม ซึ่งผลการประชุมสรุปว่าให้ผู้ร้องเรียนดำเนินการยื่นคำร้องต่อนายกเทศมนตรีเพื่อขอลดหย่อนการชำระเงินค่าปรับจำนวน ๓๔๑,๔๐๐ บาท เพื่อที่เทศบาลจะได้พิจารณา แล้วนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา และเมื่อได้ข้อยุติแล้ว จังหวัดจะได้รายงานผลเรื่องดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

ต่อมา ผู้ร้องเรียนแจ้งว่า ได้ดำเนินการตามมติที่ประชุม โดยได้ยื่นคำร้องต่อนายกเทศมนตรีเพื่อขอลดหย่อนการชำระเงินค่าปรับจำนวน ๓๔๑,๔๐๐ บาท และเทศบาลได้ลดหย่อนค่าปรับเหลือเป็นเงิน ๓๑,๒๗๖ บาท และเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการชำระเงินค่าปรับให้เทศบาลครบถ้วนแล้ว ซึ่งถือได้ว่าเรื่องร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อน และเป็นที่น่าพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ร้องเรียนจึงขอยุติเรื่องร้องเรียนและขอขอบพระคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการประสานงานกับหน่วยงานจนได้รับการแก้ไขปัญหา

ความเดือดร้อนดังกล่าว ดังนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่หน่วยงานได้แก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

ปัญหาการใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรม

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีหน่วยงานของรัฐใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบปกป้องป้ายประกาศห้ามบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในที่ดินเอกชนที่มีเอกสารการครอบครองที่ดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น ได้รับรายงานการชี้แจงจากจังหวัดทราบบว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินบ่อแร่ที่เกิดจากการทำเหมืองแร่มาแต่ในอดีต มีลัทธิสาธารณประโยชน์ไหลผ่านเพื่อระบายน้ำลงสู่คลองบางใหญ่ หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนซึ่งมีหน้าที่ดูแลที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่นี้จึงมีความจำเป็นต้องปกป้องป้ายประกาศเพื่อมิให้ผู้ใดบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน

ข้อเท็จจริงดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนที่ชี้ให้เห็นว่าที่ดินตามที่หน่วยงานกล่าวอ้างการมีสภาพเป็นที่สาธารณประโยชน์ เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บริเวณพิพาท ทราบบว่า ที่ดินพิพาทตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์ที่ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ๒ แปลง และจากการรังวัดตรวจสอบที่ดินเพื่อขออนุญาตที่ดินให้แก่ผู้ร้องเรียนเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ไม่ปรากฏแนวเขตที่ดินรูก้ำที่สาธารณประโยชน์ ทั้งนี้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนได้เข้าร่วมระวางชี้แนวเขตที่ดินพร้อมลงนามรับรองการรังวัดที่ดินแปลงดังกล่าวไม่รูก้ำแนวเขตทางหลวงท้องถิ่น คุน้ำสาธารณประโยชน์ และที่มีการครอบครองของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

เมื่อทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน เพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์อีกครั้ง พร้อมแจ้งข้อมูลรายละเอียดการรับรองแนวเขตที่ดินของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนที่ได้เคย

ดำเนินการไว้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอให้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกครั้ง พร้อมลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ซึ่งต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับรายงานว่าการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน พบว่าหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนได้รับรองแนวเขตที่ดินให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้วจริง จึงได้นำเรียนข้อเท็จจริงแก่ผู้บริหารเพื่อพิจารณารื้อถอนป้ายประกาศห้ามบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในที่ดินของผู้ร้องเรียน ซึ่งผู้บริหารได้พิจารณาเห็นชอบตามข้อเสนอ หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนจึงทำการรื้อถอนป้ายประกาศออกจากที่ดินพิพาทเสร็จสิ้นแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กรณีดังกล่าวผู้ร้องเรียนขอขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นอย่างยิ่งที่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจของรัฐอย่างไม่เป็นธรรมในครั้งนี้

ภาพถ่ายการรื้อถอนป้ายประกาศของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน
ห้ามบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ในที่ดินของผู้ร้องเรียน

เรื่องที่ ๑๓

หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนละเลยการดูแลรักษาคลองและลำกระโดงสาธารณะ:

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนละเลยในการดูแลคลองและลำกระโดงสาธารณะ ไม่จัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาคลองและลำกระโดงสาธารณะปล่อยให้ตื้นเขิน ไม่มีนโยบายอนุรักษ์คูคลองสาธารณะ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของท้องถิ่น สร้างถนนข้ามคลองโดยใช้ท่อวางลอดมีขนาดไม่เหมาะสมกับขนาดของคลองก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ปล่อยให้บ้านจัดสรรปล่อยน้ำเสียที่ไม่มีการบำบัดลงสู่คลองสาธารณะ ทั้งนี้ ตัวอย่างคลองสาธารณะ ดังนี้ คลองตาเส็ง คลองตานาค คลองตาม้วน คลองตาสาหร่าย (ศาลา) คลองตาเลื่อน คลองตาที คลองตารูน คลองตาปูน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียนร่วมกับผู้ร้องเรียน หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน และผู้นำท้องถิ่น ปรากฏข้อเท็จจริงเบื้องต้น ดังนี้

๑. กรณีลำคลองหรือลำกระโดงสาธารณะมีสภาพตื้นเขิน หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์เรือขุดลอกคลองเข้าดำเนินการขุดลอกคลองสาธารณะในบริเวณลำคลอง ลำกระโดงสาธารณะ ที่ตื้นเขิน แต่อาจต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเนื่องจากมีเรือขุดลอกเพียง ๑ ลำ

๒. กรณีการปล่อยน้ำเสียของหมู่บ้าน หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะดำเนินการตรวจวัดคุณภาพน้ำในบริเวณดังกล่าวว่ามีค่าเกินมาตรฐานหรือไม่ แล้วรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

๓. กรณีการร้องเรียนการวางท่อที่มีขนาดเล็กกว่าลำคลอง ทำให้น้ำไหลผ่านไม่สะดวก ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ท่อลอดมีขนาดประมาณ ๑ เมตร ซึ่งมีขนาดเพียงพอต่อการไหลผ่านของน้ำ แต่ผู้ร้องเรียนมีความเห็นว่าการใช้ท่อกลมจะทำให้มีการหน่วงในการไหลผ่านของน้ำ ควรใช้ท่อสี่เหลี่ยมซึ่งจะทำให้น้ำไหลผ่านสะดวกมากกว่า

๔. จากการลงพื้นที่ได้พบว่ามีการก่อสร้างอาคารรुकกล้าำกระโดงสาธารณะ
หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนแจ้งว่าจะดำเนินการตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร
พ.ศ. ๒๕๒๒ และรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
และประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ต่อมา หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและจัดส่งเอกสารหลักฐาน
เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนโดยสรุปว่า หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามา
ประเด้นที่ร้องเรียน ดังนี้

๑. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำบริเวณที่ถูกร้องเรียนโดยการตรวจวัดคุณภาพน้ำด้วยเครื่องตรวจน้ำ ผลการตรวจสอบน้ำไม่พบค่าที่เกินมาตรฐาน

๒. การวางท่อกลมเพื่อทำถนนข้ามลำกระโดงสาธารณะได้ตรวจสอบพบว่า เจ้าของที่ดินวางแปลนตรงข้ามลำกระโดงสาธารณะได้วางท่อกลมขนาด ๑ เมตร และทำถนนข้ามลำกระโดงสาธารณะเพื่อเข้าไปถมที่ดินวางแปลนซึ่งเป็นร่องสวน โดยท่อกลมขนาด ๑ เมตร มีขนาดเพียงพอให้น้ำไหลเข้าออกได้อย่างสะดวก

๓. กรณีการสร้างอาคาร (รีสอร์ท) รุกล้ำลำกระโดงสาธารณะประโยชน์ หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ออกคำสั่งแจ้งให้เจ้าของอาคารรื้อถอนอาคารตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว

๔. กรณีคลองและลำกระโดงสาธารณะประโยชน์ต้นเขิน คลองและลำกระโดงสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่ที่ถูกร้องเรียนส่วนใหญ่มีสภาพต้นเขิน เนื่องจากสภาพตามธรรมชาติ เช่น การตกตะกอน การชะล้างหน้าดินลงสู่คูคลอง หรือการทิ้งสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ประกอบกับสภาพวิถีชีวิตปัจจุบันเส้นทางการคมนาคมมีการตัดถนนผ่านทับเส้นทางน้ำหลายสาย การขนถ่ายสินค้าเกษตร พืชสวน ประชาชนใช้ทางบกเป็นหลักทำให้การสัญจรทางน้ำหายไป ส่งผลทำให้การระบายน้ำขึ้น-ลง ไม่สะดวก ทั้งนี้ หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญในกรณีปัญหาคลองและลำกระโดงสาธารณะประโยชน์ต้นเขิน จึงบรรจุแผนโครงการขุดลอกคลองไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) และหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์เรือขุดลอกคลองเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาในบริเวณที่ร้องเรียนแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้นแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีคำวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน

เรื่องที่ ๑๘

หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโรงโม่หินและระเบิดหิน

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า การก่อสร้างทางรถไฟรางคู่ ได้ใช้หินจากโรงโม่หินและการลำเลียงหินจากโรงโม่หินไปยังพื้นที่ก่อสร้างทางรถไฟรางคู่ ต้องผ่านชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทำให้ได้รับผลกระทบ คือ (๑) การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่มี การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ (๒) การระเบิดหิน ทำให้หินกระเด็นมายังบ้านพักอาศัย ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย (๓) ฝุ่นละอองจากการลำเลียงหินโดยรถบรรทุก และเมื่อฉีดน้ำตามเส้นทางที่ลำเลียงหินแล้วก็จะเกิดเป็นโคลน (๔) เสียงดังจากการระเบิดหิน และเสียงเครื่องจักรของโรงโม่หิน รวมถึงการสันสะเทือนและเสียงดังจากรถบรรทุกซึ่งใช้ในการลำเลียงหิน นอกจากนี้ รถบรรทุกยังลำเลียงหินเกินเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และ (๕) ถนนซึ่งใช้เป็นเส้นทางในการลำเลียงหินได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับการซ่อมแซม ทั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่ได้เคยแจ้งถึงผลกระทบดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ผู้ประกอบการเหมืองหินได้ดำเนินการตามหนังสืออนุญาต ซึ่งประธานบัตร์ออกให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๖ และสิ้นอายุวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๑ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยการวิ่งของรถบรรทุกนั้น มีรถบรรทุกวิ่งผ่านพื้นที่พิพาทจริงตามที่กล่าวอ้าง ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร แต่จะวิ่งตั้งแต่วันที่ ๐๘.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. และจะทำการหยุดวิ่งช่วงเวลา ๑๕.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น. และจะทำการวิ่งต่อไปจนเสร็จสิ้นภารกิจในแต่ละวันภายในเวลา ๑๘.๐๐ น. มีรถบรรทุกหินวิ่งทั้งหมดประมาณ ๘๐ - ๑๐๐ คัน การดำเนินการดังกล่าวได้มีการจัดทำประชาสัมพันธ์ และมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาแล้ว และแจ้งให้ทราบว่าหลังจากมีการดำเนินการเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ผู้ประกอบการจะดำเนินการก่อสร้างถนนเส้นทางที่มีการวิ่งของรถบรรทุกซึ่งได้เกิดความเสียหายจากการวิ่งรถบรรทุกหินกลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อให้ใช้เส้นทางได้ตามปกติ ต่อมา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งว่า ผู้ประกอบการไม่ได้ดำเนินการระเบิดหินแล้วเนื่องจากประทานบัตร
สิ้นอายุ แต่ยังมีหินที่ได้จากการระเบิดค้างในเหมืองหินรอการขนย้ายไปยังบริเวณก่อสร้าง
โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ซึ่งจากการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ทราบข้อเท็จจริง
เพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการอยู่ระหว่างการขอประทานบัตรฉบับใหม่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จะนำข้อกังวลสงสัยทั้งหมดของประชาชนไปใช้ในการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรฉบับใหม่
และเป็นเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
(EIA) ด้วย ซึ่ง ณ วันที่ลงพื้นที่พบว่า ผู้ประกอบการได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุด
เรียบร้อยแล้ว โดยผู้ประกอบการยืนยันว่าจะดำเนินการก่อสร้างถนนบริเวณทางเข้าเหมือง
และลานล้างล้อรถบรรทุกให้แล้วเสร็จก่อนที่จะดำเนินการขนย้ายส่วนที่เหลือออกจากเหมือง
โดยจะกำหนดให้รถบรรทุกวิ่งห่างกัน ๕ นาที และจ้างประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณเหมือง
เป็นจรรยาหมู่บ้านเพื่อสอดส่องดูแล หากมีรถบรรทุกวิ่งผิดเงื่อนไขจากที่ตกลงกัน ขอให้แจ้ง
ผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการจะดำเนินการแก้ไขและเยียวยาความเสียหายให้ผู้ได้รับ
ความเดือดร้อนทันที ทั้งนี้ ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนบริเวณ
ดังกล่าว ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร ตามคำแนะนำของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน ซึ่งผู้ร้องเรียนพึงพอใจและรู้สึกขอบคุณสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่แก้ไขปัญหา
ให้กับผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว จึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการประกอบกิจการโรงโม่หินและระเบิดหินเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนบริเวณใกล้เคียง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้กำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมและตรวจสอบให้ผู้ประกอบกิจการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านความปลอดภัย และมาตรการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดตามบันทึกข้อตกลงและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อมิให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนกับประชาชนอีก

เรื่องที่ ๑๙

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการกับผู้บุกรุกขุดลอกเปลี่ยนแปลงทางน้ำและปิดกั้นหนองน้ำสาธารณะ:

ผู้ร้องเรียนและคณะขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีไม่ดำเนินการตามกฎหมายกับบริษัทเอกชนซึ่งปิดกั้นหนองน้ำสาธารณะ และได้เข้าบุกรุกขุดลอกเปลี่ยนแปลงทางน้ำ ทำให้น้ำจากลำเหมืองสาธารณะไม่สามารถไหลผ่านลงสู่ลำห้วยได้ อีกทั้งได้มีการวางท่อกีดขวางทางน้ำเป็นเหตุให้เกษตรกรในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถใช้น้ำในการทำการเกษตรได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะผู้ร้องเรียน ประชุมและลงพื้นที่ร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ซึ่งผลการตรวจสอบปรากฏว่า พื้นที่พิพาทเป็นลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ และมีทางสาธารณประโยชน์ติดกับลำเหมืองสายดังกล่าวเป็นแนวคูขนานตลอดสายน้ำ มีความยาวประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร จากการตรวจสอบพบว่าลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ที่ติดกับพื้นที่บริษัทเอกชนนั้น ทางบริษัทเอกชนได้ทำการขุดลอกตลอดแนวชิดติดกับแนวสวนยางพาราและทางสาธารณประโยชน์อยู่ติดกับคันดินสระน้ำของบริษัทเอกชน ซึ่งผู้ร้องเรียนและคณะชี้แจงว่า ทางสาธารณประโยชน์นั้นอยู่ติดกับพื้นที่สวนยางพารา และลำเหมืองสาธารณะประโยชน์อยู่ติดกับพื้นที่ของบริษัทเอกชน ซึ่งน้ำจะต้องไหลลงสู่ลำห้วย

แต่ทางบริษัทเอกชนได้ทำการถมลำเหมืองสาธารณประโยชน์ และได้เปลี่ยนทางน้ำ โดยการฝังท่อผ่านสระน้ำของบริษัทเอกชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้กลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้น้ำได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินติดตามผลการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยจังหวัดรายงานข้อเท็จจริงให้ทราบสรุปว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบพื้นที่เพื่อดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา เกษตรกรยังคงไม่สามารถใช้น้ำในการเกษตรได้

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๒ (๒) ประกอบมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ดังนี้

๑. ให้จังหวัดและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติที่ประชุม โดยมอบหมายให้สำนักชลประทานที่ ๑ เชียงใหม่ เสนอแบบการทำประตูน้ำพร้อมเสนอแผนในการแก้ไขปัญหาให้น้ำสามารถกลับคืนสู่ลำห้วยได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จลุล่วง หน่วยงานทุกภาคส่วน ควรให้ความร่วมมือในการสำรวจพื้นที่และออกแบบการทำประตูน้ำ หรือหาแนวทางอื่นใดเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ในระหว่างที่การดำเนินการในข้อ ๑ ยังไม่แล้วเสร็จ ให้จังหวัดหาแนวทางในการบริหารจัดการน้ำร่วมกันเพื่อให้มีการจัดสรรให้เกษตรกรสามารถเข้าใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยให้ถือเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนก่อนเข้าฤดูแล้ง เพื่อเป็นการเยียวยาปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำริว่า การปรับปรุงแก้ไขให้ลำเหมืองกลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อให้สามารถไหลลงสู่ลำห้วยได้นั้น จำต้องอาศัยหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเชิญที่ปรึกษาประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะชุดสำรวจจากกองพันทหารช่างที่ ๓๐๒ กรมทหารช่างที่ ๓ ค่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ตำบลสมอแข อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างและฟื้นฟูถนน ระบบทางท่อ โครงสร้างและสาธารณูปโภค ร่วมเดินทางไปประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมลงพื้นที่ติดตามความคืบหน้าและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวด้วย

จากการประชุมดังกล่าว ได้ข้อสรุปว่าให้ดำเนินการขุดเจาะแนวลำเหมืองสาธารณะตามแนวขอบบ่อน้ำ เพื่อผ่านลงสู่ลำห้วย ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาคาร์โบลของน้ำจากลำเหมืองสาธารณะได้ทันทีและใช้งบประมาณในการดำเนินการไม่มาก จากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งดำเนินการตามแผนดังกล่าวเพื่อให้น้ำจากลำเหมืองสาธารณะสามารถไหลผ่านลงสู่ลำห้วยได้ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถแก้ไขปัญหาคาร์โบลในพื้นที่ได้สำเร็จคล่องด้วยดี ทั้งนี้ผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือขอบคุณมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหาเรื่องทุกข้อร้องเรียน

เรื่องที่ ๒๓๐

กรณีการแก้ไขปัญหาการสาธารณสุขของประชาชนและนักท่องเที่ยวบนเกาะแก่งหนึ่ง

กรณีเรื่องร้องเรียนเกิดขึ้นจากโรงพยาบาลในเกาะแห่งหนึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มีประชาชนและนักท่องเที่ยวมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก แต่งบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรนั้นอ้างอิงจากข้อมูลของประชากรในพื้นที่เพียงอย่างเดียว ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเกาะดังกล่าวมีจำนวนประชากรประมาณ ๑๕,๔๗๐ คน จำนวนประชากรแฝงประมาณ ๗๗,๓๕๐ คน และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ ๘๕๗,๔๔๕ คน การจัดสรรงบประมาณจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านสาธารณสุข จึงทำให้เกิดการขาดแคลนงบประมาณที่นำมาใช้ในการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ ของโรงพยาบาลในเกาะ เช่น ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ทางการแพทย์ ด้านอาคารผู้ป่วย เป็นต้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้รับการบริการสาธารณสุขไม่ทั่วถึง จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาโรงพยาบาลให้มีความพร้อมในการรักษาพยาบาลมีห้องผู้ป่วยและเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถส่งต่อผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลอื่นได้ ปัญหาด้านสาธารณสุขจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า ควรตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินโครงการบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบบนพื้นที่เกาะ เนื่องจากเป็นเรื่องร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนจำนวนมากและมีประเด็นปัญหาการร้องเรียนที่ยุ่ยากซับซ้อน ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อตรวจสอบและแสวงหา ข้อเท็จจริงกรณีการแก้ไขปัญหาการสาธารณสุขของประชาชนและนักท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะ โดยโรงพยาบาลดังกล่าวเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๐ เตียง ต่อมาโรงพยาบาลขยายขนาด เป็น ๓๐ เตียง สภาพปัญหาที่สำคัญของโรงพยาบาล คือ การจัดสรรงบประมาณ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่บนเกาะแห่งนั้น แต่ไม่ได้พิจารณาถึงจำนวน นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากซึ่งมีเหตุต้องใช้บริการโรงพยาบาล ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณ จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลต้องรองรับ การดูแลรักษานักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างชาติ จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนา โรงพยาบาลให้มีความพร้อมในการรักษาพยาบาลมีห้องผู้ป่วยและเครื่องมือทางการแพทย์ ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพรวมถึงสามารถส่งต่อผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลอื่นได้ ปัญหา ด้านสาธารณสุขจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการประชุมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ

๑. โรงพยาบาลเกาะได้ดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุน การปรับปรุงเครื่องมือทางการแพทย์และปรับปรุงพื้นที่การให้บริการผู้ป่วย

๒. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่รับผิดชอบได้ดำเนินการทบทวนการเข้าแผน โปรแกรมเพื่อพิจารณาอนุมัติรหัสโรงพยาบาลเกาะใกล้เคียง เพื่อเป็นการลดภาระงบประมาณ ของโรงพยาบาลเกาะดังกล่าว

ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ติดตามผลการแก้ไขปัญหาในระยะยาวต่อไป

เรื่องที่ ๒๓๑

ความเดือดร้อนจากการที่ปากคลองตะวันออกต้นเขิน ทำให้เรือประมงขนาดเล็กไม่สามารถผ่านเข้าออกเพื่อหลบลมมรสุมได้

กรณีเรื่องร้องเรียนนี้เกิดขึ้นจากประชาชนในชุมชนหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๐๐ กว่าคน ได้รับความเดือดร้อนจากปากคลองตะวันออกต้นเขินเนื่องจากในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคมของทุกปีเกิดลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ลมว่าว) พัดผ่านเข้ามาบริเวณปากคลองตะวันออก และนำดินตะกอนทรายมาทับถมทำให้คลองต้นเขินเป็นเหตุให้เรือประมงขนาดเล็กไม่สามารถนำเรือผ่านเข้า - ออกได้ในช่วงฤดูมรสุมในอดีตที่ผ่านมาเกิดความเสียหายกับเรือประมงขนาดเล็กหลายครั้ง เรือบางลำเสียหายเรือแตกทั้งลำ เรือบางลำเสียหายที่เครื่องยนต์ต้องเปลี่ยนเครื่องยนต์ใหม่ มูลค่าความเสียหายที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ประมาณรายละ ๓๐,๐๐๐ - ๗๐,๐๐๐ บาท ซึ่งมีเรือประมงขนาดเล็กที่ประสบปัญหาดังกล่าวมีประมาณ ๗๐ ลำ

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความห่วงใยถึงความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบข้อเท็จจริง และจากการพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้เทศบาลตำบลในพื้นที่ที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขเรื่องดังกล่าวในระยะยาวโดยให้เทศบาลตำบลในพื้นที่ที่รับผิดชอบจัดทำแนวคันตลิ่งทั้งสองฝั่งของคลองตะวันออกเพื่อป้องกันดินตะกอนทรายไหลลงมาทับถมคลองตะวันออกในภายหลังโดยให้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ในการออกแบบแนวคันตลิ่ง เพื่อเป็นการป้องกันการตื้นเขินของคลองตะวันออกในระยะยาวและเป็นการประหยัดงบประมาณในการขุดลอกคลองเป็นประจำทุกปีเทศบาลตำบลในพื้นที่ที่รับผิดชอบและสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ได้ดำเนินการขุดลอกร่องน้ำคลองตะวันออกตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วเสร็จในวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ จึงทำให้ประชาชนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว

เรื่องที่ ๒๒

กรณีสูญหายจากสัมภาระของผู้โดยสารระหว่างการบินจากอากาศยาน

กรณีเรื่องร้องเรียนนี้เกิดขึ้นจากท่าอากาศยานนานาชาติแห่งหนึ่งมีทรัพย์สินสูญหายไปจากสัมภาระของผู้โดยสารระหว่างการบินจากอากาศยานเข้ามายังตัวอาคาร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีดำริลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวเนื่องจากกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น ณ ท่าอากาศยานนานาชาติที่เกิดเหตุ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีมาตรการการรักษาความปลอดภัยในหลายด้าน ประกอบกับบริษัทเอกชนที่รับจ้างขนถ่ายสัมภาระก็มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยและมาตรการในการคัดเลือกบุคคลที่มีหน้าที่ขนถ่ายสัมภาระเข้าทำงาน ซึ่งท่าอากาศยานนานาชาติได้ดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสมแต่มีข้อสังเกตบางประการ คือ ท่าอากาศยานนานาชาติมีการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) จำนวนทั้งสิ้น ๒๔๐ ตัว ซึ่งอาจไม่เพียงพอ กล้องวงจรปิด (CCTV) บางตัวติดตั้งอยู่ในมุมที่ไม่สามารถมองเห็นได้โดยรอบ ส่วนบริเวณลานจอดอากาศยานไม่ได้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ไว้ อาจเป็นช่องว่างให้เกิดการลักทรัพย์ผู้โดยสารระหว่างการบินได้ ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลของกล้องวงจรปิด (CCTV) ภายในท่าอากาศยานนานาชาติแห่งหนึ่งมีระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลเพียง ๒๐ วัน เมื่อมีเหตุลักทรัพย์สัมภาระของผู้โดยสารเกิดขึ้นหากผู้โดยสารซึ่งเป็นผู้เสียหายจะดำเนินการติดต่อประสานงานจนถึงการตรวจสอบภาพจากกล้องวงจรปิด (CCTV) ข้อมูลดังกล่าวอาจถูกลบทิ้งไปแล้ว เนื่องจากมีระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลน้อยเกินไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้ท่าอากาศยานนานาชาติดำเนินการจัดทำมาตรการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

๑. ดำเนินการศึกษาสำรวจ วิเคราะห์ ถึงความเหมาะสมของจำนวนกล้องวงจรปิด (CCTV) ควรมีจำนวนเท่าไร โดยจัดทำเป็นแผนแม่บทระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อเสนองบประมาณในการขอตีตตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) เพิ่มเติม ทั้งนี้ ควรติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) เพิ่มเติมในบริเวณจุดเสี่ยง บริเวณจุดที่มีสถิติการเกิดเหตุกระทำความผิด บริเวณลานจอดรถยนต์ของผู้โดยสารและพนักงาน และควรติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) แบบหมุนได้รอบทิศทาง (๓๖๐ องศา) บริเวณลานจอดอากาศยานเพื่อป้องกันการกระทำความผิด ตรวจสอบปรับปรุงไม่ให้กล้องวงจรปิด (CCTV) ชำรุดเสียหาย และกล้องวงจรปิด (CCTV) สามารถใช้งานได้ ทุกตัว รวมถึงปรับมุมกล้องวงจรปิด (CCTV) ให้เหมาะสมไม่ถูกสิ่งอื่นบดบัง

๒. เพิ่มระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลของกล้องวงจรปิด (CCTV) จากเดิม ๒๐ วัน เป็น ๖๐ วัน

๓. อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่จะเข้าร่วมตรวจตราความปลอดภัย ความเรียบร้อยภายในท่าอากาศยาน หากได้ดำเนินการดังกล่าวในเชิงป้องกันอย่างจริงจังแล้วปัญหาทรัพย์สินของผู้โดยสารสูญหายก็จะลดลง ย่อมส่งผลดีต่อความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศชาติ

เรื่องที่ ๒๓

องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศยูเครน ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อรื้อฟื้นคดีอาญา และตรวจสอบกระบวนการทูลเกล้าฯ ขอพระราชทาน อภัยโทษเป็นรายบุคคล ตลอดจนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสัญชาติยูเครน ๒ ราย ที่ถูกคุมขัง อยู่ในเรือนจำของประเทศไทย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานกับสถานเอกอัครราชทูตยูเครนประจำ ประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และกรมราชทัณฑ์) เพื่อร่วมประชุมหารือแนวทางการแก้ไขปัญหา ปรากฏผลดังนี้

๑. ประเด็นการขอรื้อฟื้นคดีอาญาของผู้ต้องขังสัญชาติยูเครนทั้งสองราย ที่ถูกจับกุมในราชอาณาจักรไทยในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฐานครอบครองเพื่อ จำหน่ายและนำเข้าโคคาอีน) ซึ่งศาลอาญามีคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต แต่ทั้งสองให้การ รับสารภาพ จึงลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒๕ ปี กรณีนี้ องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ยูเครน มีข้อเสนอเหตุผลในการขอรื้อฟื้นคดีอาญาว่า ผู้ต้องขังทั้งสองรายเป็นบุคคลที่ได้รับ ผลกระทบจากการค้ามนุษย์ (ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์) แต่เนื่องจากการต่อสู้ คดีหรือการโต้แย้งในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นอำนาจเฉพาะของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดี จึงจำเป็นต้องยกขึ้นว่ากล่าวกัน ในศาลเท่านั้น และการรื้อฟื้นคดีต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ (ภายในกำหนด ระยะเวลาและต้องเป็นพยานหลักฐานใหม่ที่ยังไม่เคยมีการหยิบยกขึ้นว่ากล่าวกันมาก่อน) ประกอบกับผู้ต้องขังทั้งสองรายให้การรับสารภาพในชั้นศาลไปแล้ว จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ ในการดำเนินการ ส่วนข้อหารือการส่งตัวผู้ต้องขังสัญชาติยูเครนกลับไปรับโทษยังประเทศ ยูเครน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยกับประเทศ ยูเครนมีต่อกันเป็นสิ่งสำคัญ (ปัจจุบันอยู่ระหว่างประสานการทำสนธิสัญญาระหว่างกัน)

เจ้าหน้าที่กงสุล สถานเอกอัครราชทูตยูเครน ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ต้องขังสัญชาติยูเครน

๒. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทูลเกล้าถวายฎีกาเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นรายบุคคลนั้น มีขั้นตอนการนำเสนอเรื่องราวตาม ลำดับชั้น โดยเริ่มต้นจากผู้ต้องขังนำเสนอเรื่องต่อเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อตรวจสอบหลักฐาน และส่งต่อไปยัง กรมราชทัณฑ์เพื่อทำความเข้าใจผ่านกระทรวงยุติธรรม สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี และกรมราชเลขาธิการในพระองค์ เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลฯ ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยเช่นไร ก็จะส่งผลฎีกา ดังกล่าวให้กรมราชทัณฑ์ทราบและดำเนินการ พร้อมทั้งแจ้งผลให้ผู้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ทราบ ซึ่งกรณีนี้ ทางเรือนจำได้รับเรื่องจากผู้ต้องขังทั้งสองรายไว้ดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการแล้ว

๓. ประเด็นการตรวจสอบและรับรองการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้านการดูแลสุขภาพ และการรักษาพยาบาล (โดยเฉพาะการรักษาพยาบาลทางทันตกรรมและขอรับการสนับสนุนการจ่ายยานอกบัญชีหลักของนักโทษเด็ดขาดทั้งสองราย) ซึ่งแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานในประเทศไทย เป็นไปตามแนวทางของข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังปี ค.ศ. 1955 (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners - SMR) และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังฉบับปรับปรุง (ข้อกำหนดแมนเดลา) ทั้งนี้ ทางเรือนจำได้นำเจ้าหน้าที่กงสุล สถานเอกอัครราชทูตยูเครน และผู้เกี่ยวข้องเข้าเยี่ยมชมกิจการภายในสถานพยาบาล และเรือนนอน (โดยเฉพาะห้องนอนของผู้ต้องขังชายยูเครน) ตลอดจนรับข้อเสนอในการพิจารณาจำแนกให้ผู้ต้องขังทั้งสองราย เข้ารับการฝึกวิชาชีพด้านโภชนาการในเรือนจำด้วยแล้ว

การเข้าเยี่ยมชมกิจการภายในสถานพยาบาล และเรือนนอน (โดยเฉพาะห้องนอนของผู้ต้องขังชายยูเครน) ของเจ้าหน้าที่กงสุล สถานเอกอัครราชทูตยูเครน และผู้เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ ๒๓๔

ปัญหาการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังต่างชาติในเรือนจำ

ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นผู้ต้องขังต่างชาติ ร้องเรียนว่า ตนมีปัญหอาการเจ็บป่วยทรมาณ เนื่องจากโรคกระเพาะอาหาร ได้เข้ารับการรักษาพยาบาลที่ทางเรือนจำจัดให้ แต่อาการยังไม่ทุเลาลง โดยแพทย์มีความเห็นให้ตรวจรักษาด้วยวิธีการส่องกล้อง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวน ๓,๒๐๐ บาท ผู้ร้องเรียนได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานเอกอัครราชทูต (ที่ผู้ต้องขังมีสัญชาติอยู่) แต่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง และเกรงว่าอาการป่วยจะลุกลามยิ่งขึ้น จึงยื่นเรื่องร้องเรียนขอความอนุเคราะห์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอให้พิจารณาสอบสวน และแสวงหาข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เข้าพบผู้ร้องเรียนรายดังกล่าวและตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้ความว่า ประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ ผู้ร้องเรียนมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง ในบางครั้งมีอาการจุกเสียด แน่นท้อง รับประทานอาหารไม่ได้ และนอนไม่หลับ ส่งผลให้การใช้ชีวิตประจำวันเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงเข้ารับการรักษาพยาบาลที่ทางเรือนจำจัดให้ ซึ่งแพทย์ให้ความเห็นเบื้องต้นว่าเป็นโรคกระเพาะอาหาร ให้การรักษาพยาบาลด้วยการฉีดยา รับประทานยา และนอนพักรักษาในโรงพยาบาลเพื่อให้ น้ำเกลือ แต่อาการยังไม่ทุเลาลง จนเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ แพทย์มีความเห็นว่าต้องส่องกล้องไปยังระบบทางเดินอาหารส่วนต้นเพื่อตรวจวินิจฉัยโรคเพิ่มเติมและมีค่าใช้จ่ายจำนวน ๓,๒๐๐ บาท แต่ผู้ร้องเรียนเป็นผู้ยากไร้และไม่มีญาติมาเยี่ยม จึงได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานเอกอัครราชทูต (ที่ผู้ต้องขังมีสัญชาติอยู่) จำนวน ๔ ครั้ง แต่ไม่มีการตอบสนองแต่อย่างใด จึงได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งในวันดังกล่าวเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการชำระค่าส่องกล้องระบบทางเดินอาหารส่วนต้นเพื่อตรวจวินิจฉัยโรคให้กับผู้ร้องเรียนโดยยึดหลัก “มนุษยธรรม” เรียบร้อยแล้ว

เรื่องที่ ๒๕

การประกอบอาหารให้ผู้ต้องขังในเรือนจำรับประทาน มีปริมาณและคุณภาพอาหาร ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

ผู้ร้องเรียนเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งหนึ่ง ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ว่าเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ ปลอ่ยให้มีการนำอาหารสดที่ใกล้เน่าเสีย มีกลิ่นเหม็นมาประกอบอาหารให้ผู้ต้องขังรับประทาน โดยมีปริมาณและคุณภาพอาหาร ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เป็นเหตุให้ผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่ในเรือนจำแห่งดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ ไม่เว้นแม้แต่ผู้ต้องขังในเรือนจำ หากมีการนำวัตถุดิบไม่มีคุณภาพมาประกอบอาหาร ก็จะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ต้องขังจำนวนมาก จึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงของเรื่องดังกล่าว ปรากฏว่า รายการสินค้าที่ผู้ประกอบการนำมาส่งในวันที่เข้าตรวจสอบนั้น ไม่ตรงกับรายการที่สั่งซื้อ และขาดส่งจำนวนหลายรายการ ซึ่งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และการให้ถ้อยคำของผู้เกี่ยวข้อง มีข้อสังเกตว่า การสั่งซื้อและตรวจรับอาหารดิบของเรือนจำที่ผ่านมาอาจจะไม่เป็นไปตามความจริง และเข้าข่ายเป็นการเอื้อประโยชน์อันมิชอบแก่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และบุคคลภายนอก เช่น วัตถุดิบที่ได้รับมาไม่ครบตามจำนวนที่สั่ง และไม่สอดคล้องกับรายการอาหาร เช่น สั่งไก่ชำแหละ แต่นำไก่ชิ้นและไก่บดส่งปะปนมากับไก่ตัว สั่งเนื้อหมูชำแหละ แต่นำไก่ชิ้น หน้ากากหมู และหมูบดมาส่งแทน สั่งกะทิ แต่นำนมข้นจืดมาส่งแทน สั่งผักกาดขาว ผักบุ้งจีนและกะหล่ำปลี แต่นำแตงกวา พริกเขียว และมะเขือเปาะมาส่งแทน โดยไม่แจ้งเหตุผลการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งอาหารดิบที่จัดส่งมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่เป็นไปตามคุณลักษณะอาหารที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

ตัวอย่างลักษณะของอาหารดิบสำหรับจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง และอาหารปรุงเสร็จ (สำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน)
ในวันที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าตรวจสอบ

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงให้ทางเรือนจำชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นลายลักษณ์อักษร และมีข้อเสนอแนะให้เรือนจำแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งการแก้ไขในวันดังกล่าวโดยทันที และการแก้ไขระยะยาว ซึ่งหน่วยงานได้รายงานผลการดำเนินการว่า เรือนจำมีคำสั่งย้ายเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานสุขกรรมให้พ้นจากหน้าที่ ส่วนกรณีปัญหาคุณภาพอาหาร หน่วยงานชี้แจงข้อเท็จจริงว่า การจัดซื้ออาหารดิบพร้อมเครื่องปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามสมควรแก่กรณีแล้ว ยังไม่ปรากฏพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญาจนเป็นเหตุให้ต้องบอกเลิกสัญญา แต่รับฟังได้ว่าในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ปรากฏสมุดคุมการตรวจรับอาหารดิบ สมุดสับเปลี่ยนรายการอาหาร ซึ่งต่อมา หน่วยงานได้เชิญบุคคลภายนอกร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในการตรวจรับวัตถุดิบร่วมกับคณะกรรมการของเรือนจำ ตามมาตรฐานความโปร่งใสของเรือนจำที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ด้วย

ตัวอย่างลักษณะของอาหารดิบสำหรับจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง และอาหารปรุงเสร็จ ภายหลังจากตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะให้ทางเรือนจำปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วนแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แนะนำให้เรือนจำดังกล่าวกำชับเจ้าหน้าที่สุภกรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้ออาหารดิบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและหนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์โดยเคร่งครัด ซึ่งต่อมา ผู้ร้องเรียนแจ้งว่า ภายหลังจากเข้าตรวจสอบและดำเนินการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปรากฏว่าอาหารมีคุณภาพดีขึ้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กลับมารับประทานอาหารที่ทางเรือนจำประกอบเลี้ยง โดยไม่ต้องใช้เงินส่วนตัวหรือสร้างภาระให้แก่ญาติในการสั่งซื้ออาหารจากร้านค้าของทางเรือนจำมารับประทานแทนอาหารจัดเลี้ยงอีก ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

การแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกและโรคชิคุนคุนยาจากยุงลายในหลายพื้นที่

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ก ไม่ดำเนินการฉีดพ่นยาฆ่ายุง ทำให้ประชาชนในชุมชนพื้นที่ตำบล ก เป็นโรคไข้เลือดออก และโรคชิคุนคุนยา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยได้รับการชี้แจงว่า ขณะนี้องค์การบริหารส่วนตำบล ก ประสบปัญหาโรคไข้เลือดออก และโรคชิคุนคุนยา โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๖ จะเป็นพื้นที่ที่ระบาดมากที่สุดขององค์การบริหารส่วนตำบล ก

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอความร่วมมือให้องค์การบริหารส่วนตำบล ก ดำเนินการฉีดพ่นยาฆ่ายุง พร้อมทั้งรณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับอันตรายของยุงลาย ที่นำไปสู่โรคไข้เลือดออก และโรคชิคุนคุนยาให้กับชาวบ้านในพื้นที่ พร้อมทั้งทำลายแหล่งที่ก่อให้เกิดการเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยเป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการควบคุมการระบาดของโรคได้ทันเวลาและมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล ก ได้ดำเนินการตามคำแนะนำของผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกและโรคชิคุนคุนยาในพื้นที่ตำบลดังกล่าว

ต่อมา เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ก เพื่อติดตามเรื่อง โดยได้รับแจ้งว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ก ได้มีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคเชิงรุกตามแนวทางพระราชรัฐ และตามคำแนะนำของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีข้อสรุปว่า จะดำเนินการกิจกรรมประกอบด้วย (๑) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ (๒) สำรวจและทำลายลูกน้ำยุงลาย แจกทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย (๓) การค้นหาผู้ป่วย แจกโลชั่นทาป้องกันยุง (๔) การทำกิจกรรม Big Cleaning Day โดยจะดำเนินการในทุกพื้นที่ของตำบล ก รวมทั้งได้มีการจัดอบรมโครงการรณรงค์ป้องกันและควบคุมไข้เลือดออกในตำบลดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ก มุ่งเน้นการดำเนินงานตามแนวทางพระราชรัฐ

สร้างการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น องค์การบริหารส่วนตำบล ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ก ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข และแพทย์ประจำตำบล ก

กรณีดังกล่าวเป็นกรณีการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกและโรคชิกุนกุนยาจากยุงลายในพื้นที่หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๖ ตำบล ก ซึ่งเจ้าหน้าที่สอบสวนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ก เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและขอความร่วมมือให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว และหน่วยงานได้ให้ความร่วมมือดำเนินการฉีดพ่นยาฆ่ายุง พร้อมทั้งรณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับอันตรายของยุงลายที่นำไปสู่โรคไข้เลือดออก และโรคชิกุนกุนยาให้กับชาวบ้านในพื้นที่ พร้อมทั้งทำลายแหล่งที่ก่อให้เกิดการเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยเป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการควบคุมการระบาดของโรคได้ทันเวลาและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาโรคไข้เลือดออกและโรคชิกุนกุนยาได้แพร่ระบาดในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาด ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงแจ้งไปยังกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นให้กำชับหน่วยงานภายใต้สังกัดดำเนินการฉีดพ่นยาฆ่ายุง พร้อมทั้งรณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับอันตรายของยุงลายที่นำไปสู่โรคไข้เลือดออก และโรคชิกุนกุนยา ตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

เรื่องที่ ๒๓

ปัญหาการอุทกภัยที่ดินบางส่วนให้แก่หน่วยงานของรัฐเพื่อทำโครงการเหมืองสาธารณประโยชน์ เป็นเหตุให้ที่ดินกลายเป็นที่ดินที่ไม่มีทางเข้าออก และไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินได้

ผู้ร้องเรียนครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนึ่งแปลง ซึ่งมีทางเข้า - ออกสู่ทางสาธารณประโยชน์สามารถเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินของตนเองได้ ต่อมา หน่วยงานของรัฐมีโครงการทำเหมืองสาธารณประโยชน์ ผู้ร้องเรียนจึงสละที่ดินส่วนหนึ่งเพื่อให้เหมืองสาธารณประโยชน์ผ่าน โดยมีข้อตกลงกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการว่า ต้องทำทางเข้า - ออกให้สามารถเข้าไปทำกินและใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ ต่อมาในปี ๒๕๔๒ ผู้ร้องเรียน

ได้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินปรากฏว่า รูปแผนที่ในโฉนดที่ดินระบุแปลงที่ดินด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกติดที่ดินของประชาชนรายอื่น และด้านทิศใต้และทิศตะวันตกของที่ดินจากเดิมเคยเป็นทางสาธารณประโยชน์แต่รูปแผนที่ในโฉนดที่ดินปรากฏแนวเหมือนสาธารณประโยชน์ทับทางสาธารณประโยชน์เดิมด้านทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นเหตุให้ที่ดินของผู้ร้องเรียนกลายเป็นที่ดินตาบอดไม่ปรากฏทางเข้า - ออก ที่ดินตนเองตั้งแต่นั้นมา ผู้ร้องเรียนจึงไปร้องเรียนต่อจังหวัดที่ผู้ร้องเรียนอาศัย ซึ่งจังหวัดได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงทราบว่า พื้นที่ดินของผู้ร้องเรียนอยู่คาบเกี่ยวระหว่าง ๒ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งที่ดินของผู้ร้องเรียนอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ส่วนลำเหมืองสาธารณประโยชน์ที่ปิดทางสาธารณประโยชน์อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่ง โดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลลำเหมืองสาธารณประโยชน์เป็นการได้รับมอบภารกิจมาจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการอีกทอดหนึ่ง การดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้างต่อเติมจึงต้องรองบประมาณจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ การพิจารณาจึงอาจเกิดความล่าช้า ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเคยตรวจสอบพบว่า ที่ดินของผู้ร้องเรียนมีที่ดินข้างเคียงติดกับทางสาธารณประโยชน์ หากผู้ร้องเรียนมีความประสงค์ให้มีทางเข้า - ออก ที่ดินดังกล่าวต้องประสานเจ้าของที่ดินข้างเคียงเพื่อให้ความยินยอมดำเนินการจดทะเบียนภาระจำยอมบางส่วนหรืออุทิศที่ดินบางส่วนให้เป็นทางสาธารณะหรือใช้สิทธิทางศาลต่อไปซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่เป็นธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า การที่ผู้ร้องเรียนอุทิศที่ดินเพื่อให้รัฐใช้เพื่อการสาธารณประโยชน์แล้ว รัฐไม่ควรผลักภาระให้แก่ผู้ร้องเรียนอีกหากผู้ร้องเรียนต้องดำเนินการประสานเจ้าของที่ดินข้างเคียงโดยขอให้ที่ดินข้างเคียงยินยอมจดทะเบียนภาระจำยอมบางส่วน หรือต้องอุทิศที่ดินบางส่วนของตนให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ หรือถึงขั้นต้องไปใช้สิทธิทางศาล ก็เป็นการสร้างภาระต่อครอบครัวผู้ร้องเรียนให้รับภาระหนักขึ้นไปอีก สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักสอบสวนลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่และประชุมร่วมกับ จังหวัด อำเภอ สำนักงานที่ดิน สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาและแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินของผู้ร้องเรียน และจากการลงพื้นที่เพื่อแสวงหา

ข้อเท็จจริงและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการรังวัดขอบเขตเหมืองสาธารณประโยชน์และประมาณขอบเขตทางสาธารณประโยชน์เพื่อหาระยะแนวทางสาธารณประโยชน์เดิมและขอให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงทางสาธารณประโยชน์ระยะทางประมาณ ๒๐๐ เมตรฝั่งตรงข้ามที่ดินของผู้ร้องเรียน (เหมืองสาธารณประโยชน์กั้นอยู่) ซึ่งเดิมเป็นทางสาธารณประโยชน์แต่มีสภาพรกร้างให้กลับมาใช้สัญจรไปมาได้เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวผู้ร้องเรียนอีกทางหนึ่งเบื้องต้น

ภายหลังการประชุมและวางแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพิจารณาแก้ไข จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชุมทบทวนตามแนวทางที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนวทาง โดยมีมติให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้

(๑) ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินของผู้ร้องเรียนตั้งอยู่ยื่นเรื่องขอรังวัดตรวจสอบแนวเขตเหมืองสาธารณประโยชน์เพื่อให้ทราบแนวเขตเหมืองสาธารณประโยชน์ที่ชัดเจน โดยหากมีพื้นที่เหลือเพียงพอสำหรับเป็นทางสำนักงานที่ดินจะสามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินที่ปรากฏเส้นทางสาธารณประโยชน์ให้แก่ผู้ร้องเรียนใหม่ได้ แต่หากเหลือพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับเป็นทางสาธารณประโยชน์ ผู้ร้องเรียนต้องใช้วิธีสละที่ดินส่วนของตนเพื่อให้มีความกว้างของเนื้อที่เพียงพอสำหรับเป็นทางสาธารณประโยชน์

(๒) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินของผู้ร้องเรียนตั้งอยู่ได้ยื่นขอรังวัดสอบเขตเหมืองสาธารณประโยชน์ และสำนักงานที่ดินมอบหมายช่างรังวัดดำเนินการ โดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินของผู้ร้องเรียนตั้งอยู่ได้นำชี้เขตเหมืองสาธารณประโยชน์ โดยวัดจากกึ่งกลางเหมืองสาธารณประโยชน์ออกไประยะ ๗ เมตร ตลอดแนวเหมืองสาธารณประโยชน์ซึ่งผู้ร้องเรียนและเอกชนเจ้าของที่ดินรายข้างเคียงและที่อยู่บริเวณเหมืองสาธารณประโยชน์ได้มาระวังแนวเขต และนำชี้แนวที่กำหนดจุดสิ้นสุดทางสาธารณประโยชน์ด้วย

(๓) จากการรังวัดสอบเขตเหมืองสาธารณประโยชน์ และประมาณขอบเขตทางสาธารณประโยชน์ตามที่อยู่เรียนประสงค์ สำนักงานที่ดินได้นำผลการรังวัดมาขึ้นเป็นแผนที่โฉนดแปลงใหญ่ ซึ่งปรากฏทางสาธารณประโยชน์ติดกับที่ดินของผู้เรียนตามที่ผู้เรียนประสงค์เรียบร้อยแล้ว

(๔) อำเภอดำเนินการแจ้งผู้เรียน เพื่อให้มาดำเนินการติดต่อขอแก้ไขรูปแผนที่บนโฉนดที่ดินของผู้เรียน ณ สำนักงานที่ดิน โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานผู้เรียนทางวาจาเพื่อให้ผู้เรียนดำเนินการติดต่อขอแก้ไขรูปแผนที่บนโฉนดที่ดินของผู้เรียน ณ สำนักงานที่ดินอีกทางหนึ่งด้วย

(๕) ผู้เรียนดำเนินการติดต่อขอแก้ไขรูปแผนที่บนโฉนดที่ดินของผู้เรียน และปรากฏทางสาธารณประโยชน์เชื่อมต่อกับที่ดินของผู้เรียนแล้ว และมีหนังสือขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ช่วยเหลือให้มีทางเข้า - ออกที่ดินของตนเอง

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้เรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงยุติเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

๓.

ผลการดำเนินงานตามหน้าที่
และอำนาจในกรณีหน่วยงาน
ของรัฐ ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ครบถ้วนตามหมวด ๕
หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่ หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ถ้ารัฐไม่กระทำตามหน้าที่ก็จะเป็นกรณีจึงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐ ดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับ ประโยชน์นั้นได้ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญได้วางหลักการทั่วไปของหมวด “หน้าที่ของรัฐ” ให้มีความแตกต่างจากหมวด “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” คือ หมวดหน้าที่ของรัฐ เป็นบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ หากรัฐไม่ปฏิบัติประชาชนอาจมีสิทธิฟ้องร้อง ให้รัฐปฏิบัติได้ หมวดหน้าที่ของรัฐจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นซึ่งรัฐต้องดำเนินการ ให้ครบถ้วนเหมาะสมกับสถานะทางการเงินการคลัง ส่วนหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินนโยบายของรัฐ สาระสำคัญเบื้องต้น ที่รัฐต้องดำเนินการจัดการสวัสดิการในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การคุ้มครองผู้บริโภค การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

นอกจากนี้ การดำเนินการในกรณีที่มีความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า มีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ ให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะ รายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้ และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการดำเนินการโครงการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยเป็นเรื่องที่ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ (๑) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒

แม่สอด - ตาก (ดอยรวก) (๒) ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต และ (๓) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่มีสาเหตุจากการเมาแล้วขับ

ทั้งนี้ กรณีปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานดำเนินการปรับปรุงประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อยกเลิกการใช้พาราควอตให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน ซึ่งแจ้งครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ และต่อมากระทรวงอุตสาหกรรม แจ้งว่าคณะกรรมการวัตถุอันตรายยังคงอนุญาตให้ใช้สารพาราควอตได้ภายใต้มาตรการจำกัดการใช้ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอให้กระทรวงอุตสาหกรรม และคณะกรรมการวัตถุอันตรายดำเนินการออกประกาศให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่กระทรวงอุตสาหกรรม แจ้งว่ายังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะได้ ทำให้เรื่องดังกล่าวจึงยังไม่อาจหาข้อยุติได้ ดังนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินจึงดำเนินการตามกฎหมายเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เน้นย้ำและระบุในหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี โดยมีรายละเอียดปรากฏถึงความเป็นอันตราย ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องตระหนักถึงพิษร้ายของสารเคมี นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ส่งหนังสือเร่งรัดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินให้มีผลโดยเร็ว ต่อมา คณะกรรมการวัตถุอันตรายได้มีมติให้ปรับระดับการควบคุมวัตถุอันตรายพาราควอต และคลอร์ไพริฟอส เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมสุขภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคให้ปลอดภัยจากพิษของสารเคมีอย่างต่อเนื่อง เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำข้อเสนอแนะโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการและดำเนินการ ต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อเนื่องถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๓ เรื่อง ได้แก่ (๑) ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม (การอายัดตัวผู้ต้องขังและความล่าช้า ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน) (๒) ปัญหาขยะพลาสติกล้นทะเลไทย (๓) ปัญหา การจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๔) ปัญหาการบริหารจัดการ โครงการอาหารกลางวันเด็ก (๕) ปัญหาข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน ที่มีผลกระทบต่อ ประเทศไทย: กรณีผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวและบริการอันเนื่องมาจากการประกอบ ธุรกิจของคนต่างด้าวในประเทศไทย (๖) การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน (๗) การศึกษา เปรียบเทียบโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด และสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน (๘) การเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อ หลังจบการศึกษาภาคบังคับ (๙) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย (๑๐) ปัญหาการเรียกเก็บค่าบริการกระแสไฟฟ้าที่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร (๑๑) การศึกษาความจำเป็นในการบริโภคโฟลิก เอซิด (Folic Acid) เพื่อป้องกันปัญหา การพิการในเด็กทารกแรกเกิด (๑๒) ปัญหาการศึกษาและประเมินผลกระทบคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพของประชาชนหรือชุมชนและการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วน ได้เสีย และ (๑๓) ปัญหาการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทย

โดยมีตัวอย่างข้อเสนอของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่ หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

เรื่องที่

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง โครงการเพิ่มทักษะ
ด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต) พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้วไม่ได้เรียนต่อ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน และมีความจำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะ “แรงงานไร้ฝีมือ” จึงมีดำริให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนของนักเรียนจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการช่วยเหลือนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีฐานะยากจนและขาดโอกาสในการศึกษาต่อในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มีทักษะด้านอาชีพหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ก่อนที่นักเรียนกลุ่มนี้จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้เป็นการเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะ “แรงงานมีฝีมือ” โดยโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพฯ ถือเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติไว้ และเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินกับผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ประชุมและลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อดำเนินการตาม “โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา” และได้จัดทำคู่มือ “โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา” ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนที่ได้ดำเนินการในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยนำมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้มีขั้นตอนและปฏิทินการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว มีความสมบูรณ์และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นคู่มือต้นแบบในการดำเนินการโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพฯ ในทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่การจัดประชุมชี้แจง และลงนาม

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันผลักดันโครงการดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมรามาคาร์เด้นส์

ภาพพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการถอดบทเรียนและการประชุมร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑. เสนอแนะให้กระทรวงมหาดไทย กำหนดเป็นนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด บูรณาการความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ในการดำเนินการตามโครงการ และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการฯ

๒. เสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในการดำเนินการในโครงการฯ อาทิ การสำรวจนักเรียนที่จะไม่ได้เรียนต่อฯ การชี้แจงทำความเข้าใจโครงการฯ แก่ผู้ปกครองและนักเรียน การนำนักเรียนมาศึกษาดูงานและเข้ารับการอบรมที่สถาบันหรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ

๓. เสนอแนะให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนงบประมาณให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในการดำเนินการสนับสนุนนักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อและประสงค์เข้าอบรมตามโครงการฯ อาทิ เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง เงินสงเคราะห์กองทุนคุ้มครองเด็ก หรือเงินสงเคราะห์อื่นตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๔. เสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในการดำเนินโครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพฯ อาทิ การสำรวจนักเรียนที่จะไม่ได้เรียนต่อ หลังจบการศึกษาภาคบังคับ การชี้แจงทำความเข้าใจโครงการฯ แก่ผู้ปกครองและนักเรียน การนำนักเรียนมาศึกษาดูงานและเข้ารับการอบรมที่สถาบันหรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ

๕. เสนอแนะให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีสถานศึกษาในสังกัด ประสานโรงเรียนและครูแนะแนว ดำเนินโครงการฯ หรือให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพ ให้กับนักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อ

๖. เสนอแนะให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ดำเนินการให้การสนับสนุนการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงานให้แก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินการประจำปีโครงการแก่หน่วยงานเครือข่ายที่ร่วมลงนาม ตามบันทึกข้อตกลงนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการดำเนินโครงการฯ ในปีถัดไป

๗. เสนอแนะให้กรมการจัดหางาน สนับสนุนงบประมาณโครงการเตรียมความพร้อม แก่กำลังแรงงานให้แก่สำนักงานจัดหางานจังหวัดในการจัดประชุมชี้แจงให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนและครูแนะแนว ในช่วงตั้งแต่ต้นปีงบประมาณของทุกปี เพื่อบูรณาการการดำเนินงาน ร่วมกับโครงการฯ รวมทั้งแจ้งสำนักงานจัดหางานจังหวัดทุกจังหวัดเตรียมข้อมูลตำแหน่งงานว่างให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามความต้องการในพื้นที่ หรือบริเวณจังหวัดใกล้เคียง หลังจบการฝึกอบรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการให้ข้อเสนอแนะ

เรื่องที่ ๒

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง สิทธิของมารดา ระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรกรณีการบริโภควิตามินโฟลิก เอซีดี (วิตามิน B9)

ผู้ตรวจการแผ่นดินตระหนักถึงสิทธิของประชาชนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐว่าปัจจุบันหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการครบถ้วนถูกต้องตามอำนาจหน้าที่หรือไม่อย่างไร ซึ่งเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ การให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๕ ซึ่งกำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุขต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และการป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพด้วย รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับองค์การเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ได้ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอให้องค์การเภสัชกรรมผลิตวิตามินโฟลิก เอซีดี (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม เพื่อจำหน่ายให้กับประชาชนในการป้องกันปัญหาความพิการในเด็กทารกแรกเกิด เนื่องจากวิตามินโฟลิก เอซีดี (วิตามิน B9) ที่มีจำหน่ายในปัจจุบัน มีขนาด ๕ มิลลิกรัม ซึ่งเป็นปริมาณที่เกินความต้องการของร่างกายในแต่ละวัน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แสวงหาข้อเท็จจริงพบว่า องค์การอนามัยโลกได้สำรวจความพิการ แต่กำเนิดในทารกทั่วโลก มีทารกพิการแต่กำเนิดร้อยละ ๓ - ๕ หรือปีละประมาณ ๘ ล้านคน จากทารกที่คลอดประมาณ ๑๓๐ ล้านคนต่อปี ซึ่งในประเทศไทย มีสถิติเด็กเกิดใหม่ปีละประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ คน และมีเด็กพิการแต่กำเนิดมากกว่า ๒๐,๐๐๐ รายต่อปี สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ ตัวเลขของเด็กกลุ่มนี้มีจำนวนสะสมมากขึ้นทุกปี (ข้อมูลจาก www.rtrc.in.th)

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแสวงหาข้อเท็จจริง ในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติม จึงมีข้อเสนอแนะให้องค์การเภสัชกรรมดำเนินการผลิตวิตามิน โฟลิค เอซิด (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม ซึ่งจัดเป็นยา เพื่อให้ประชาชนได้หามา บริโภคได้ง่ายขึ้น ภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพและกรุงเทพมหานคร ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้แก่ ประชาชน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชากรวัยทำงาน โดยเฉพาะสตรีในวัยเจริญพันธุ์ เกี่ยวกับประโยชน์ของวิตามินโฟลิค เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อให้ได้ทราบถึงรายละเอียดข้อมูล ความสำคัญของการบริโภคในการป้องกันความพิการแต่กำเนิด รวมถึงดำเนินการให้เข้าถึง วิตามินโฟลิค เอซิด (วิตามิน B9) โดยแจกจ่ายให้หญิงวัยเจริญพันธุ์อย่างทั่วถึงและไม่เสีย ค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ จากการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นพบว่า ในจังหวัดเชียงราย หน่วยงาน ส่วนใหญ่ ในจังหวัดไม่ทราบข้อมูล หรือนโยบาย การส่งเสริมการบริโภควิตามินโฟลิค เอซิด (วิตามิน B9) ในการป้องกันความพิการแต่กำเนิด เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในเชิงรุก ยังไม่ครอบคลุม งานแม่และเด็กมีผู้รับบริการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มากกว่าร้อยละ ๘๐ ทำให้มีอุปสรรคในการสื่อสารทำความเข้าใจ ทำให้การให้บริการ มีขีดจำกัด ในจังหวัดมหาสารคาม มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ในจังหวัด แต่พบว่า หญิงวัยเจริญพันธุ์ไม่เห็นความสำคัญ ทำให้การรับประทานยาไม่ต่อเนื่อง และการเข้าถึงยา ไม่สะดวก ไม่มีจำหน่าย ไม่มีการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอ ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่ากลุ่มเป้าหมายยากต่อการเข้าถึง เช่น หญิงวัยเจริญพันธุ์วัยรุ่น มีการตั้งครรภ์ ไม่พึงประสงค์ ไม่มารับยา และการประชาสัมพันธ์ในภาพกว้างเพื่อให้วัยเจริญพันธุ์เข้าถึง บริการพบเห็นน้อย ในจังหวัดพิษณุโลก การประชาสัมพันธ์ยังน้อย การค้นหาหญิงวัยเจริญพันธุ์ ที่พร้อมตั้งครรภ์ค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรส และมีการตั้งครรภ์ โดยไม่คาดหมายในวัยรุ่น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่อาจจะขาดทักษะในการให้คำปรึกษา เรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ ในจังหวัดสุโขทัย พบปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินงาน คือ สภาพเศรษฐกิจและฐานะทางครอบครัวของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ความตระหนักถึงปัญหาสุขภาพมีน้อย และในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามโคก จังหวัดปทุมธานี ปรากฏว่ามีการบริการแจกจ่ายวิตามิน โฟลิก เอซิด ให้แก่ผู้สูงอายุ สำหรับหญิงตั้งครรภ์นั้นส่วนใหญ่ไปรับบริการที่โรงพยาบาลปทุมธานี เนื่องจากมีความพร้อมทางการแพทย์มากกว่า

ปัจจุบันสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ระหว่างการลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และประชุมเพื่อรับฟังความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ ๓

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่องปัญหาขยะพลาสติก
ล้นทะเลไทย

ปัญหาขยะพลาสติกในทะเลไทยเป็นปัญหาหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า รัฐควร
ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจัง ตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
มาตรา ๒๓๐ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้
ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงาน
ของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ประกอบมาตรา ๕๗
(๒) ที่กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้
มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
มีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

ตามที่รายงานประจำปี ๒๕๖๑ ได้รายงานผลการดำเนินการว่า ได้มีการรวบรวม
ข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงประจักษ์จากข่าว บทความ งานวิจัย สื่อต่าง ๆ เพื่อกำหนดแนวทาง
การแสวงหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้น และมีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง
และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ตลอดจนมีการลงพื้นที่เพื่อแสวงหา
ข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง
เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาขยะพลาสติกล้นทะเลไทย อย่างต่อเนื่องโดยได้รับความ
ร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมประมง และกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการให้ข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ

ที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ จากการแสวงหาข้อเท็จจริงพบว่า รัฐได้ดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก โดยมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ โครงการ ตลอดจนดำเนินมาตรการต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อาทิ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทางประชารัฐ แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” Road Map การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๓ การจัดทำโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” โครงการบริหารจัดการขยะทะเล โครงการกำจัดขยะทะเล นอกจากนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติก ภายใต้คณะกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก จำนวน ๓ คณะ ได้แก่ คณะทำงานด้านการพัฒนากลไกการจัดการพลาสติก คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และคณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์ขยะพลาสติก เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของขยะพลาสติกในทะเล พบว่า ส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาจากขยะบนบก แม้ว่ารัฐได้เริ่มดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ กล่าวคือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การคัดแยกขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความร่วมมือจากท้องถิ่นและประชาชน ในการนี้รัฐอาจต้องนำมาตรการทางกฎหมาย เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพิ่มเติม นอกจากการใช้วิธีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือในการลดการใช้พลาสติก โดยความสมัครใจ ตลอดจนควรต้องมีกระบวนการติดตามประเมินผลมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐนำมาใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยศึกษาเปรียบเทียบมาตรการในต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทย และจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกในทะเลเสนอในที่ประชุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นเบื้องต้นก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
และประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่องปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากวลีที่ว่า “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เราจึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพของเด็กเล็กอย่างเหมาะสมย่อมสามารถส่งเสริมให้เด็กเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพ อันจะส่งผลดีต่ออนาคตของสังคมและประเทศชาติต่อไป โดยเฉพาะเด็กเล็กอายุ ๓-๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เล็งเห็นความสำคัญกับการศึกษาของเด็กเล็กจึงได้บัญญัติรับรองเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๕๔ โดยกำหนดให้ “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ดังกล่าวข้างต้น เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย” นอกจากนี้ยังได้กำหนดเรื่อง การปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาไว้ในมาตรา ๒๕๘ ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมีการกำหนดมาตรฐานออกเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงเป็นการยกระดับการจัดการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐานครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ ตลอดจนการประชุมหารือเพื่อรับฟังปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ทั้งนี้ จากข้อมูลในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ที่ผ่านมา พบว่า ยังมีปัญหาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องทำการปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาครูผู้สอนและการดำเนินการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ ให้สมวัย การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายที่มีบทบาททางด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่องปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (Motorway) สายตาก - แม่สอด และสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน

สืบเนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ สายตาก - แม่สอด (บริเวณดอยรวก) ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้หยิบยกประเด็นปัญหานี้ขึ้นมาพิจารณา โดยได้มีการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ประชุมร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ และนำข้อเท็จจริงที่ได้มาจัดทำเป็นรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยมีข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ ตาก - แม่สอด แบ่งเป็นระยะสั้นและระยะยาว ข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรีแล้วตามหมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการในระยะยาวเสนอให้สำนักแผนงาน กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม เร่งรัดการศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และความเป็นไปได้ในการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด ประกอบกับมีเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองหลายเส้นทาง โดยเฉพาะเส้นทางกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่จำนวนมาก และเป็นเส้นทางที่อยู่ระหว่างดำเนินการของกรมทางหลวง ประกอบกับเส้นทางจากบ้านพุน้ำร้อนไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในประเทศเมียนมา ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นของโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ในขณะนี้ น่าจะยังไม่เกิดขึ้น โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ก็ยังไม่สามารถที่จะรองรับโครงการได้ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีความเห็นในเบื้องต้นว่า ควรที่จะนำงบประมาณของโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน ไปใช้ในโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด น่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า จึงมีดำริให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทำการศึกษาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย ความเป็นไปได้ ผลกระทบและความคุ้มค่าในการก่อสร้างโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด และสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของ

ผู้ตรวจการแผ่นดินในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ เพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา โดยได้รับหนังสือชี้แจงและเอกสารที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นแล้ว และได้มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ที่มีต่อโครงการ ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด และสายกาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน ปัจจุบัน อยู่ระหว่างเตรียมการลงพื้นที่ และจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

การประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดทำขึ้นทุกปี แสดงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นถึง ๑๓.๒ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๖๖.๑๑ ล้านคน และประมาณการว่าจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ กลายเป็นผลกระทบจากสังคมสูงวัยที่ประเทศไทยต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้นำมาสู่ปัญหาทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม จึงเป็นความท้าทายของประเทศไทยที่ต้องเตรียมความพร้อมรับมือเพื่อรองรับสังคมสูงวัยให้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพตั้งแต่วัยทำงาน ตลอดจนพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เหมาะสมกับช่วงวัยและวางแผนชีวิตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง โดยมีครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานของรัฐช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ผู้ตรวจการแผ่นดินตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าวและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ประกอบกับได้ดำเนินการพิจารณาบนแนวคิดที่ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะคอยสนับสนุน ส่งเสริมร่วมมือผลักดันสู่การปฏิบัติ ตลอดจนช่วยเหลือในการดำเนินการขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยให้เป็นไปโดยง่ายขึ้น สอดคล้องกับลักษณะชุมชน และสถานการณ์ในห้วงระยะเวลาต่าง ๆ จึงดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการศึกษากฎหมาย แผน นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น ตลอดจนประชุมหารือร่วมกับสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก ๓) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมส่งเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในทุกมิติ โดยอาศัยการบูรณาการร่วมกันอย่างเร่งด่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน อย่างเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันอยู่ระหว่างจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริง พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

เรื่องที่ ๓

การจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการประกอบอาชีพ มัคคุเทศก์ในประเทศไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้จากมีการพัฒนากฎหมายเพื่อควบคุมและจัดระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรงขึ้นหลายฉบับ และยังกำหนดในยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น จึงทำให้มีผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวเกิดขึ้นทั้งผู้ประกอบการคนไทยและชาวต่างชาติที่สามารถประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างอิสระ จากการคาดการณ์ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ไว้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยสูงขึ้น และในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าผู้ประกอบการมัคคุเทศก์เป็นอาชีพหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ จากข้อมูลของกรมการท่องเที่ยวที่สำรวจข้อมูลและสถานะของมัคคุเทศก์เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ พบว่ามีผู้ประกอบการมัคคุเทศก์ รวม ๘๒,๐๓๔ คน และมีเรื่องร้องเรียนมีผู้ประกอบการมัคคุเทศก์ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์จำนวนหนึ่ง โดยจากการแสวงหาข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีผู้ประกอบการมัคคุเทศก์ที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว และมีชาวต่างชาติอำพรางตัวเพื่อประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทย (มัคคุเทศก์เถื่อน) โดยการประกอบอาชีพของชาวต่างชาติกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะพฤติกรรมหลอกลวงนักท่องเที่ยวเพื่อขายของที่ระลึกหรือวัตถุมงคล ในราคาที่สูงเกินจริง จนทำให้มีผลเสียต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย และมี

ผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพมัคคุเทศก์ที่ได้รับใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ผู้ประกอบการอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดอันเกิดจากกฎหมายและมาตรการที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐ และการเข้าไปมีส่วนเสนอแนะนโยบายเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานอาชีพมัคคุเทศก์ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และการดำเนินนโยบายการให้สิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความมั่นคงในวิชาชีพยังมีไม่มากนัก

ดังนั้น จากข้อเท็จจริงของปัญหาข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงปัญหาดังกล่าว เพื่อจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบซึ่งเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ลงพื้นที่ในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี (เทศบาลเมืองพัทยา) พร้อมกับประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมการจัดหางาน กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหารือกับนายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย ประธานสมาพันธ์มัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้แทนสมาพันธ์มัคคุเทศก์แห่งประเทศไทยแต่ละภาคทั่วประเทศ ผู้แทนภาคเอกชนที่ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อรับฟังปัญหาที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทย โดยปรากฏปัญหาที่เกี่ยวข้องสรุปได้ คือ ปัญหาอันเกิดจากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๙ ที่กำหนดประเภทใบอนุญาตหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอรับและออกใบอนุญาต การขอและการต่อใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงออกกฎกระทรวงการอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวบางส่วนเป็นการสร้างภาระและขั้นตอนเกินความจำเป็น และยังเป็น การรอนสิทธิของผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ และการออกประกาศตามมาตรา ๕๖ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน เรื่องการอบรมและทดสอบความรู้ความสามารถในการต่อใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ สำหรับกรณีเปลี่ยนผ่านประเภทใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ปัจจุบันทำให้มีผู้ประกอบการ

มีคฤหบดีตกหล่นและไม่ได้เข้ารับการอบรมตามประกาศดังกล่าวจำนวนมาก และการรวมตัวของผู้ประกอบการอาชีพมีคฤหบดีก็ยังมีเอกภาพ จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐยังไม่สามารถผลักดันแนวคิดเรื่องสภานิติวิชาชีพให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการอาชีพมีคฤหบดีในการพัฒนาอาชีพ การคุ้มครองสิทธิประโยชน์และสวัสดิการร่วมกับหน่วยงานของรัฐยังมีข้อจำกัด

และนอกจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบันยังพบว่าผู้ประกอบการอาชีพมีคฤหบดีโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (คนไทย) และชาวต่างชาติที่ประกอบอาชีพมีคฤหบดีโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งอาชีพมีคฤหบดีเป็นอาชีพสงวนสำหรับคนไทย ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ (ท้ายบัญชี ๓) และพบปัญหาจากการประกอบอาชีพของกลุ่มบุคคลดังกล่าว ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดเมืองท่องเที่ยวหลัก เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดภูเก็ต และยังพบปัญหาสืบเนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้มักจะมีพฤติกรรมเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยวด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพานักท่องเที่ยวไปเช่าบูชาหรือซื้อวัตถุมงคลพร้อมกับโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความศรัทธาเรื่องศาสนาและความเชื่อเรื่องสุขภาพให้เช่าบูชาวัตถุมงคลและซื้อสินค้าในราคาที่สูงเกินจริง อันทำให้มีผลเสียต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวม และมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพมีคฤหบดีที่มีใบอนุญาตและประกอบอาชีพถูกต้องตามกฎหมาย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.

เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน
พิจารณาคำร้องของบุคคล
ซึ่งถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพโดยตรง
และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย
ก่อนยื่นคำร้องต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญ

การให้สิทธิบุคคลในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน...” รวมทั้งมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หากเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ดังนั้น บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้ตรวจการแผ่นดินอีกประการหนึ่ง คือ การคุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ ด้วยการเป็นองค์กร “กลั่นกรอง” คดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนับแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว ปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียนที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จำนวน ๓๔ เรื่อง แบ่งเป็นเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ เรื่อง และเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๒ เรื่อง

๕.

กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด
ของหน่วยงานของรัฐ
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญและให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีตามมาตรา ๒๓ (๑) จำนวน ๙๐ เรื่อง แบ่งเป็นเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ เรื่อง และเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๘๕ เรื่อง กรณีตามมาตรา ๒๓ (๒) จำนวน ๓๓ เรื่อง เป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่เสนอเรื่องต่อศาลปกครองทั้ง ๓๓ เรื่อง ทั้งนี้มีตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นควรเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนว่า ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยว่า มาตรา ๙๑ วรรคแรก ได้วางหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองไว้ตาม (๑) ถึง (๕) โดยผลลัพธ์ของการคำนวณต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใด มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ แม้วรรคท้ายของมาตรา ๙๑ จะบัญญัติให้การนับคะแนนหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ก็ต้องคิดคำนวณอยู่ในกรอบตามมาตรา ๙๑ วรรคแรกเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็น ๘ อนุมาตรา ซึ่งมากกว่าที่มาตรา ๙๑ กำหนดไว้ โดยอนุมาตราที่เพิ่มขึ้นมาได้แก่ (๔) (๖) (๗) ซึ่งต่างไปจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ และเพิ่มเนื้อหาตอนท้ายของ (๒) ที่ระบุว่า “...ให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ “เบื้องต้น และเมื่อได้คำนวณตาม (๕) (๖) หรือ (๗) ถ้ามีแล้วจึงให้ถือว่าเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” และยังเพิ่มเนื้อหาตอนท้ายของ (๓) ที่ระบุว่า “... ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ “เบื้องต้น” การเพิ่มอนุมาตราและเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑ ดังนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า แม้บทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีการบัญญัติรายละเอียดเพิ่มเติมจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ แต่ก็เป็นการกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ คิดอัตราส่วนเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยกำหนดวิธีการคำนวณในกรณีที่ไม่สามารถจัดสรรให้ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคนดังปรากฏรายละเอียดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แล้ว ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๒

คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑)

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนว่า การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) โดยอ้างว่า คณะกรรมการชุดดังกล่าว โดยส่วนมากจะได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติหลายคน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว มิได้มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีลักษณะเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วจึงได้มีคำวินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน โดยเห็นว่า คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นคำสั่งที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) จึงถือได้ว่าเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๕๗) เมื่อคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีฐานะเป็นกฎหมายจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๑ วรรคสอง กำหนด เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าได้มีการลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งปรากฏตามข่าวทั่วไปและเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้วว่าเป็นผู้สนับสนุนในการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง จึงถือได้ว่ากรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภารายนี้ มีปัญหา

ความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) นอกจากนี้ยังมีกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาอีก ๖ คน ซึ่งนอกจากจะเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว ยังดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติอีกด้วย ดังนั้น เมื่อกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๖ คน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาและการปฏิรูปประเทศจำนวนไม่เกิน ๔๐๐ คน แล้วจะต้องนำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย เพื่อคัดเลือกให้ได้จำนวน ๑๙๔ คน และรายชื่อสำรองอีก ๕๐ คน การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๖ คน ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สรรหาสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) (ข) และ (ค) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งที่ ๒๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีเนื้อหาสาระสำคัญเป็นเพียงการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองเสนอรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ เท่านั้น มิใช่เป็นการออกกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวจึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

เรื่องที่ ๓

พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวก ต่อศาลอาญาเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ละเมิดต่อสิทธิที่ได้รับ การรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนว่า กรณีที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวกต่อศาลอาญาขอให้ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๘๖, ๙๑, ๑๑๓, ๑๑๖, ๑๑๗, ๒๐๙, ๒๑๐, ๒๑๕, ๒๑๖, ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๕ เป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ประกอบมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ โดยอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการชุมนุม ระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ รวม ๑๑ คำสั่ง ที่วินิจฉัย ไว้ในทำนองว่าการชุมนุมดังกล่าวเป็นการชุมนุมที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนในที่ชุมนุมของประชาชนในช่วงวันดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญและเป็นการแสดงความคิดเห็น หรือติชมโดยสุจริต ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วว่าเป็นสิทธิโดยชอบธรรม ตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการชุมนุมที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มิได้เป็นการกระทำ ความผิดอาญาดังที่พนักงานอัยการฟ้องแต่อย่างใด จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่อง พร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วจึงได้มีคำวินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน โดยเห็นว่า การที่ พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ถูกร้องเรียน ยื่นฟ้องผู้ร้องเรียน (เป็นจำเลยที่ ๑๓) กับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ.๘๓๒/๒๕๖๑ โดยนำเอาการกระทำที่ผู้ร้องเรียน ไปร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ชุมนุมของประชาชนที่รวมตัวกัน ระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖

ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการกระทำเดียวกันกับที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วข้างต้น มาฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวกในข้อหาความผิดฐานเป็นกบฏ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ อีก ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกันกับการกระทำที่เคยมีการร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าเป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า การกระทำของประชาชนผู้ชุมนุมซึ่งรวมถึงผู้ร้องเรียนด้วยมิได้เป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ ดังข้อเท็จจริงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และได้รับการรับรองโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอีกด้วย ผู้ร้องเรียนจึงเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเรียน เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้พิจารณาวินิจฉัยขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๕

กรณีนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นมาใหม่และไม่ครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนว่า ผู้ร้องเรียนในฐานะประชาชนผู้หนึ่งที่ทรงสิทธิ และเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและ เสรีภาพของปวงชนชาวไทย หากการถวายสัตย์ปฏิญาณ การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และ การบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเป็นการดำเนินการที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การกระทำความผิดกล่าวย่อมนับเป็นอันใช้บังคับมิได้และมีผลเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ของผู้ร้องเรียนโดยตรง เมื่อปรากฏว่านายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี รวม ๓๖ คน ได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูลเพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ได้กล่าวถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นมาใหม่และไม่ครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ย่อมมีปัญหา เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของ ผู้ร้องเรียน จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วจึงได้มีคำวินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียนว่า เมื่อปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องเรียน กล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ด้วยถ้อยคำ ที่ว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดี ต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศ และประชาชน ตลอดไป” เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องเรียนจะมีหนังสือชี้แจง โดยอ้างว่า ก่อนเข้า

รับหน้าที่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว เป็นการกระทำที่ครบถ้วนตามกระบวนการและขั้นตอน ถือว่าการถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับหน้าที่ได้ปฏิบัติสำเร็จโดยสมบูรณ์ ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย ทั้งตามกฎหมาย และประเพณีการปกครองและยุติลงแล้วก็ตาม แต่เมื่อคำกล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณยังขาด ถ้อยคำที่ว่า “ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกประการ” จึงเป็นการกล่าวถ้อยคำที่ไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เป็นการกระทำ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ความว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้...” อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปด้วย รวมถึงมีปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน อันเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียน ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือได้ว่าเป็น การกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามนัย มาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อาศัยเหตุดังกล่าว ข้างต้น เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเรียนเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงยื่นคำร้องพร้อมด้วย ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งที่ ๓๕/๒๕๖๒ วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำทางการเมือง (Political Issue) ของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์ เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ อันอยู่ในความหมายของการกระทำของรัฐบาล (Act of Government) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับคำร้องไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม ประกอบกับเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายกรัฐมนตรี นำคณะ รัฐมนตรีซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต หลังจาก นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีกล่าวคำถวายสัตย์ปฏิญาณจบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำรัสเพื่อให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้น้อมนำไปเป็น แนวทางในการบริหารราชการแผ่นดิน และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา นายกรัฐมนตรีพร้อมคณะรัฐมนตรีได้เข้ารับพระราชดำรัสในโอกาส เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ซึ่งพระราชทานเป็น ลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งทรงลงพระปรมาภิไธยโดยเข้ารับต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ณ ห้องรับรอง ชั้น ๕ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใด กรณีจึงไม่ต้องด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๗ (๑) ดังนั้น ผู้ร้อง จึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้ อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

เรื่องที่ ๕

กรณีกระทรวงพลังงานกำหนดนโยบายและแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าในการให้เอกชนเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้า ทำให้สัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ลดลงต่ำกว่าร้อยละ ๕๑ อันขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง

ผู้ร้องเรียน ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า การที่กระทรวงพลังงาน กำหนดนโยบายและแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าในการให้เอกชนเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้า ทำให้สัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ลดลงต่ำกว่าร้อยละ ๕๑ อันขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง โดยอ้างว่า คำว่า โครงข่าย หมายความว่า รวมถึงตั้งแต่กระบวนการผลิต การส่ง และการจำหน่ายทั้งหมด แต่การพิจารณาว่ารัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ นั้น ต้องพิจารณาแต่ละส่วนแยกกัน คือ การผลิตรัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ การส่งรัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ และการจำหน่ายรัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ มิใช่เอาทั้งสามรวมกันแล้วมาหารว่ารัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕๑ โดยที่ปัจจุบันกำลังการผลิตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีเพียงร้อยละ ๓๗ เท่านั้น จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ที่กำหนดให้รัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ซึ่งบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับ มาตรา ๘๔ (๑๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วจึงได้มีคำวินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน โดยเห็นว่า ถึงแม้ว่า โครงสร้างหรือโครงข่ายไฟฟ้า หมายความว่า รวมถึงตั้งแต่ระบบการผลิต ระบบการส่ง และ ระบบการจำหน่ายทั้งหมดก็ตาม แต่การพิจารณาว่ารัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละ ห้าสิบเอ็ดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ นั้น จะต้องพิจารณาแต่ละส่วนแยกกัน กล่าวคือ “ระบบการผลิต” “ระบบการส่ง” และ “ระบบการจำหน่าย” รัฐจะต้องเป็นเจ้าของแต่ละ

ส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด มิให้นำเอาทั้งสามส่วนมารวมกันให้เกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด เพราะคำว่า “รัฐเป็นเจ้าของ” นั้น รัฐจะต้องมีอำนาจเข้าไปควบคุมและบริหารจัดการด้วย ดังนั้น การที่รัฐเปิดให้บริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนจำกัดผลิตไฟฟ้าแล้วรัฐซื้อไฟฟ้าจากบริษัทดังกล่าวมาจำหน่ายให้ประชาชนอีกทอดหนึ่ง จึงถือไม่ได้ว่ารัฐเป็นเจ้าของระบบการผลิตไฟฟ้า แม้ว่ารัฐจะเป็นเจ้าของระบบการส่งและระบบการจำหน่ายเกือบทั้งหมดก็ตาม แต่เมื่อรัฐมิได้เป็นเจ้าของระบบการผลิตย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้าและส่งผลกระทบต่อสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าของรัฐมีน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ย่อมไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ารัฐได้เปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาประมูลไฟฟ้าล่วงหน้าเป็นจำนวนมาก ย่อมมีความเสี่ยงและผลกระทบต่อสัดส่วนการผลิตของรัฐในอนาคตที่จะน้อยกว่าเดิมอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะต่อกระทรวงพลังงานให้พิจารณาทบทวนยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงาน (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) และแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๙ (PDP 2015) ซึ่งปรับแผนใหม่เป็นแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ (PDP 2018) เพื่อกำหนดแนวทางให้รัฐมีสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าที่ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัย และดำเนินการให้รัฐมีสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ภายในกำหนด ๑๐ ปี นับจากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป ขณะนี้อยู่ระหว่างติดตามผลคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน

បញ្ជី ៣

การวิเคราะห์ รายละเอียดผลการดำเนินงาน

สัมฤทธิ์ผลของ
ผลการดำเนินงานในภาพรวม
จำแนกตามแผนงาน/โครงการ
เปรียบเทียบกับเป้าหมาย
และตัวชี้วัด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ตามแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐสรุปดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การยกระดับและเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาแนวทางในการให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายที่เป็นภาระแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในเชิงระบบ

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- จำนวนเรื่องที่ได้มีการเสนอแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ	๔ เรื่อง	๖ เรื่อง

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จำนวนเรื่องที่มีการศึกษาและเป็นข้อเสนอเพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชนในวงกว้าง ลดปัญหาเรื่องร้องเรียนในประเด็นการร้องซ้ำ (การดำเนินการไม่น้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละปี) ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามมาตรา ๒๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการศึกษาปัญหาเรื่องร้องเรียนเพื่อแก้ไขในเชิงระบบแล้วเสร็จ จำนวน ๖ เรื่อง ประกอบด้วย

๑. การศึกษาการกำหนดค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐
๒. การศึกษาปัญหาธุรกิจการให้บริการเช่าที่พักระยะสั้นเพื่อการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ แอร์บีเอ็นบี (Airbnb)

๓. การศึกษาการประกอบกิจการดูทรายในแม่น้ำโขง
๔. การศึกษา เรื่อง อุโมงค์ระบายน้ำ (ในเขตกรุงเทพมหานคร)
๕. การศึกษาเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ชุดโครงการวิจัยการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทย
๖. การบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบบนพื้นที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการตรวจสอบและพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐอย่างถูกต้องครบถ้วน

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- จำนวนเรื่องที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ	๓ เรื่อง	๓ เรื่อง

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากจำนวนเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามมาตรา ๒๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการศึกษาเรื่องที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ แล้วเสร็จจำนวน ๓ เรื่อง ประกอบด้วย

๑. การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก)

๒. ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต

๓. การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่มีสาเหตุจากการเมาแล้วขับ

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ พัฒนาการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก
ความเป็นธรรม

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านการอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพโดยพัฒนาระบบการปฏิบัติงานด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้กับประชาชนให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดทำมาตรฐานเรื่องร้องเรียนในแต่ละประเด็น ให้มีมาตรฐานกลาง ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ร้อยละความสำเร็จของการปฏิบัติงานด้านการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	ร้อยละ ๖๓	ร้อยละ ๕๔.๙๓

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
จากผู้ตรวจการแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงผ่านกลไกและวิธีการ รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ร้อยละของประชาชนที่เข้าถึงกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านช่องทางการดำเนินกิจกรรมและระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ๑๕	ร้อยละ ๒๕.๐๕

หมายเหตุ ฐานเทียบผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๕๑๑ เรื่อง

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากจำนวนของประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่สำนักงานฯ ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ การดาวน์โหลดและลงทะเบียนการใช้งานแอปพลิเคชัน “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ที่เพิ่มขึ้น ในแต่ละปีงบประมาณ (เทียบจากปีที่ผ่านมา) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสถิติด้านการรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางการดำเนินกิจกรรมและระบบเทคโนโลยีดิจิทัล รวม ๖๓๙ เรื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกเป็นธรรม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและทุกภาคส่วนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ร้อยละความสำเร็จในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน	ร้อยละ ๘๐	๑. การรับรู้และความเข้าใจในบริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินร้อยละ ๙๕ ๒. ความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินร้อยละ ๘๔.๑

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากคะแนนการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยของทุกภาคส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน) ที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในเรื่องบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านช่องทางการสื่อสารจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ช่องทางต่าง ๆ เช่น โครงการต่าง ๆ การประชุม การจัดสัมมนา เว็บไซต์ ไลน์ เฟซบุ๊ก ฯลฯ

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน ประชาชน) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
๑. จำนวนเครือข่ายที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม จำนวนหน่วยงานภาครัฐ ฯลฯ เครือข่ายเพิ่มขึ้นปีละ ๕ เครือข่าย)	๕ เครือข่าย	๘๓ เครือข่าย

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่สำนักงานดำเนินการ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมเป็นเครือข่ายหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน ผลจากการดำเนินโครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต กิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม”

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
๒. ระดับความร่วมมือในการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาล	ระดับ ๒	ระดับ ๒

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากการกำหนดระดับความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็น ๕ ระดับ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการและผ่านในระดับที่ ๑ บุคคล/องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่สำนักงานจัดขึ้นและระดับที่ ๒ บุคคล/องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมธรรมาภิบาล ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสมัครใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายตัวชี้วัด โดยหน่วยงานเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน เข้าร่วมโครงการพัฒนาและขยายเครือข่ายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นเครือข่ายของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผ่านการอบรมหลักสูตร “เครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” จำนวน ๓๐ หน่วยงาน

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ สร้างและขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของประเทศคู่ภาคีระหว่างประเทศต่าง ๆ

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
๑. จำนวนกิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่ได้มีการลงนาม	๒ MOU	๓ MOU

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่ได้มีการลงนามในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
๒. จำนวนกิจกรรมความร่วมมือที่มีการปฏิบัติภายใต้กรอบ MOU	๔ กิจกรรม	๑๑ กิจกรรม

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากการดำเนินกิจกรรมภายใต้กรอบข้อตกลงความร่วมมือ ที่ได้ลงนามไปแล้ว ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๑ กิจกรรม จาก ๔ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาและบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การพัฒนา งานด้านวิชาการ การเชื่อมโยงองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ระดับความสำเร็จในการพัฒนาและบริหารจัดการองค์ความรู้ของ สำนักงาน	ระดับ ๒	ระดับ ๒

รายละเอียดผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการตามเป้าหมายในระดับที่ ๒ มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อบริหารจัดการ องค์ความรู้ นอกจากนั้นคณะทำงานฯ ได้จัดทำองค์ความรู้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในด้านการสอบสวน ไม่น้อยกว่า ๑ เรื่อง ด้านการสนับสนุน ไม่น้อยกว่า ๑ เรื่อง รวมถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน โดยทยอยนำเข้าในคลังความรู้ของระบบสำนักงาน อัตโนมัติ

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานของสำนักงาน

วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นการพัฒนา และยกระดับการดำเนินงานขององค์กรโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใสในการ ดำเนินงาน

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการ และการยกระดับองค์กร	ระดับ ๒	ระดับ ๒

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระเบียบ กระบวนการในการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจ พัฒนาระบบการบริหารงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และเพื่อยกระดับองค์กรไปสู่มาตรฐานสากล ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ระดับ ๒ โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอนุมัติการดำเนินโครงการ PMQA และได้ดำเนินกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการยกระดับธรรมาภิบาลตามเกณฑ์มาตรฐานสากล : PMQA รวมทั้งการศึกษาและจัดทำแนวทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการยกระดับธรรมาภิบาลตามเกณฑ์มาตรฐานสากล : PMQA

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีศักยภาพสูง บุคลากรแต่ละสายงานและระดับตำแหน่งได้รับการพัฒนาทักษะ และความเชี่ยวชาญให้พร้อมปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจที่เปลี่ยนแปลง และรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไป

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- ร้อยละของบุคลากรที่เข้ารับการพัฒนาศักยภาพที่ผ่านเกณฑ์ตามที่สำนักงานกำหนด	ร้อยละ ๘๕	ร้อยละ ๘๘.๒๖

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพผ่านช่องทางการเรียนรู้ การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ในแต่ละปีงบประมาณเทียบกับบุคลากรทั้งหมด เช่น การอบรมความรู้เฉพาะด้าน การอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล การอบรมภาษาอังกฤษเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีศักยภาพสูงและมีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้น เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปี ๒๕๖๕ สามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

กลยุทธ์ที่ ๓.๔ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่ทันสมัยในการสนับสนุนการดำเนินงาน

ชื่อตัวชี้วัด	แผน	ผล
- จำนวนการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีดิจิทัลที่สนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน	๒ ระบบย่อย	๒ ระบบย่อย ๒ นวัตกรรม

รายละเอียดผลการดำเนินงาน จากการจัดทำฐานข้อมูล และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และสนับสนุนการดำเนินงาน ลดการใช้ทรัพยากรลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบาย ๔.๐ ของรัฐบาล ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเน้นเรื่องความปลอดภัยเพื่อรักษาความมั่นคงด้านข้อมูลด้วย

๒.

สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน
ตามระบบการประเมินผล
ภาครัฐการแบบบูรณาการ
(Government Evaluation
System: GES)

๒.๑ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายระดับองค์กร ความเชื่อมโยงกับนโยบายสำคัญของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับพันธกิจต่าง ๆ

ผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนเชิงระบบเป็นสำคัญ อีกทั้งมีกลไกการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสม

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีนโยบายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกในการดำเนินงาน การพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีความทันสมัย มีสมรรถนะสูง ตอบสนองความต้องการและการแก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยมีผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” รวมถึงความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการ

ในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพตติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการดังกล่าวมีกลไกการทำงานสำคัญ ๔ ประการ ที่ช่วยขับเคลื่อนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส สรุปดังนี้

ประการที่ ๑ การมุ่งเน้นการบริการเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นแก้ปัญหาเชิงระบบเป็นสำคัญ อีกทั้งมีกลไกการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนในระดับอื่นที่เกี่ยวข้องได้เน้นในเรื่องการบริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ โดยพิจารณาถึงระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการนั้น พบว่า ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมต่อการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน อยู่ในระดับพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐

ประการที่ ๒ การมุ่งเน้นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการพัฒนาระบบสารสนเทศพื้นฐานของสำนักงานฯ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรองรับการให้บริการแก่ประชาชนเพื่อให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการโดยการนำ

เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชนในการยื่นเรื่องร้องเรียนผ่านระบบ Mobile Application สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านช่องทางการดำเนินกิจกรรมและระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริการรับเรื่องร้องเรียน ซึ่งผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสถิติด้านการรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางดังกล่าว จำนวน ๖๓๙ เรื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ ๒๕.๐๕

นอกจากการดำเนินการดังกล่าวแล้ว สำนักงานฯ ได้มีการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ และการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ลดการใช้ทรัพยากร ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ ที่เน้นและให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก งานบริการภาครัฐที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพิ่มขึ้น โดยมีการจัดทำและพัฒนาระบบปฏิทินของผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ระบบการใช้สื่อ Social Media เพื่อสร้างความเข้าใจและเผยแพร่ผลงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อประชาชน การใช้ QR Code และระบบการประเมินความพึงพอใจในการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดการใช้กระดาษ

ประการที่ ๓ การดำเนินงานในการเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและนอกประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้อำนาจรัฐ มุ่งเน้นการสร้าง ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ภาครัฐ โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังมุ่งเน้นการสร้าง เครือข่ายระหว่างประเทศโดยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรตรวจสอบระหว่าง ประเทศ ในการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา เครือข่ายระหว่างประเทศ โดยการหารือข้อราชการ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการเยียวยาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และ

ประสบการณ์การทำงานในมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ตลอดจนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย ในต่างแดน และนำมาบูรณาการเพื่อเป็นองค์ประกอบในการทำงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและ อำนาจความเป็นธรรมให้กับบุคคลเหล่านั้นผ่านช่องทางและกลไกของผู้ตรวจการแผ่นดิน ต่อไป นำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างธรรมาภิบาลระหว่างประเทศ

ประการที่ ๔ การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในทุกด้านอย่างต่อเนื่องทั้งในด้าน วิชาการ และการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญ กับการบริหารคน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพัฒนา บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติ งานอย่างมืออาชีพด้วย และเพื่อให้เจ้าหน้าที่สอบสวนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานรับเรื่องร้องเรียน การตรวจสอบข้อเท็จจริง การแสวงหา ข้อเท็จจริง และการทำสำนวนเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ตามภารกิจ ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและเทคนิคต่าง ๆ จึงมีการพัฒนาทักษะด้านการสอบสวนให้แก่ เจ้าหน้าที่สอบสวนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ด้านงานสอบสวน และองค์ความรู้ ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ ทางด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น ทักษะด้านการเขียนหนังสือราชการ ทักษะ ด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการติดต่อประสานงาน โดยได้มีการจัดกิจกรรม/โครงการ เพิ่มทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาบุคลากรที่เข้ารับการพัฒนาศักยภาพ ต้องผ่านเกณฑ์ตามที่สำนักงานกำหนด ร้อยละ ๘๕ โดยมีผลการดำเนินงานที่ร้อยละ ๙๘.๒๖ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งแผนในระดับอื่น ที่เกี่ยวข้อง ที่เน้นให้ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล บุคลากร ภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง และเป็นมืออาชีพ

๒.๒ การประเมินประสิทธิผลต่อค่าใช้จ่าย

๒.๒.๑ การประเมินประสิทธิผลต่อค่าใช้จ่าย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญในการใช้จ่ายงบประมาณต่อการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและประสิทธิผลต่อค่าใช้จ่าย ซึ่งการประเมินประสิทธิผลจากการปฏิบัติงานที่สามารถคิดมูลค่าทางการเงินได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่องค์กรใช้ในการปฏิบัติงานในภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจ สรุปได้ดังนี้

(๑) การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีงบประมาณสำหรับดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว จำนวน ๖,๒๓๒,๗๐๐.๐๐ บาท มีเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการ จำนวน ๔,๒๘๒ เรื่อง และมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๕,๘๖๔,๕๑๐.๗๕ บาท โดยเทียบกับผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนที่แล้วเสร็จ จำนวน ๒,๒๐๕.๐๐ เรื่อง คิดเป็นต้นทุนต่อหน่วย เท่ากับ ๒,๖๕๙.๖๔ บาทต่อเรื่อง

(๒) การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบ ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีงบประมาณสำหรับดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว จำนวน ๑,๙๐๙,๙๐๐.๐๐ บาท จากเป้าหมาย จำนวน ๔ เรื่อง และมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๑,๑๑๗,๒๙๙.๔๐ บาท โดยเทียบกับผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนเชิงระบบที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๖ เรื่อง คิดเป็นต้นทุนต่อหน่วย เท่ากับ ๑๘๔,๐๘๔.๐๓ บาทต่อเรื่อง

(๓) การดำเนินการเรื่องที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีงบประมาณสำหรับดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว จำนวน ๓,๑๐๙,๖๐๐.๐๐ บาท จากเป้าหมาย จำนวน ๓ เรื่อง และมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๒,๓๓๑,๖๙๙.๐๐ บาท โดยเทียบกับเรื่องที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ที่ดำเนินการศึกษาทั้งหมด จำนวน ๑๕ เรื่อง คิดเป็นต้นทุนต่อหน่วย เท่ากับ ๑๕๕,๔๔๖.๖๐ บาทต่อเรื่อง

๒.๒.๒ ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อประโยชน์ที่ได้จากการใช้บริการ และกระบวนการให้บริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน โดยทำการสำรวจระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนที่ได้รับการแจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผู้ร้องเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๕๔ ฉบับ การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนในครั้งนี้อย่างออกเป็น ๗ ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การเสนอเรื่องร้องเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และความเชื่อมั่นของผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ ๔๗ ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนมากประกอบอาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒๗,๙๗๔ บาท/เดือน และโดยมากมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง

การเสนอเรื่องร้องเรียน

ในการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ร้องเรียนในกรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายหรือความไม่เป็นธรรม มายังผู้ตรวจการแผ่นดินมากที่สุด รองลงมาคือ กรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ กรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กรณีเป็นเรื่องที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเพื่อส่งศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย และกรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ แต่กระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ตามลำดับ

ในส่วนของการเสนอเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เสนอเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินโดยไม่มีผู้ใดแนะนำ และรู้จักผู้ตรวจการแผ่นดินจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น

การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่นิยมเสนอเรื่องร้องเรียนโดยทำเป็นหนังสือ และจัดส่งมาทางไปรษณีย์ รองลงมาเป็นการร้องเรียนผ่านทางโมบายแอปพลิเคชัน ร้องเรียนทางวาจา ผ่านทางสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน โทร ๑๖๗๖ ร้องเรียนทางเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (www.ombudsman.go.th) และร้องเรียนผ่านหน่วยงานอื่น โดยส่งผ่านสภากาชาด และสำนักงานอัยการสูงสุด ตามลำดับ สำหรับผู้ที่ร้องเรียนผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือโมบายแอปพลิเคชัน ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาใด ๆ ในการร้องเรียนผ่านช่องทางดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และส่วนใหญ่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาแล้ว ในการประสานติดต่อกับผู้ร้องเรียนระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง ผลการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดต่อผู้ร้องเรียนเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียน เฉลี่ยประมาณ ๒ ครั้ง/ราย และยังมีกรรายงานความคืบหน้าในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้ผู้ร้องเรียนทราบ เฉลี่ยประมาณ ๒ ครั้ง/ราย ด้วยเช่นกัน

สำหรับการติดตามเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่จะติดตามความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียนของตนเอง เฉลี่ยประมาณ ๓ ครั้ง/ราย ในส่วนของผู้ร้องเรียนที่ไม่ติดตามเรื่องร้องเรียนของตนเองส่วนใหญ่ให้เหตุผล ได้แก่ เชื่อมั่นในการกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นระยะอยู่แล้ว เข้าใจว่าการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน และผู้ร้องเรียน

เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำไม่สามารถติดตามเรื่องร้องเรียนได้โดยสะดวก ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ได้รับการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานหรือบุคคลที่ถูกร้องเรียนจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในส่วนของผลการวินิจฉัย พบว่า ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปตามที่ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผลการวินิจฉัยไม่เป็นไปตามที่ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา เพราะเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการไกล่เกลี่ยจนได้ผลเป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย และผู้ร้องเรียนถอนเรื่องร้องเรียน ตามลำดับ โดยผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ยอมรับผลการวินิจฉัย เพราะเห็นว่ามีความเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังพบว่า มีผู้ร้องเรียนส่วนหนึ่งที่ยอมรับผลการวินิจฉัย แต่เห็นว่าไม่เป็นธรรม และไม่ยอมรับผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินทำให้ปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมที่เกิดกับผู้ร้องเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อสอบถามถึงความเสมอภาคในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ตัวเองได้รับการปฏิบัติจากผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างเท่าเทียมกับผู้ร้องเรียนรายอื่น

ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนใน ๕ ด้าน ดังนี้

- ความพึงพอใจต่อการเสนอและรับเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม

การประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนดำเนินการโดยวัดจากข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาในแต่ละส่วน ซึ่งกำหนดระดับความพึงพอใจ คือ พอใจน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง

มาก และมากที่สุด มีวิธีให้คะแนนของคำตอบ คือ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ตามลำดับ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาจัดแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็นกลุ่มความพึงพอใจน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่แบบจัดกลุ่มเพื่อคำนวณหาอันตรายภาคขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้

- ด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๘๐.๒๐)
- ด้านการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน (ร้อยละ ๗๖.๐๐)
- ด้านการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๗.๐๐)
- ด้านการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๖๘.๐๐)

ทั้งนี้ ในภาพรวม ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ ๗๘.๐๐)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Squares Method) ในรูปของสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ได้แก่

- รายได้เฉลี่ยของผู้ร้องเรียน
  - ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
  - ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์และการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องเรียนมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลดลง แต่หากผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเป็นไปตามที่ร้องเรียน หรือมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์และ

การให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับที่ดีมากขึ้นแล้ว จะทำให้ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในภาพรวม ผู้ร้องเรียนมีความคิดเห็นว่า ภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๘๑.๖๕) เมื่อทำการวิเคราะห์โดยแยกออกเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้ร้องเรียนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับดีมากที่สุด ในประเด็นการเป็นองค์กรที่ร้องเรียนได้สะดวก (ร้อยละ ๘๗.๐๐) ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับดีมาก ซึ่งได้แก่ ประเด็นการเป็นองค์กรที่เข้าใจความต้องการของผู้ร้องเรียน มีความมุ่งมั่น ความพร้อม และความเต็มใจให้บริการ (ร้อยละ ๘๓.๐๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๘๒.๐๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถฝากความหวังและพึ่งพิงได้ เมื่อมีปัญหาความเดือดร้อน (ร้อยละ ๘๑.๒๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่พิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ (ร้อยละ ๘๑.๐๐) ประเด็นเป็นองค์กรที่มีสถานที่ เจ้าหน้าที่ และเครื่องมือในการให้บริการที่เหมาะสม (ร้อยละ ๘๑.๐๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่ให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (ร้อยละ ๗๙.๒๐) และประเด็นการเป็นองค์กรที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนได้อย่างรวดเร็ว (ร้อยละ ๗๘.๘๐) ตามลำดับ

อนึ่ง เมื่อทำการสอบถามผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับความต้องการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในอนาคต ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ในอนาคตหากมีปัญหาเกิดขึ้นจะมายื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแน่นอน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๐๐ โดยผู้ร้องเรียนได้ให้เหตุผลสนับสนุน เช่น มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนด้วยความเป็นธรรม คำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียนได้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อผู้ร้องเรียนด้วยความสุภาพ เป็นต้น

ความเชื่อมั่นของผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม

จากการศึกษา พบว่า ก่อนเสนอเรื่องร้องเรียน ผู้ร้องเรียนมีความเชื่อมั่นต่อองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมในระดับมาก (ร้อยละ ๘๐.๔๐) และเมื่อพิจารณาความถี่ของคำตอบ พบว่า ผู้ร้องเรียนจำนวนมากที่สุดมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๐ ของผู้ร้องเรียนที่ตอบแบบสอบถาม และในส่วนของความเชื่อมั่นหลังทราบผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนยังคงมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ ๗๓.๔๐) โดยเมื่อพิจารณาความถี่ของคำตอบ พบว่า ผู้ร้องเรียนจำนวนมากที่สุด มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๐ ของผู้ร้องเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการสำรวจความเชื่อมั่นต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ^{๑๔}

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สถาบันพระปกเกล้าได้ร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำเสนอผลที่ได้จากการสำรวจให้กับหน่วยงานเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อไป

ทั้งนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานประจำปี ๒๕๖๑ ในส่วนขององค์กรอิสระรวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดินในแต่ละด้านปรากฏมีผลการสำรวจ ดังนี้

^{๑๔} ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่าง ๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๑ และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๖๑
สำรวจโดย สถาบันพระปกเกล้า

๑. ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานขององค์กรอิสระและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

จากการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานขององค์กรอิสระและองค์กรตามรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า องค์กรที่ประชาชนเชื่อมั่นต่อการทำงานมากที่สุด คือ ศาลยุติธรรม ร้อยละ ๘๓.๐๐ รองลงมา คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ร้อยละ ๘๐.๔๐ ศาลปกครอง ร้อยละ ๗๙.๙๐ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ร้อยละ ๖๙.๖๐ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร้อยละ ๖๘.๘๐ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ร้อยละ ๖๖.๔๐ องค์กรอัยการ ร้อยละ ๖๓.๗๐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ร้อยละ ๖๓.๕๐ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร้อยละ ๖๐.๖๐ จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พบว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นในการทำงานจากประชาชนมากที่สุด

๒. ความเชื่อมั่นที่มีต่อการทำงานขององค์กรด้านการตรวจสอบ

จากการสำรวจเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อการทำงานขององค์กรด้านการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า องค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นต่อการทำงานมากที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ คือ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๖๐ รองลงมา คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร้อยละ ๖๘.๘๐ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ร้อยละ ๖๖.๔๐ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ร้อยละ ๖๓.๕๐

๓. ความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน (รายภาคและรายจังหวัด)

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากผลการสำรวจในภาพรวมของประเทศ พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับค่อนข้างเชื่อมั่นมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๐ และมีความเชื่อมั่นในระดับมาก ร้อยละ ๒๐.๑๐ ซึ่งในภาพรวมกล่าวได้ว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ร้อยละ ๖๙.๖๐

อนึ่ง เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยจำแนกเป็นรายภูมิภาค พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕๐ รองลงมา คือ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยคิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙๐ ๖๙.๖๐ ๖๘.๗๐ และ ๖๗.๖๐ ตามลำดับ

สำหรับผลการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดกำแพงเพชร ชัยภูมิ หนองบัวลำภู อุตรธานี สกลนคร บึงกาฬ มหาสารคาม ยโสธร อุบลราชธานี อัญญา นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ กระบี่ ตรัง และสงขลา เป็นจังหวัดที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๓ การประเมินประสิทธิภาพค้ำจุนงบประมาณในการดำเนินงาน

๒.๓.๑ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒^{๑๕}

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐ บาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๔๗,๒๗๕,๓๐๐.๐๐ บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๙๓ สรุปดังนี้

รายการจัดสรร	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เพิ่มขึ้น/ลดลง จากปีก่อน	ร้อยละ
แผนงานบุคลากรภาครัฐ	๑๘๘,๓๙๖,๓๐๐	๒๑๘,๐๕๓,๒๐๐	๒๙,๖๕๖,๙๐๐	๑๕.๗๔
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๑๗๗,๗๕๓,๔๐๐	๒๐๖,๐๑๘,๒๐๐	๒๘,๒๖๔,๘๐๐	๑๕.๙๐
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๑๐,๖๔๒,๙๐๐	๑๒,๐๓๕,๐๐๐	๑,๓๙๒,๑๐๐	๑๓.๐๘
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบบริหาร จัดการภาครัฐ	๗๓,๓๐๒,๖๐๐	๙๒,๘๕๔,๕๐๐	๑๙,๕๕๑,๙๐๐	๒๖.๖๗
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๗๐,๓๘๗,๖๐๐	๘๐,๔๑๑,๓๐๐	๑๐,๐๒๓,๗๐๐	๒๘.๔๕
ค่าใช้จ่ายลงทุน (ครุภัณฑ์)	๒,๙๑๕,๐๐๐	๒,๔๔๓,๒๐๐	-๔๗๑,๘๐๐	-๑๙.๐๙
แผนงานบูรณาการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ	๑,๙๓๓,๕๐๐	-	-๑,๙๓๓,๕๐๐	-๑๐๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๑,๙๓๓,๕๐๐	-	-๑,๙๓๓,๕๐๐	-๑๐๐.๐๐
รวม	๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐	๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐	๔๗,๒๗๕,๓๐๐	๑๗.๙๓

^{๑๕} อธิบายรายละเอียดงบประมาณที่ได้รับจัดสรรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

(๑) ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณ วงเงินรวมทั้งสิ้น ๒๖๕,๐๔๔,๘๐๐.๐๐ บาท แบ่งเป็น แผนงานบุคลากรภาครัฐ (ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ) จำนวน ๑๙๒,๙๙๐,๑๐๐.๐๐ บาท แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน ๗๒,๐๕๔,๗๐๐.๐๐ บาท

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กับงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แยกตามแผนงาน พบว่า แผนงานบุคลากรภาครัฐ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๒๙,๖๕๖,๙๐๐.๐๐ บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕.๗๔ และแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๑๙,๕๕๑,๙๐๐.๐๐ บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๖.๖๗

ส่วนแผนงานบูรณาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานได้ขอรับการจัดสรรงบประมาณ โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต จำนวน ๔,๑๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะที่ ๖.๒ แจ้งผลการพิจารณาว่าโครงการดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากมีลักษณะเป็นภารกิจพื้นฐานของหน่วยงาน รวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการดังกล่าว คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการโดยตรง และได้เสนอโครงการลักษณะเดียวกัน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการดำเนินโครงการเป็นโครงการเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเสริมสร้าง

---

(๒) ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๙/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ให้ยกเลิกหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ และภาระผูกพัน และให้โอนบรรดาพนักงาน ลูกจ้าง และอัตรากำลังของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ไปเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือหน่วยงานของรัฐตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับโอนอัตรากำลัง จำนวน ๔๖ อัตรากำลัง และงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย จำนวนทั้งสิ้น ๔๕,๘๖๒,๙๐๐.๐๐ บาท ประกอบด้วย แผนงานบุคลากรภาครัฐ (ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ) จำนวน ๒๕,๐๖๓,๑๐๐.๐๐ บาท และแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน ๒๐,๗๙๙,๘๐๐.๐๐ บาท จึงทำให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีงบประมาณดำเนินงาน รวมทั้งสิ้น ๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐ บาท

(๓) งบประมาณ (ไตรมาส ๑-๔) ในส่วนของค่าใช้จ่ายดำเนินงานและค่าใช้จ่ายลงทุนมีการขออนุมัติโอนเปลี่ยนแปลงรายการจากค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เป็นค่าใช้จ่ายลงทุน จำนวน ๘๔,๘๐๐.๐๐ บาท ตามสัญญาที่ ๑๘/๒๕๖๒ สัญญาออกแบบห้องพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุ จำนวน ๒๙๘,๑๕๐.๑๕ บาท เป็นค่าใช้จ่ายลงทุน จำนวน ๘๔,๘๐๐.๐๐ บาท

ธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยขอรับการจัดสรรในแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๓.๒ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ วงเงินทั้งสิ้น ๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐ บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ สิ้นสุด ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ จำนวนทั้งสิ้น ๒๘๘,๕๗๑,๖๓๑.๐๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๘๒ คงเหลืองบประมาณที่ยังไม่เบิกจ่าย จำนวนทั้งสิ้น ๒๒,๓๓๖,๐๖๘.๙๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๘

(๑) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามแผนงาน

แผนงาน	จำนวน (บาท)
แผนงานงบบุคลากร	๒๑๐๗,๒๑๙,๘๙๙.๙๐
แผนงานพื้นฐาน	๘๑,๓๖๑,๗๓๑.๑๔
รวม	๒๙๑,๕๘๑,๖๓๑.๐๔

(๒) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่าย

หมวดค่าใช้จ่าย	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
๑. ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๒๑๘,๐๕๓,๒๐๐.๐๐	๒๐๗,๒๐๙,๘๙๙.๙๐	๙๕.๐๓	๑๐,๘๔๓,๓๐๐.๑๐	๔.๙๗
๒. ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๙๐,๔๑๑,๓๐๐.๐๐	๗๙,๐๔๗,๑๖๔.๑๔	๘๗.๔๓	๑๑,๓๖๔,๑๓๕.๘๖	๑๒.๕๗
๓. ค่าใช้จ่ายลงทุน	๒,๔๔๓,๒๐๐.๐๐	๒,๓๑๔,๕๖๗.๐๐	๙๔.๗๔	๑๒๘,๖๓๓.๐๐	๕.๒๖
รวม	๓๑๐,๙๐๗,๗๐๐.๐๐	๒๘๘,๕๗๑,๖๓๑.๐๔	๙๒.๘๒	๒๒,๓๓๖,๐๖๘.๙๖	๗.๑๘

หมายเหตุ: งบประมาณคงเหลือดังกล่าวสำนักงานได้นำไปเป็นเงินเหลือจ่ายสำหรับดำเนินการกิจกรรม/โครงการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดในปีงบประมาณถัดไป

ทั้งนี้ การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้นำเงินเหลือจ่ายจากปีก่อน (เงินนอกงบประมาณ) มาสมทบสำหรับดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในช่วงกลางปีงบประมาณ สำหรับดำเนินงาน / กิจกรรม / โครงการ ซึ่งมีผลการเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณดังกล่าว จำนวน ๑๓,๐๗๘,๑๑๔.๗๓ บาท ทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓๐๑,๖๔๙,๗๔๕.๗๗ บาท

๓.

สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณี
ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ
ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีในประเทศ

๓.๑.๑ การกีดกันการสร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ได้บัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินเอาไว้ กล่าวคือ การขจัดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้กับประชาชน และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งในการดำเนินการด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินมีแนวคิดที่จะบูรณาการให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนให้เกิดความยั่งยืนอีกด้วย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมดำเนินโครงการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และส่งเสริมธรรมาภิบาลให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยการสร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตระหนักและคำนึงถึงการปฏิบัติงานที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรม หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือสมควรแก่เหตุ สำหรับการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถสร้างเครือข่ายในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ระดับองค์กรจำนวน ๘๓ องค์กร และระดับความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ ๒ คือ บุคคล/องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมธรรมาภิบาลร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสมัครใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีโครงการที่สำคัญ ดังนี้

๑) โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต

กิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม”

การดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและเฝ้าระวังมิให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนิน

โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต กิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริตให้แก่กลุ่มเป้าหมายภาครัฐและภาคส่วนอื่นในสังคมที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระ และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต เกิดองค์ความรู้ และแบบอย่างในการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริตที่เหมาะสม ในบริบทต่าง ๆ ของสังคม สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อขยายผลได้กับองค์กรภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้จัดกิจกรรมงานสัมมนา “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” ในส่วนภูมิภาคได้ดำเนินการ ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเลย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดน่าน มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ดำเนินการจัดสัมมนาในระหว่างวันที่ ๓ - ๔ เมษายน ๒๕๖๒ ณ จังหวัดภูเก็ต

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๒ จัดสัมมนา ณ โรงแรมถาวร ปาล์ม บีช รีสอร์ท จังหวัดภูเก็ต กิจกรรมช่วงเช้า พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ช่วงบ่ายมีกิจกรรมดำเนินการ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การเสวนา เรื่อง “บทบาทภาครัฐกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม” วิทยากรโดย นายวฑูญญ ทิพยมณฑา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายสันติธร ยิ้มละมัย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น นายปรีชานันต์ พุ่มเล็ก ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต นายอำนาจ พิณสุวรรณ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต และส่วนที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาลกับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” เพื่อสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรมตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากจังหวัดภูเก็ต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต และทุกองค์กรภาคี โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๓๓๐ คน

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๒ จัดสัมมนา ณ ห้องแคสเสด ๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีกิจกรรม ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ การบรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดย นายวาทัญญู ทิพยมณฑา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ช่วงที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ กับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยอธิการบดี คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๒๘๘ คน

ภาพการจัดกิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” ครั้งที่ ๑

ครั้งที่ ๒ ดำเนินการจัดสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กิจกรรมช่วงเช้า นายบุญ ฐาปนดุลย์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ช่วงบ่าย มีกิจกรรมดำเนินการ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การเสวนา เรื่อง “บทบาทภาครัฐกับการเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในสังคม” วิทยากรโดย นายกมลธรรม วาสบุญมา รองเลขาธิการสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายณรงค์ จินอ่ำ ปลัดจังหวัดเลย นายสำราญ ต่างดี ผู้อำนวยการกลุ่มงาน ส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเลย นายพชการ เวียนตึง เจ้าพนักงานตรวจสอบทรัพย์สินชำนาญการพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ขอนแก่น และส่วนที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมธรรมาภิบาลกับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” เพื่อสร้างเครือข่าย ธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรมตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่ง จากจังหวัดเลย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเลย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานท้องถิ่น จังหวัดเลย และทุกองค์กรภาคี โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๓๒๐ คน

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีกิจกรรม ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ การบรรยาย เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดย นายกมลธรรม วาสบุญมา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ช่วงที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางสร้าง การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ กับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่ง จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยอธิการบดี คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๒๗๐ คน

ภาพการจัดกิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” ครั้งที่ ๒

ครั้งที่ ๓ ดำเนินการจัดสัมมนา ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรม ไดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ กิจกรรมช่วงเช้า นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ช่วงบ่าย มีกิจกรรมการเสวนา เรื่อง “บทบาทภาครัฐกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม” วิทยากรโดย นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายประจวบ สวัสดิ์ประสงค์ รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. นายสมพล สมเกียรติกุล ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน สตภ. ๑๓ และนายกรวุฒิ บรรยงวรพินิจ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ๑ และสรุปผล “แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาลกับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี และทุกองค์กรภาคีโดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๓๑๗ คน

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีกิจกรรม ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ การบรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดย นายรักษเกชา แฉ่ฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในช่วงที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ กับการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยอธิการบดี คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๒๖๕ คน

ภาพการจัดกิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” ครั้งที่ ๓

ครั้งที่ ๔ ดำเนินการจัดสัมมนาวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรม
น่านกรีนเลควิวรีสอร์ท จังหวัดน่าน

กิจกรรมช่วงเช้า พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
บรรยายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ในช่วงบ่ายมีกิจกรรมการเสวนา
เรื่อง “บทบาทภาครัฐกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม” วิทยากรโดย นายรักษเกชา
ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พันตำรวจตรีชัชชนพ ผดุงกาญจน์ ผู้ช่วย
เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค ๕ และนายกรวุฒิ บรรยงวรพินิจ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
กฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ๑

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่ง
จากจังหวัดน่าน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดน่าน และทุกองค์กรภาคี โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน
๓๑๘ คน ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นการสัมมนาผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้ร่วมเป็นเครือข่ายผู้ตรวจการ
แผ่นดินในการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริตต่อไป

๒) โครงการพัฒนาและขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรม ในสังคม

กิจกรรมพัฒนาและขยายเครือข่ายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการจัดอบรมหลักสูตร “เครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” ระหว่างวันที่ ๕ - ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเซ็นทารา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ และเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดองค์ความรู้การพัฒนาเครือข่ายด้านธรรมาภิบาลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อขยายผลไปยังองค์กรภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๕๐ คน ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐที่เคยผ่านการเข้าร่วมการอบรมหรือการสัมมนาในโครงการต่าง ๆ

รูปแบบ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินโครงการดังกล่าว ประกอบด้วย การอบรม การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา และการศึกษาดูงาน สำหรับการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการดำเนินการในระยะที่ ๑ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่ ๑ และกิจกรรมที่ ๒ การดำเนินการอบรมครั้งนี้มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน ๕๐ คน ได้เข้ารับเกียรติบัตร เข้มตราสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ป้ายประชาสัมพันธ์ความรู้เบื้องต้นของผู้ตรวจการแผ่นดิน และช่องทางการร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ

ภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและขยายเครือข่ายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล
และเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๓) โครงการบูรณาการเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม และองค์กร ธรรมาภิบาลผู้ตรวจการแผ่นดิน

- กิจกรรมสัมมนาเพิ่มศักยภาพเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน
ส่วนภูมิภาค

สำนักเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจัดสัมมนา “เพิ่มศักยภาพเครือข่าย
ผู้ตรวจการแผ่นดินส่วนภูมิภาค” โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน
ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ และคณาจารย์ จากหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ ๒๒ หน่วยงาน
จำนวน ๔๓ คน รวมทั้งคณะผู้บริหารและคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
จำนวน ๑๗ คน รวม ๖๐ คน ในวันที่ ๒๑ - ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์
กรุงเทพฯ

รายละเอียดกิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายพิเศษเรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดย นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน การบรรยาย “การบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล ด้วยโครงการจังหวัดปลอดโฟม (No Foam)” โดยนายอรรษิษฐ์ สัมพันธ์รัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน การบรรยาย “ต้นแบบบางมูลนากสู่พิจิตรจังหวัดคุณธรรม” โดยนายปกาศิต เรี่ยมสุวรรณ ครูโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม การพบปะเครือข่ายและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น โดย นายกมลธรรม วาสบุญมา รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การแบ่งกลุ่มค้นหาแนวทางการขยายผลธรรมาภิบาลสู่ชุมชน โดยแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจังหวัดลำปาง กลุ่มจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มจังหวัดชลบุรี กลุ่มจังหวัดสงขลา และกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา วิทยากร โดย นายปกาศิต เรี่ยมสุวรรณ

การบรรยายพิเศษ “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน”
โดย นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน

- กิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดินเปิดบ้านคุณธรรม”

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดกิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดินเปิดบ้านคุณธรรม” นำผู้บริหารและผู้แทนจากเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม และองค์กรธรรมาภิบาล จำนวน ๒๒ หน่วยงาน จัดกิจกรรมเปิดบ้านคุณธรรมพร้อมทั้งศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ จังหวัดลำพูน

วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ จัดงาน “ผู้ตรวจการแผ่นดินเปิดบ้านคุณธรรม” ณ หอประชุมสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ นายรักษเกชา แฉฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายอรรถชิษฐ์ สัมพันธ์รัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน หัวหน้าส่วนราชการ และคณะเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน เดินทางไปศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้การบริหารจัดการขยะ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อสังคม (OSR) คณะผู้ศึกษาดูงานร่วมกันปลูกต้นไม้ ณ บ้านป่าดิงงาม ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้จากการศึกษาดูงาน และการวางแผน การกำหนดแนวทางในการนำไปปรับใช้ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง

ภาพการจัดกิจกรรมผู้ตรวจการแผ่นดินเปิดบ้านคุณธรรม

๔) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม
ธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา โครงการส่งเสริม
จริยธรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเยาวชนในสถานศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาล
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม
ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
มีการดำเนินการประชุมทำความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายคือ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
ร่วมกับโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดสว่างคงคา และองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม ร่วมกับ
โรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา นักเรียน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ครั้ง
และได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการเพื่อเตรียมความพร้อม
ในการจัดกิจกรรมพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้แก่
กลุ่มเป้าหมาย สำหรับการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของผู้ตรวจการ
แผ่นดินในการสร้างต้นแบบและพัฒนาเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับต่อไป

ภาพการจัดโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วม
ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) กิจกรรม “สร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน พัฒนาระบบธรรมาภิบาล รัฐวิสาหกิจไทย”

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดการสัมมนาการสร้างและพัฒนา เครือข่ายธรรมาภิบาลหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หัวข้อ “สร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน พัฒนาระบบธรรมาภิบาลรัฐวิสาหกิจไทย” เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒ ณ ห้องแกรนด์ บอลรูม ๑ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ กรุงเทพฯ กลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดงานประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือผู้บริหารที่รับผิดชอบดูแลสายงาน ธรรมาภิบาลของหน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมจำนวน ๑๗๒ คน โดยมีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ช่วงเช้า การบรรยายหัวข้อ “หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล” โดย พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ช่วงบ่าย การบรรยายหัวข้อ “บทบาทผู้ตรวจการแผ่นดินในการสร้าง เครือข่ายรัฐวิสาหกิจ” โดย นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน และการประชุม ชี้แจงแนวทางการสร้างเครือข่ายของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นของรัฐวิสาหกิจทั้ง ๕๕ หน่วยงาน และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งมีการสัมมนา เชิงปฏิบัติการในรูปแบบการแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นเพื่อให้เกิด แนวทางการมีส่วนร่วมพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลร่วมกับหน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดกิจกรรมในเครือข่ายธรรมาภิบาลรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพการจัดกิจกรรม “สร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน พัฒนาระบบอภิบาลรัฐวิสาหกิจไทย”

๖) กิจกรรมตามกรอบความร่วมมือในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of understanding: MOU) การเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อธรรมาภิบาล ในหน่วยงานภาครัฐ

การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยมีการดำเนินการตามกรอบความร่วมมือร่วมกันของ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนี้

ร่วมงานเสวนาในหัวข้อ “การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐ” ระหว่าง ๔ องค์กร จำนวน ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ เสวนาหัวข้อ “การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐ” ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ โรงแรมวังจันทร์ ริเวอร์วิว จังหวัดพิษณุโลก โดยมีผู้เข้าร่วมงานประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิจิตร จำนวน ๒๐๐ คน

ครั้งที่ ๒ เสวนาหัวข้อ “การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐ” ในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเอสตะวัน จังหวัดมหาสารคาม โดยมีผู้เข้าร่วมงานประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดพิจิตร จำนวน ๒๐๐ คน

ภาพการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ

๓.๑.๒ การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และอำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

๑) โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน เพื่อเป็นการเผยแพร่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน สิทธิในการร้องเรียนของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ขั้นตอนและวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบ พร้อมกับส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนอย่างเป็นธรรม

การดำเนินงานโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้กำหนดให้มีการดำเนินงาน ดังนี้ คือ (๑) กิจกรรมสัมมนาโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจร เป็นกิจกรรมการสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ช่องทาง และวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ พร้อมกับหาแนวทางการแก้ไขร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง (๒) กิจกรรมนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นกิจกรรมการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อจัดนิทรรศการพร้อมให้บริการแก่ประชาชน และลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียนของประชาชน (๓) กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้กับประชาชนในพื้นที่ตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ ชั้น G ห้องเรื่องราษฎร์ รังสรรค์ โรงแรมทินิติ และ ณ ห้องประชุมชั้น ๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระนอง

ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องแกรนด์ บอลรูม
โรงแรมสุโขทัยเทอร์เซอร์ รีสอร์ท แอนด์ สปา และ ห้องประชุม ชั้น ๒ สำนักงานเทศบาล
สุโขทัยธานี

ภาพการจัดโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน

๒) โครงการ Ombudsman Care กิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานโครงการ Ombudsman Care โดยการลงพื้นที่ไปในแหล่งชุมชนต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง พร้อมทั้งนำหน่วยบริการให้คำแนะนำและปรึกษาด้านกฎหมายลงพื้นที่ไปพร้อมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ และได้ปรึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ ในคราวเดียวกัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว คือ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ดำเนินการในพื้นที่ จังหวัดตาก และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และระหว่างวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ - ๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดแพร่ จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดสุโขทัย และระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๒ ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง

ภาพการจัดโครงการ Ombudsman Care กิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่

๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับจังหวัดเคลื่อนที่และสถานีประชาชน สัญจร และการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวนอกสถานที่

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการทำความเข้าใจความร่วมมือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.) เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างช่องทางใหม่ ๆ ในการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินด้านต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงประชาชนหรือทุกภาคส่วนของสังคมได้ตระหนักและยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญซึ่งมีกิจกรรมร่วมกัน คือ

- โครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับจังหวัดเคลื่อนที่และสถานีประชาชนสัญจร” เป็นการสัญจรพบประชาชนตามจังหวัดต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและรายการ “สถานีประชาชน” สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จำนวน ๖ ครั้งต่อปี ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งจะขอความร่วมมือจากสำนักงานจังหวัดในแต่ละแห่งเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่สัญจรและจัดกิจกรรมร่วมกัน

- การผลิตสารคดีเชิงข่าวนอกสถานที่แล้วนำมาออกอากาศในห้องส่ง พร้อมทั้งเชิญผู้ตรวจการแผ่นดินหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ร่วมสนทนาสดในรายการ “สถานีประชาชน” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ ในช่วง เวลา ๑๔.๐๐-๑๕.๐๐ น. จำนวน ๗ ครั้งต่อปี

ภาพการจัดกิจกรรมการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวนอกสถานที่

๓.๑.๓ การสร้างความร่วมมือกับองค์กรอิสระอื่น

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๑ บัญญัติให้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร และถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งองค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ประกอบมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ วรรคสอง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางร่วมกัน และให้องค์กรอิสระทุกองค์กร ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อวางกรอบแนวนโยบายความร่วมมือและความช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญให้บรรลุผลตามหน้าที่และอำนาจ โดยแต่ละองค์กรหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ครั้งที่ ๓ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ และครั้งที่ ๔ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒

นอกจากการประชุมร่วมกันดังกล่าวแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่าเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นเดียวกัน จึงควรกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างชัดเจน มีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งร่วมกันสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของทั้งสององค์กร ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้เห็นชอบร่วมกันในหลักการว่า เรื่องร้องเรียนใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าเป็นปัญหาการทุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ ตามความในมาตรา ๓๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่สำหรับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยังคงดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ในทางกลับกันหากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เห็นว่าเรื่องร้องเรียนใดเป็นปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้เช่นเดียวกัน

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกันขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณากรณีหากมีปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของทั้งสององค์กร ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อาจปรึกษาหารือดำเนินการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงตามหน้าที่และอำนาจร่วมกัน การกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน การประสานและบูรณาการความร่วมมือเพื่อช่วยยกระดับกระบวนการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เกิดความชัดเจน และลดความซ้ำซ้อนในการทำงานระหว่างสององค์กร ส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมรัดกุม อำนวยประโยชน์สุขและบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชน รวมถึงเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยรับตรวจให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ หากเรื่องร้องเรียนใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวินัยการเงินการคลังของรัฐหรือการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน หรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ตามความในมาตรา ๓๖ (๓) และมาตรา ๓๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน

จะดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในส่วนที่จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้กับประชาชนต่อไป

การบูรณาการการทำงานร่วมกันขององค์กรอิสระ ทำให้การปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งประชาชนยังได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๑.๔ โครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามประเพณีการปกครองของประเทศไทย สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตระหนักถึงความสำคัญยิ่ง และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่จะเชิดชูสถาบันไว้ด้วยความจงรักภักดี และปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพ โดยผ่านการดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและเฉลิมพระชนมพรรษา และโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พร้อมเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของทั้งสองพระองค์ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดจัด “โครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก” และ “โครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๗ พรรษา” ตามลำดับ โดยได้กำหนดรูปแบบการจัดโครงการ ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมแสดงความจงรักภักดีพร้อมจัดโต๊ะลงนามถวายพระพรณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และในจังหวัดที่จัดกิจกรรม รวมถึงจัดนิทรรศการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของทุกพระองค์ อาทิ พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม สวัสดิการสังคม จิตอาสา ตลอดจนพระราชกรณียกิจด้านอื่น ๆ

กิจกรรมที่ ๒ บรรยายให้ความรู้ จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจ ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อสังคม (OSR) ในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจำนวน ๒ ครั้ง อาทิ การมอบอุปกรณ์การเรียน การศึกษา หรือคอมพิวเตอร์ให้กับหน่วยงาน โรงเรียน โรงพยาบาล หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ขาดแคลน หรือการมอบอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการหรือผู้สูงอายุ หรือมอบวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นด้านการสาธารณสุข หรือสิ่งของอุปโภคบริโภค หรือกิจกรรมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

กิจกรรมที่ ๔ ให้บริการรับเรื่องร้องเรียนและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงการร่วมสนุกตอบปัญหาชิงรางวัลแลกรับของที่ระลึกช่วง “นิกให้ตีมีรางวัล”

กิจกรรมที่ ๕ รับการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬา วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น อุปกรณ์ด้านการสาธารณสุข สิ่งของอุปโภคบริโภค รวมถึงสิ่งของอื่น ๆ จากหน่วยงานหรือบุคคลที่แจ้งความประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนำไปมอบให้กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ได้ดำเนินการแล้วทั้งสิ้น จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ พื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยกระแตก ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ โรงเรียนวัดบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ครั้งที่ ๔ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ ที่ว่าการอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพการจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๓.๒ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพันธมิตรต่างประเทศ

๓.๒.๑ ความร่วมมือภายใต้กรอบสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้แสดงบทบาทในสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) ในฐานะฝ่ายบริหาร (Executive Committee: Ex-Com) ตำแหน่ง เทรีซูญิก (IOI Treasurer) และกรรมการบริหารระดับภูมิภาคเอเชีย วาระปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ ดังนี้

(๑) การประชุมฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการบริหาร

(๑.๑) การประชุมกลางปีของฝ่ายบริหาร (IOI Ex-Com Mid-term Meeting) เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายบุรณ์ ฐาปนคุณย์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะได้เข้าร่วมการประชุมฯ ดังกล่าว ในระหว่างการเดินทางเยือนราชอาณาจักรเบลเยียมอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๙ กันยายน ถึงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑ ตามคำกราบเรียนเชิญของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม เพื่อเข้าร่วมการประชุมเชิงวิชาการของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคยุโรปของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (The European Conference of the International Ombudsman Institute: IOI) หัวข้อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินในสังคมแห่งการมีส่วนร่วมและสังคมเปิด” (The Ombudsman in an Open and Participatory Society) ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๔๐ ปีของการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ และครบรอบ ๒๐ ปีของการก่อตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม ณ กรุงบรัสเซลส์ ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เป็นไปตามบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย ในฐานะ

องค์กรสมาชิกสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ และบทบาทของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินในฝ่ายบริหารและคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ในการนี้ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพิจารณารับองค์การผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ประเด็นทางการเงินและงบประมาณ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานกับองค์การสหประชาชาติ (UN Working Group: UNWG) และการลงนามใน MOU ระหว่างสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศและสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: AOA)

(๑.๒) การประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (Board of Directors Meeting) ณ เมืองเมริดา สหรัฐเม็กซิโก ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วย นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ตามคำกราบเรียนเชิญของ Mr. Luis Raúl González Pérez (นายหลุยส์ ราอูล กอนซาเลซ เปเรซ) ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สหรัฐเม็กซิโก (Comisión Nacional de los Derechos Humanos) ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ เมืองเมริดา สหรัฐเม็กซิโก ซึ่งในวาระโอกาสดังกล่าว ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะได้เข้าร่วมการประชุมฝ่ายบริหาร (Ex-Com) และการประชุมกลุ่มภูมิภาคเอเชีย (Asian Region Meeting) เพื่อหารือสถานการณ์ดำเนินงานของสมาชิกภายในภูมิภาคเอเชีย และการเตรียมการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสรรหาคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ชุดใหม่ วาระปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ (ค.ศ. 2020 - 2024) ด้วย สำหรับที่ประชุมคณะกรรมการฯ ในครั้งนี้มุ่งพิจารณาประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพิจารณารายงานสถานะทางการเงินของสมาคม ประเด็นทางการเงินและงบประมาณ การบริหารจัดการภายในประเด็นอื่น โดยประเด็นซึ่งที่ประชุมฯ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือ การพิจารณารับรองร่างข้อบังคับของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไข เพื่อที่ประชุมสมัชชาสามัญของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓ ณ กรุงดัลลิน

สาธารณรัฐไอร์แลนด์ให้การรับรอง รวมถึงการรับทราบความคืบหน้าในการดำเนินงานของสหประชาชาติของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (UN Working Group) พร้อมกำหนดทิศทางการดำเนินงานในระยะถัดไป ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินไทยได้มีบทบาทสำคัญในทั้งสองประเด็น กล่าวคือ การเสนอแก้ไขข้อบังคับของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศให้มีการบริหารจัดการภายในที่มีความเสมอภาคและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และการเสนอแนะแนวทางการยกระดับความร่วมมือระหว่างสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศและองค์การสหประชาชาติ

ภาพการประชุมฝ่ายบริหาร (Ex-Com) และการประชุมกลุ่มภูมิภาคเอเชีย (Asian Region Meeting)

(๒) การปฏิบัติหน้าที่เหรียญกษาปณ์ผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะเหรียญกษาปณ์ผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศได้ปฏิบัติภารกิจ ดังนี้

(๒.๑) การนำเสนอรายงานงบการเงินของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศต่อที่ประชุมฝ่ายบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศในเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชาอาณาจักรเบลเยียม และการประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ เมืองเมริดา สหรัฐเม็กซิโก

ภาพการประชุม ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชาอาณาจักรเบลเยียม

(๒.๒) การพิจารณารับรองรายงานของเลขาธิการสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศต่อเหรียญก ว่าด้วยสถานะทางการเงินของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศในปีงบประมาณ ๒๕๖๑/๒๕๖๒ (ค.ศ. 2018/2019)

(๒.๓) การพิจารณาอนุมัติงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมของสมาชิกสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ เช่น

- โครงการเพิ่มบทบาทของทนายประชาชน (People’s Advocate) ด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนและความต้องการของผู้ลี้ภัยในเขตพรมแดนโดยสำนักงานทนายประชาชนแห่งสาธารณรัฐแอลเบเนีย
- โครงการเรียนรู้สิทธิของตนเอง ซึ่งเป็นจุดสารภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC)
- โครงการพัฒนาแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตามคำขอของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐสภา สาธารณรัฐมอลตา (Parliamentary Ombudsman)
- โครงการส่งเสริมความเข้าใจและความตระหนักรู้ในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิเด็กและการสนับสนุนการจัดทำกลยุทธ์ที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางในหน่วยงานของรัฐ ตามคำขอของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐตุรกี

- การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการทบทวนการดำเนินงานโดยเพื่อนร่วมสาขาอาชีพ (Peer Review) เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร จัดโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและบริการด้านสุขภาพ สหราชอาณาจักร (Parliamentary and Health Service Ombudsman: PHSO)

- การจัดนิทรรศการนานาชาติเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน (International Ombud Expo) เมื่อวันที่ ๒๘ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงอาบูจา สาธารณรัฐไนจีเรีย

(๓) การปฏิบัติหน้าที่องค์ประกอบคณะทำงานสหประชาชาติของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (UN Working Group)

ในระหว่างการประชุมฝ่ายบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม ที่ประชุมได้มีมติจัดตั้งคณะทำงานสหประชาชาติ (UNWG) อันประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภูมิภาคของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศเพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการยกระดับความร่วมมือระหว่างสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศและองค์การสหประชาชาติสืบเนื่องจากการจัดกิจกรรมคู่ขนานเพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๔๐ ปี ของการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ (UN Headquarters: UNHQ) เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยคณะผู้แทนถาวรออสเตรเลีย ไอร์แลนด์ ไทย และแซมเบีย ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ซึ่งในการนี้ภารกิจของ UNWG เช่น การผลักดันให้เกิดข้อมติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในลักษณะเดียวกับหลักการปารีส (The Paris Principles) ที่กำหนดแนวทางการออกกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institutions: NHRIs) และการขอรับสถานะผู้สังเกตการณ์ (Observer status) ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ เป็นต้น โดยที่ผ่านมา UNWG ได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมทางไกลผ่านโทรศัพท์ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ และการรายงาน

ความคืบหน้าในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ เมืองเมริดา สหรัฐเม็กซิโก ทั้งนี้ ในส่วนของผู้ตรวจการแผ่นดินไทย ได้มีการหารือกับกระทรวงการต่างประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ภาพการประชุมรับทราบความคิดเห็นกรณีกิจการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับคณะผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) การก่อตั้งเวทีผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asian Ombudsman Forum: SEAOF)

สืบเนื่องจากคำริขอของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย ในการจัดทำกรอบความร่วมมือพหุภาคีระหว่างองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพัฒนาเครือข่ายการให้ความคุ้มครองประชาชนในภูมิภาค และชาวต่างชาติในประเทศไทยที่ได้รับความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจรัฐ ยกระดับขีดความสามารถในการจัดการเรื่องร้องเรียน และการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันในรูปแบบการจัดการฝึกอบรม และสัมมนา ภายใต้บริบทของการบูรณาการความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคนี้แล้ว จำนวน ๕ หน่วยงาน ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย (Ombudsman Thailand: OMT) ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Ombudsman Republik Indonesia: ORI) สำนักเรื่องร้องเรียนภาครัฐ ประเทศมาเลเซีย (Public Complaints Bureau: PCB) ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Ombudsman of the Philippines: OMB) และหน่วยงานตรวจสอบของรัฐ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Government Inspectorate of Vietnam: GIV) โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องร่วมกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ซึ่งเดิมผู้ตรวจการแผ่นดินไทยใช้ชื่อกรอบความร่วมมือดังกล่าวว่า “สภาผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งอาเซียน (ASEAN Ombudsman Forum: AOF)”

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ได้มอบหมายให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายรักษเกชา แฉฉฉาย) เดินทางเยือนสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่างวันที่ ๕ - ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และหน่วยงานตรวจสอบของรัฐ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งทั้งสองหน่วยงานให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี และแสดงความประสงค์ร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้ง SEAOF ร่วมกัน ซึ่งในเวลานั้นผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสำนักเรื่องร้องเรียนภาครัฐ ประเทศมาเลเซียได้เห็นชอบตอบรับร่วมเป็นสมาชิก SEAOF แล้วเช่นเดียวกัน

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Dialogue) ร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสำนักเรื่องร้องเรียนภาครัฐ ประเทศมาเลเซีย การหารือเกี่ยวกับ AOF ครั้งล่าสุดจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ระหว่างการสัมมนาเชิงวิชาการระหว่างประเทศ หัวข้อ “A Better Public Service Delivery in the Era of Disruption” ณ เมืองปาเล็มบัง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยที่ประชุมครั้งนั้นมอบหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยดำเนินการยกร่างข้อกำหนดของ (Terms of Reference: TOR) เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาขอบเขตและลักษณะความร่วมมือภายใต้กรอบนี้ ซึ่งผลการหารือดังกล่าว ได้นำไปสู่การประชุมรับทราบความคิดเห็นกรณีกิจการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย ระหว่างประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยคณะผู้แทนฯ ให้ความเห็นเชิงสนับสนุนต่อการจัดตั้ง SEAOF (หรือ AOF) ในขณะนั้น

ภายหลังจากที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไทยได้ยกร่าง TOR พร้อมร่าง Memorandum of Intent (MOI) ซึ่งเป็นเอกสารสำหรับลงนามเพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือดังกล่าวขึ้นอย่างเป็นทางการ ก็ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมหารือ ASEAN Ombudsman Dialogue ในระหว่างวันที่ ๑ - ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงเทพมหานคร โดยได้เรียนเชิญคณะผู้แทนจากองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคทุกหน่วยงานเข้าร่วม ในการนี้ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาเนื้อหาของร่าง TOR และมีฉันทามติในการเลือกใช้ชื่อกรอบความร่วมมือดังกล่าวว่า “South East Asian Ombudsman Forum” หรือ SEAOF แทน AOF เพื่อขยายขอบเขตการดำเนินงานให้ครอบคลุมองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือองค์กรจัดการเรื่องร้องเรียน (Public complaints agencies) ในภูมิภาคที่อาจสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกอาเซียน เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐติมอร์-เลสเต (Provedoria dos Direitos Humanose Justiça: PDHJ) รวมถึงแสดงถึงจุดยืนขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคที่มุ่งให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ประชาชน ควบคู่กับการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพของผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งในปัจจุบันมีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ

ทั้งนี้ SEAOF จะมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายของสมาชิก ผ่านการจัดกิจกรรมเชิงวิชาการระหว่างกัน รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้อำนาจรัฐ และการดำเนินการศึกษาวิจัยในประเทศที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในระดับภูมิภาค โดยอาจนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐโดยภาพรวม เพื่อพัฒนากระบวนการให้บริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป

ภายหลังการประชุมดังกล่าว หน่วยงานคู่ภาคีทุกหน่วยงานกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาร่าง MOI เพื่อลงนามร่วมกันโดยคาดว่าจะมีพิธีลงนามร่วมกันอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้

ภาพการประชุมหารือประเด็นการจัดตั้ง SEAOF อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ เมืองปาเล็มบัง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ภาพการประชุม South East Asian Ombudsman Dialogue
ระหว่างวันที่ ๑ - ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงเทพมหานคร

๓.๒.๒ การจัดทำความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑) การลงนามขยายเวลาบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย นำโดย Professor Amzulian Rifai ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยเพื่อเข้าเยี่ยมชมการของผู้ตรวจการแผ่นดินและเข้าร่วมพิธีลงนามต่ออายุบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี ระยะที่ ๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๖) โดยบันทึกความเข้าใจดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งสองในด้านการพัฒนาระบบแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานแสวงหาจุดที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน และแก้ไขความเดือดร้อนและความไม่สะดวกที่ประชาชนของประเทศคู่ภาคีประสบในการดำรงชีวิตในอีกประเทศคู่ภาคี

นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทยได้เชิญคณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียศึกษาดูงานเชิงประจักษ์ตามคำร้องเรียนในกรณีปัญหาหมอกควันในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยคณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียและผู้แทนหน่วยงานในจังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหมอกควัน ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลแนวทางการแก้ไขปัญหาหมอกควันที่เกิดจากไฟป่าของแต่ละประเทศ

(๒) การจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau (AEB) กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Internal Affairs and Communications - MIC)

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ตำแหน่ง ณ ขณะนั้น) และผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุรณ์ ฐาปนดุลย์) พร้อมด้วยนายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเดินทางเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการเพื่อร่วมพิธีลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Memorandum of Cooperation: MOC) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวง

กิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศไทย (Ministry of Internal Affairs and Communications) โดยหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau - AEB ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย และเข้าร่วมการประชุมหารือกับนายมาซาโตะ อิชิดะ (Mr.Masatoshi Ishida) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมกันพัฒนาช่องทาง การร้องเรียน การให้บริการ และการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนของประเทศคู่ภาคี ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

การลงนามในบันทึกความเข้าใจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือทางวิชาการ การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อเรียนรู้จุดเด่นของระบบของแต่ละภาคี โดยมีกรอบความร่วมมือครอบคลุมการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ การพัฒนาระบบจัดการเรื่องร้องเรียนระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการประชุมเชิงวิชาการนานาชาติ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของหน่วยงานทั้งสองแห่ง ซึ่งบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ลงนาม มีอายุ ๓ ปี และต่ออายุโดยอัตโนมัติอีก ๓ ปี หากไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอยกเลิก

ภาพการลงนามการจัดทำบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau (AEB) กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศไทย

(๓) การจัดทำความร่วมมือทวิภาคีระหว่างหน่วยงาน Government Inspectorate of Vietnam (GIV) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย Ombudsman Thailand: OMT)

สืบเนื่องจากนโยบายของผู้ตรวจการแผ่นดินในการขยายความร่วมมือกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่เดินทางเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่างวันที่ ๕ - ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา เพื่อหารือข้อราชการร่วมกับหน่วยงาน Government Inspectorate of Vietnam (GIV) ซึ่งเป็นองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศเวียดนาม ซึ่งในการนี้ Inspector General (Mr. Lê Minh Khai - นายเล มิน ไค) พร้อมด้วย Deputy Inspector General (Mr. Nguyen Van Thanh - นายเหงียน วัน ทั้น) และคณะได้ให้การต้อนรับและร่วมประชุมหารือในเชิงนโยบายระดับสูง ณ สำนักงานของ GIV กรุงเทพมหานคร โดยผลการหารือในครั้งนั้น ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบในหลักการในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างทั้งสองหน่วยงาน และฝ่ายไทยได้เชิญชวน GIV ร่วมจัดตั้งเวทีผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asian Ombudsman Forum: SEAOF) หรือที่เรียกในขณะนั้นว่า สภาผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งอาเซียน (ASEAN Ombudsman Forum: AOF) ในโอกาสเดียวกัน หน่วยงาน GIV ยังได้จัดการศึกษาดูงานเชิงประจักษ์ด้านการจัดการเรื่องร้องเรียนร่วมกับสำนักงาน GIV ในจังหวัดกวางนิน ประเทศเวียดนาม อีกประการหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ คณะผู้แทนฯ ยังได้ประชุมหารือข้อราชการร่วมกับเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทพมหานคร (นายธานี แสงรัตน์) เพื่อเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงรับฟังปัญหาและแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนคนไทยที่อาศัยและประกอบอาชีพในประเทศเวียดนาม พร้อมความเห็นต่อแนวทางการจัดตั้ง AOF ของผู้ตรวจการแผ่นดินไทย ในโอกาสเดียวกันนี้ด้วยภายหลังการเยือนประเทศเวียดนามในครั้งนั้น ทั้งสองฝ่ายอยู่ระหว่างการพิจารณาเนื้อหาของร่าง MOU เพื่อพิจารณาลงนามร่วมกันให้ได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อไป

การเยี่ยมชมและหารือข้อราชการระหว่าง
คณะผู้แทน OMT และ GIV

การประชุมหารือทวิภาคีระหว่าง
OMT และ GIV ณ กรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรื่องร้องเรียน
ของ GIV ณ จังหวัดกวางนิน ประเทศเวียดนาม

การประชุม South East Asian
Ombudsman Dialogue
ระหว่างวันที่ ๑ - ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ กรุงเทพมหานคร

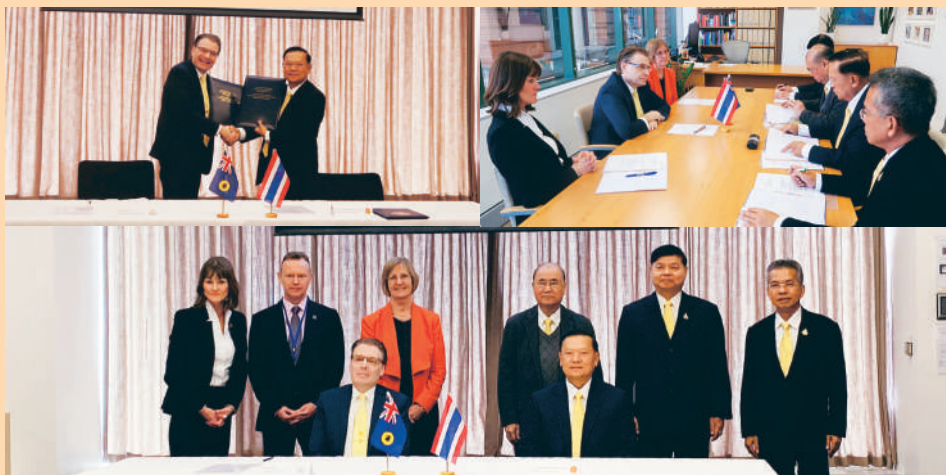
(๔) การลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลียและการเดินทางเพื่อหารือข้อราชการกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งนิวซีแลนด์

เมื่อระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๘ กันยายน ๒๕๖๒ พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายบุรณัฐ ปานคุณีย์ ผู้ตรวจการแผ่นดินและนายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายรักษเกชา แฉ่ฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้เดินทางเยือนนครเพิร์ท เครือรัฐออสเตรเลีย เพื่อประชุมหารือเชิงนโยบายระดับสูงร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์น ออสเตรเลีย (Mr. Chris Field - นายคริสฟิลด์) พร้อมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เป็นผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานลำดับที่ ๒ ในฝ่ายบริหาร (Executive Committee) ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) อีกด้วย

การลงนามในบันทึกข้อตกลงในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยมีความร่วมมือในระดับองค์กรร่วมกับหน่วยงานผู้ตรวจการแผ่นดินนอกภูมิภาคเอเชีย และยังเป็น MOU ฉบับแรกของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียนับตั้งแต่ก่อตั้งองค์กรเมื่อปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวมีอายุ ๕ ปี และสามารถต่ออายุได้โดยอัตโนมัติอีก ๕ ปี โดยมีขอบเขตความร่วมมือครอบคลุมการพัฒนาการจัดการจัดการเรื่องร้องเรียนระหว่างกันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของทั้งสองประเทศที่ได้รับความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจรัฐและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคู่ภาคี ซึ่งอาจนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร และการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ระหว่างกัน

ในโอกาสเดียวกัน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียได้เชิญประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะ เยี่ยมชมและประชุมหารือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานสำคัญในนครเพิร์ท ได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (Auditor General) สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร (Information Commissioner) สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชน (Commissioner for Children and Young People) สำนักงานผู้ตรวจการราชทัณฑ์ (Inspector Custodial Services) สำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตและอาชญากรรม (Corruption and Crime Commission) และสำนักงานคณะกรรมการระบบราชการ (Public Sector Commission)

นอกจากนี้ ยังได้มีโอกาสพบกับกงสุลใหญ่ (กิตติมศักดิ์) ณ นครเพิร์ท (Mr. Reuben Kooperman - นายรูเบน คูเปอร์แมน) และคณะผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวลลิงตัน พร้อมพบปะผู้แทนชุมชนไทย ณ วัดธรรมประทีป กรุงเวลลิงตัน เพื่อประชาสัมพันธ์บทบาท หน้าที่ และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งหารือแลกเปลี่ยนและรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในทั้งสองประเทศอีกด้วย

ภาพการลงนามในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย

(๕) การลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

เมื่อวันที่ ๑ - ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายบุญมี ฐาปนคุณุย์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และนายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายรักษเกษชา ฉะฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ต้อนรับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และคณะ และได้จัดการประชุมหารือเพื่อพิจารณาแนวทางการก่อตั้งกรอบความร่วมมือผู้ตรวจการแผ่นดินอาเซียน (ASEAN Ombudsman Dialogue) พร้อมทั้งได้มีพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ณ โรงแรม ดิ แอทธินี โฮเทล กรุงเทพฯ

(๖) คณะผู้แทนจากคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน (NCS) เดินทางเยือนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเข้าร่วมประชุมเชิงนโยบายภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในวันพฤหัสบดีที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๒ เวลา ๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. นาย ล่า อี้ฝาน อธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน (Director-General, Department of International Cooperation, National Commission of Supervision (NCS), People's Republic of China) และคณะ ได้เข้าร่วมประชุมเชิงนโยบายกับรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายวทัญญู ทิพยมณฑา) ซึ่งการประชุมดังกล่าว เป็นไปตามการดำเนินกิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน

คณะผู้แทนจากคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน (NCS)
เดินทางเยือนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๓ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและทรัพยากรบุคคล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาองค์กรและพัฒนาบุคลากร โดยดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและการยกระดับธรรมาภิบาลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งได้มีการจัดบรรยาย เรื่อง “ความสำคัญและแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ : Public Sector Management Quality Award (PMQA)” เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒ และได้มีการพัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ โดยมีผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๓.๑ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร

(๑) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA)

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ถือเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตเชิงรุกของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และประเทศไทยใสสะอาด (Zero Tolerance & Clean Thailand)

การประเมิน ITA ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ โดยยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ ผ่านการประเมินที่ครอบคลุมในทุกมิติบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลผ่านเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมการประเมินจะมีบทบาทในการดำเนินการที่กำหนดในกระบวนการต่าง ๆ ในการประเมินตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ ที่ระบุว่า “ให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ โดยใช้แนวทางและเครื่องมือ

การประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด...” ซึ่งการดำเนินการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ รูปแบบการประเมิน และได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment System: ITAS) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้หน่วยงานที่เข้ารับการประเมินรายงานผล และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในระบบดังกล่าว

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประเมิน ITA ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดมาตรการ กลไก และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของสำนักงานฯ ให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเทศและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริต และสร้างประเทศไทยใสสะอาด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เข้ารับการประเมินเป็นปีที่ ๓ เพื่อชี้แจงแนวทางการประเมิน และจัดทำข้อมูลให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้สอดคล้องกับการประเมินดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการดำเนินโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้น และเน้นการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของบุคลากรทุกคนในองค์กรในการบริหาร และพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว สรุปดังนี้

- จัดประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของแต่ละสำนัก เพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินและการดำเนินการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

- จัดประชุมเพื่อพิจารณาและตรวจสอบข้อมูล/เอกสาร/หลักฐาน ประกอบการประเมินผลคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๒

- สรุปผลการจัดทำข้อมูล/หลักฐาน/เอกสาร ประกอบการประเมินผล คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยนำเข้าไปในระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศรองรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment System : ITAS) โดย การดำเนินงานดังกล่าวเป็นข้อมูลซึ่งสำนักงานได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนอยู่แล้ว

ทั้งนี้ ผลการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ๘๗.๒๓ คะแนน อยู่ในอันดับ ๓ ในกลุ่มองค์กรอิสระ ซึ่งมีผลการประเมินเพิ่มขึ้น จากปีก่อน (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ ๘๔.๐๙ คะแนน)

ผลคะแนนประเมินในภาพรวม

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคะแนนประเมินในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ คือ ๘๗.๒๓ คะแนน (ระดับ A) และอยู่ในลำดับ ๓ ในกลุ่มองค์กรอิสระ (๕ หน่วยงาน)

ช่วงคะแนน	เกณฑ์ระดับ การประเมิน
๙๕ - ๑๐๐	AA
๘๕ - ๙๔.๙๙	A
๗๕ - ๘๔.๙๙	B
๖๕ - ๗๔.๙๙	C
๕๕ - ๖๔.๙๙	D
๔๐ - ๕๔.๙๙	E
๐ - ๓๙.๙๙	F

(๒) ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรจากการดำเนินการด้านการพิจารณา กฎหมาย กฎ ระเบียบ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงระเบียบ ประกาศที่สำคัญหลายประการ เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ในด้านผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : เรื่องการมีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำโครงการปรับปรุงระเบียบและระบบบริหารจัดการงานขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการด้านการปรับปรุงระเบียบ ประกาศที่สำคัญต่าง ๆ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการดำเนินการด้านการปรับปรุงระเบียบและระบบบริหารจัดการงานขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินที่เกี่ยวข้อง และมีผลการดำเนินการดังนี้

สถานะการดำเนินการ	รายชื่อระเบียบ-ประกาศ
ประกาศใช้บังคับแล้ว จำนวน ๑๘ ฉบับ	๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ๔. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของผู้ตรวจการแผ่นดินและเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแจ้งการร้องเรียนการแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พ.ศ. ๒๕๖๒ ๖. ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

สถานะการดำเนินการ	รายชื่อระเบียบ-ประกาศ
	<p>๗. ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง การกำหนดวิธีการและรูปแบบการเปิดเผยรายงาน พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๘. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๙. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๐. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการประกันสุขภาพของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการยกเลิกระเบียบหรือประกาศบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๓. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการรักษาการแทน การปฏิบัติการแทน และการมอบอำนาจของเลขาธิการในกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๔. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๕. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาทำการ พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๖. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๗. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงาน พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๑๘. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่ารับรอง ชาวต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒</p>

สถานะการดำเนินการ	รายชื่อระเบียบ-ประกาศ
<p>อยู่ระหว่างรอประกาศ ใช้บังคับ จำนวน ๒ ฉบับ</p>	<p>๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ. ....</p> <p>๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p>
<p>เตรียมเสนอต่อที่ประชุม ผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒ ฉบับ</p>	<p>๑. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการลาของพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ....</p>
<p>อยู่ระหว่างการพิจารณา ของคณะกรรมการปรับปรุง โครงสร้างและระบบงาน สำนักงาน จำนวน ๒ ฉบับ</p>	<p>๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยลูกจ้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>๒. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p>
<p>เตรียมเสนอต่อคณะ กรรมการปรับปรุงโครงสร้าง และระบบงานสำนักงาน จำนวน ๘ ฉบับ</p>	<p>๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ้างบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และการแต่งตั้งคณะกรรมการ พ.ศ. ....</p> <p>๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการ พ.ศ. ....</p> <p>๓. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของพนักงานและลูกจ้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>๔. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเงินเพิ่มพิเศษค่าครองชีพพนักงานและลูกจ้างประจำ พ.ศ. ....</p> <p>๕. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ....</p> <p>๖. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>๗. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงาน พ.ศ. ....</p> <p>๘. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการสอบ พ.ศ. ....</p>

สถานะการดำเนินการ	รายชื่อระเบียบ-ประกาศ
<p>ระเบียบด้านบุคคลที่อยู่ระหว่างดำเนินการยกเว้นจำนวน ๑๒ ฉบับ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ๒. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยและการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. .... ๓. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ของพนักงาน พ.ศ. .... ๔. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. .... ๕. ประกาศสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่อาวุโสระดับสูง เจ้าหน้าที่อาวุโส ๖. ประกาศสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดตำแหน่งผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ๗. ประกาศสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ ๘. ประกาศสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี ๙. ประกาศสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนเงินเดือนประจำปี ๑๐. ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการเลื่อนตำแหน่ง การย้าย การโอน การเปลี่ยนสายงาน ๑๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการให้พนักงานเกษียณอายุปฏิบัติงานต่อไป พ.ศ. .... ๑๒. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยหลักเกณฑ์การลาออก พ.ศ. ....

สถานะการดำเนินการ	รายชื่อระเบียบ-ประกาศ
<p>ระเบียบด้านบริหารงานทั่วไปที่อยู่ระหว่างดำเนินการยกเว้นจำนวน ๕ ฉบับ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ๒. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. .... ๓. ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยรถสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ๔. ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการส่งเอกสารตามหมายเรียกของศาล พ.ศ. .... ๕. ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานขับรถ พ.ศ. ....

๓.๓.๒ ความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้านให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในงาน อันจะช่วยสนับสนุนงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทั้งการจัดฝึกอบรมภายใน และการส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามสายงานและระดับตำแหน่ง เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลตามนโยบาย ๔.๐ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนแม่บทย่อย : ๒๐.๕ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ดังนี้

(๑) การฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมภายในสำนักงาน จำนวน ๖ หลักสูตร ได้แก่

๑) โครงการส่งเสริมค่านิยมร่วมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman Ambassador)

๒) หลักสูตรอบรมการเพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสาร ภายใต้โครงการ Ombudsman Ambassador

๓) หลักสูตรการปฐมนิเทศพนักงาน

๔) หลักสูตรนักบริหารการตรวจการแผ่นดินระดับสูง (นผส.) รุ่นที่ ๑

๕) หลักสูตรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการกิจสนับสนุน (Smart Supporting Staff)

๖) หลักสูตรเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สอบสวนและนิติกรตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) หลักสูตรฝึกอบรมภายนอกสำนักงาน จำนวน ๒๕ หลักสูตร ได้แก่

๑) หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่น ๑๐ จัดโดยสำนักงาน
กิจการยุติธรรม

๒) หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปราม
การทุจริตระดับสูง (นยปส.) จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ

๓) หลักสูตรผู้บริหารการสื่อสารมวลชนระดับกลางด้านกิจการ
กระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ (บสก.) รุ่นที่ ๘ จัดโดย สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนา
สื่อมวลชนแห่งประเทศไทย

๔) หลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
(ศวธ.) รุ่นที่ ๔ จัดโดย สำนักงานกิจการยุติธรรม

๕) หลักสูตร เสริมสร้างความตระหนัkd้านสิทธิมนุษยชนสำหรับ
นักบริหารระดับสูง (Human Right Executive Program : HREP) จัดโดย สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๖) หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๑๙ จัดโดย สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๗) หลักสูตร Mini master in HR Management จัดโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘) หลักสูตรความรู้เบื้องต้นด้านกฎหมาย หัวข้อ “กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ” จัดโดย สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๙) หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน (รุ่นที่ ๔๗ - ๔๘) จัดโดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๐) หลักสูตร Line @ for HR 2019 สื่อสารแบบ HR ยุคดิจิทัลด้วย Line @ จัดโดย บริษัท Bridge Learning Solution จำกัด

๑๑) หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชี ภาครัฐสำหรับหน่วยงานของรัฐ รุ่นที่ ๒ จัดโดย กรมบัญชีกลาง

๑๒) หลักสูตรบรรณาธิการอาชีพ รุ่นที่ ๔ จัดโดย ชมรมบรรณาธิการไทย

๑๓) หลักสูตรพัฒนาผู้นำภาครัฐแห่งอนาคต (ศิษย์เก่าสถาบันพระปกเกล้า) จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

๑๔) หลักสูตรปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติและระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐” รุ่นที่ ๓ จัดโดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๕) หลักสูตรนักบริหารระดับสูง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส. ๑) จัดโดย สำนักงานข้าราชการพลเรือน

๑๖) หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ ๑๐ จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

๑๗) หลักสูตรการเสริมสร้างความรู้ เรื่อง นิติเศรษฐศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รุ่นที่ ๒ จัดโดย สถาบันป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สัญญา ธรรมศักดิ์

๑๘) หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมบาลีบาลของผู้บริหารระดับกลาง
รุ่นที่ ๒๑ จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

๑๙) หลักสูตรแนวทางการแก้ไขปัญหา การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง
และการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย จัดโดย คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

๒๐) หลักสูตรนักบริหารการงบประมาณระดับกลาง (นงก.) รุ่นที่ ๒
จัดโดย สำนักงานงบประมาณ

๒๑) หลักสูตร Crime Prevention การป้องกันอาชญากรรมกับ
การอำนวยความสะดวกในสังคม รุ่นที่ ๒ จัดโดย สำนักงานกิจการยุติธรรม

๒๒) หลักสูตรประกาศนียบัตรแนวคิดพื้นฐานการจัดการความขัดแย้ง
ด้วยสันติวิธี รุ่นที่ ๔ จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

๒๓) หลักสูตร ทันสมัยกับกฎหมายการเงินการคลังภาครัฐ รุ่นที่ ๒
จัดโดย มูลนิธิวิจัยและพัฒนาการเงินการคลัง

๒๔) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒ จัดโดย วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (วปอ.)

๒๕) หลักสูตรบทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในยุคใหม่ จัดโดย
สมาคมผู้ตรวจสอบภายในภาครัฐ

ความสำเร็จจากการพัฒนาบุคลากรทั้งการจัดฝึกอบรมภายในสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน และการส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก ภายใต้โครงการ
พัฒนาศักยภาพบุคลากรตามสายงานและระดับตำแหน่งเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญ
เฉพาะด้าน และรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลตามนโยบาย ๔.๐ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐
แผนแม่บทย่อย : ๒๐.๕ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรม
ในหลักสูตรต่าง ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับหน้าที่และความรับผิดชอบ
ในแต่ละบริบทของแต่ละตำแหน่งงาน อาทิ การอบรมภายในภายใต้โครงการส่งเสริม

ค่านิยมร่วมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman Ambassador) และการอบรมหลักสูตรอบรมการเพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสาร ภายใต้โครงการ Ombudsman Ambassador ผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตรดังกล่าว จะทำหน้าที่เป็นผู้แทนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการให้การต้อนรับคณะผู้เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการนานาชาติ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี การก่อตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะเจ้าภาพที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้แก่คณะผู้เข้าร่วมประชุมจากนานาชาติที่เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการนานาชาติเนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี การก่อตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน และนอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้แก่ประชาชนทั่วไปในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรอีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ในการอบรมหลักสูตรด้านการพัฒนางานเฉพาะด้าน อาทิ หลักสูตรนักรับราชการตรวจการแผ่นดินระดับสูง (นผส.) รุ่นที่ ๑ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภารกิจสนับสนุน (Smart Supporting Staff) หลักสูตรเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สอบสวนและนิติกรตามหมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และหลักสูตรฝึกอบรมภายนอกอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เป็นการสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนางานของตนที่ได้รับมอบหมาย ทั้งในสายงานหลักและสายงานสนับสนุน เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้แก่บุคลากรเพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการทำงานต่อไป

๕.

ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ:
ในการดำเนินงาน
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔.๑ ด่านขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน

แม้การพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนที่กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงนั้นเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามกลไกการทำงานในลักษณะดังกล่าวยังคงมีปัญหาอุปสรรค กล่าวคือ กลไกการทำงานที่เพิ่มขึ้นตอนย่อมส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยพยายามดำเนินการเรื่องสำคัญและเป็นประเด็นปัญหาซ้ำซ้อนเกิดขึ้นในหลายพื้นที่รวมทั้งเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานเพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคืบคลานเดียวกัน

นอกจากนี้ ในการประชุมหรือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในหลายกรณี เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้ไม่มีอำนาจตัดสินใจในนามหน่วยงาน ในเรื่องร้องเรียนที่มีประเด็นปัญหาซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งในการประชุมบางครั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม โดยผู้แทนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในนามหน่วยงาน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาร่วมกันไม่สามารถดำเนินการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ต้องรอการตัดสินใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจในนามหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งในการดำเนินการทำให้เรื่องร้องเรียนไม่ได้รับการแก้ไขได้รวดเร็วเท่าที่ควร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยในการทำหนังสือเชิญประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันจะขอความร่วมมือกับหัวหน้าหน่วยงานให้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง หรือหากประสงค์จะมอบหมายผู้แทนจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนในนามหน่วยงานได้

๔.๒ ด้านอัตรากำลังงานสอบสวนเรื่องร้องเรียน

ด้วยหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดกลไก กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น แตกต่างจากเดิม นอกจากการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว ก่อนการเสนอแนะหน่วยงานของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐให้ได้ข้อยุติ โดยให้คำนึงถึง ประสิทธิภาพ ความสามารถและอุปสรรค รวมทั้งการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับ ประกอบกับการดำเนินการดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีนโยบายในการทำงานเชิงรุกมากขึ้น โดยเน้นการลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง รวมถึงการเน้นรูปแบบการทำงานในการแก้ไขปัญหา ในเชิงระบบทำให้มีกระบวนการ ขั้นตอน และระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการในแต่ละเรื่อง มีเพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนรายบุคคล ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสัดส่วนการดำเนินการลดลงจากปีก่อน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้อัตรากำลังเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อภาระงานและรูปแบบการทำงาน ที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย กำลังคนภาครัฐ (คปร.) ได้พิจารณาและเสนอกรอบอัตรากำลัง อัตรานักงานตั้งใหม่ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒๘ อัตรากำลัง เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ต่อมาคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ รับทราบผลการพิจารณาของ คปร. โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณตามขั้นตอนของ กฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในการเสนอคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอขอรับการจัดสรรอัตรากำลังใหม่จำนวน ๒๘ อัตรากำลัง แต่ไม่ได้รับการเสนอตั้งงบประมาณจากสำนักงบประมาณแม้แต่อัตรากำลังเดียว แม้ว่าการประสานงาน ขึ้นรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

สำนักงานได้เสนอความเห็นขอให้พิจารณาเพิ่มเติม แต่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ยังเป็นไปตามที่สำนักงบประมาณเสนอ ดังนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้เสนอขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ แก่สภาผู้แทนราษฎรโดยตรงต่อไป

๔.๓ ด้านสวัสดิการของพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๑ (๖) ที่กำหนดให้สำนักงานต้องจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (เดิม) จึงออกระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้กับพนักงานและลูกจ้างให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จ และต่อมาพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ (๙) ก็ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการดังกล่าวด้วยถ้อยคำในลักษณะเดียวกัน

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๔๒ (๕) ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่น ซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ ประกอบมาตรา ๖๒ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน บัญญัติให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิ

และประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

แสดงให้เห็นได้ว่าสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นได้รับการรับรองตามกฎหมายมาโดยตลอด ซึ่งเงินบำเหน็จตามระเบียบดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับอยู่ เป็นสิทธิที่เมื่อเข้ามาเป็นพนักงานและลูกจ้างภายใต้สังกัดสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็พึงได้รับสิทธิสวัสดิการอยู่ พนักงานและลูกจ้างรับทราบมาโดยตลอดตั้งแต่เข้ามาปฏิบัติงานว่าตนมีสิทธิจะได้รับเงินบำเหน็จดังกล่าวเมื่อเกษียณอายุหรือลาออก และที่ผ่านมาสำนักรบประมาณก็จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ให้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้มาโดยตลอด แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐบาลกลับไม่จัดสรรงบประมาณรายการดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งสร้างความสับสนและส่งผลอย่างมากต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และต้องการทราบความชัดเจนถึงแนวทางการเยียวยาผลกระทบจากการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในกรณีดังกล่าว

ภาคผนวก

คำสั่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ที่ ๑๖๖/๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒

เพื่อให้การจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

๑. เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	ประธานคณะกรรมการ
๒. รองเลขานุการ (นายทัญญู ทิพยมณฑา)	รองประธานคณะกรรมการ
๓. รองเลขานุการ (นายกีรป กฤตธีรานนท์)	รองประธานคณะกรรมการ
๔. รองเลขานุการ (นายกมลธรรม วาสนุญมา)	รองประธานคณะกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๑ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๒ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๓ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๔ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและคดี หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักเครือข่ายและการมีส่วนร่วม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักวิเทศสัมพันธ์ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ

/ ๑๖. ผู้อำนวยการ ...

๑๖. ผู้อำนวยการสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๗. นางสาวปิยะภรณ์ ทรัพย์คำจันทร์	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางสาวนิจ์นลิน กมลสิริวิทย์	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. กำหนดรูปแบบและหัวข้อต่าง ๆ ภายในหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒
๒. รวบรวมข้อมูลที่เป็นจากหน่วยงานต่าง ๆ พิจารณาคัดเลือกข้อมูลที่จะนำลงในหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ พร้อมทั้งพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำ ภาษา เพื่อให้เนื้อหา มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนตามข้อกำหนดของกฎหมาย
๓. คัดเลือกตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่โดดเด่น แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ หรือเป็นอุทธรณ์เป็นตัวอย่างให้แก่สังคมได้เพื่อนำลงเผยแพร่ในรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒
๔. นำเสนอร่างหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ เพื่อให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่านให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการจัดพิมพ์
๕. ดำเนินการผลิตหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด **เกณฑ์ในการแสดงความเห็น**

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณเหล่านี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบต่อกรรมการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

๒๐๓

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงาน ในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์ การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะ เลิกหน่วยงาน หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงิน ของหน่วยงาน

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่น อย่างสมเหตุสมผลว่า รายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้ เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี จะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการ ที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงาน การเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและ มาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยของผู้ประกอบ วิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบ เพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริต อาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงผล ที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบ วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพ ของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของ ประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

• สรุปรเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

• ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่ารายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางสาววิมลวรรณ ชินชม)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 18

นางนงนุช ธนวิชัยพันธ์

(นางนงนุช ธนวิชัยพันธ์)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 17 มกราคม 2562

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2561	2560
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	16,109,039.89	30,842,936.29
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	771,159.70	722,709.68
เงินลงทุนระยะสั้น	7	50,257,357.58	41,936,801.43
วัสดุคงเหลือ		801,476.02	370,342.82
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	8	68,470.00	36,227.50
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		68,007,503.19	73,909,017.72
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	9	27,413,435.51	25,377,724.24
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10	485,613.68	2,985,275.29
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		27,899,049.19	28,362,999.53
รวมสินทรัพย์		95,906,552.38	102,272,017.25

๒๕๖๑

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

(นายรักษเกชา แฉฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2561	2560
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	4,164,817.77	3,999,458.43
เงินรับฝากระยะสั้น	12	913,440.50	972,754.41
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>5,078,258.27</u>	<u>4,972,212.84</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินรับฝากระยะยาว	13	41,500.00	105,834.00
หนี้สินระยะยาว	14	8,751,696.27	8,496,801.52
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	15	79,497.82	150,412.72
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>8,872,694.09</u>	<u>8,753,048.24</u>
รวมหนี้สิน		<u>13,950,952.36</u>	<u>13,725,261.08</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>81,955,600.02</u>	<u>88,546,756.17</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		<u>81,955,600.02</u>	<u>88,546,756.17</u>
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>81,955,600.02</u>	<u>88,546,756.17</u>

๓๓๓

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

(นายรักษเกชา แฉ่ฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2561	2560
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	17	263,632,400.00	266,574,100.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		75,329.51	41,214.95
รายได้อื่น	18	1,181,589.24	5,990,750.74
รวมรายได้		<u>264,889,318.75</u>	<u>272,606,065.69</u>
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	19	188,601,284.14	180,479,361.87
ค่าบำเหน็จบำนาญ		3,889,500.00	1,526,500.00
ค่าตอบแทน		942,724.77	875,901.04
ค่าใช้จ่ายสอย	20	48,621,405.31	82,857,817.26
ค่าวัสดุ	21	2,523,092.50	2,665,340.92
ค่าสาธารณูปโภค	22	10,114,924.01	9,262,910.54
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	23	14,049,541.87	14,564,508.03
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนและบริจาค		-	1,000,000.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	24	20,965.53	-
รวมค่าใช้จ่าย		<u>268,763,438.13</u>	<u>293,232,339.66</u>
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>(3,874,119.38)</u>	<u>(20,626,273.97)</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

(นายรักษเกชา แฉฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลให้ใช้วันที่ 28 ธันวาคม 2560) มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การบังคับบัญชากำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจากการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น
2. อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 263,632,400.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 266,574,100.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร 177,753,400.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 82,964,000.00 บาท และค่าครุภัณฑ์ 2,915,000.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ผลผลิตที่ 1 การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.2/ว 67 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานการเงินประจำปี และหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ

หน้า ๓

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน (ต่อ)

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หมายเหตุ 3 มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่
ที่จะมีผลใช้บังคับในวตอนาคต โดยถือปฏิบัติกับรายงานการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลัง
วันที่ 1 ตุลาคม 2561 ดังนี้

- หลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนอรายงานการเงิน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการ
ทางบัญชี และข้อผิดพลาด

- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 5 เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 12 เรื่อง สินค้าคงเหลือ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 14 เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในรายงาน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 16 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 17 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 31 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง เงินลงทุน

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการ
สาระสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสดย่อย เป็นเงินสดที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการ
ดำเนินงานของสำนักงาน ตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหาร
และจัดการการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. 2558 ข้อ 11 และตามบันทึกของสำนักบริหารการคลัง ลงวันที่ 15
กันยายน 2558 เรื่อง ขออนุมัติเพิ่มวงเงินสดในมือ ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด และใบสำคัญที่เบิก
จากเงินสดย่อยแล้วรอเบิกชดเชย

- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลา
ครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ ที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน
แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

- ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายให้เจ้าหน้าที่ยืมเพื่อนำไปทตรงจ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานฯ ซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญค่าใช้จ่าย

- เงินประกันและเงินมัดจำ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายไป เพื่อเป็นประกันในการดำเนินการตามสัญญาให้ได้มาซึ่งสิทธิหรือบริการ และจะได้รับคืนเมื่อการดำเนินการตามเงื่อนไขสิ้นสุดลง

- รายได้ค้างรับ คือ รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วแต่สำนักงานฯ ยังไม่ได้รับชำระเงิน อาจจะเป็นเพราะยังไม่ถึงกำหนดการรับเงินจนกว่าจะถึงรอบระยะเวลาถัดไป และสำนักงานฯ ยังไม่ได้บันทึกรับรู้รายได้จำนวนนั้น ๆ จนถึงวันสิ้นงวดบัญชี ทำให้รายได้ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีจะมียอดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงรายการรายได้ค้างรับเพื่อให้บัญชีแสดงจำนวนเงินที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์คงค้างซึ่งสำนักงานฯ จะรับรู้รายได้ค้างรับตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

4.3 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินฝากประจำที่สำนักงานฯ ฝากไว้กับสถาบันการเงินระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

4.4 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่สำนักงานฯ มีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่สำนักงานฯ ได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วยตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคابันทักเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานที่หน่วยงานกำหนดไว้ ดังนี้

บาท

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ต่อ)

ครุภัณฑ์สำนักงาน	3 - 8	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน (ที่ได้รับโอนจากกรมธนารักษ์)	3	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	ปี
ครุภัณฑ์ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี

- หลักเกณฑ์คำนวณใช้เป็นวัน ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างทำ

4.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม สำนักงานฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไป เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 3 ปี

4.7 เจ้าหนี้

เจ้าหนี้เกิดขึ้นจากการผูกพันที่สำนักงานฯ มีต่อบุคคลอื่น เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น สำนักงานฯ จะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เมื่อสำนักงานฯ ได้รับสินค้าและบริการหรือสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและสินทรัพย์ หมายถึง จุดที่สำนักงานฯ ได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

4.8 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่สำนักงานฯ ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้สำนักงานฯ ไว้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งสำนักงานฯ ยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.9 หนี้สินระยะยาว

หนี้สินระยะยาว หมายถึง เงินบำเหน็จจ่ายที่ตั้งประมาณการไว้ในบัญชีหนี้สินระยะยาว โดยใช้หลักการคำนวณเงินบำเหน็จจ่ายในแต่ละปีงบประมาณเท่ากับจำนวนที่ต้องจ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ ตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4.10 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 2) เมื่อได้รับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลางเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสำนักงานฯ แสดงรายได้จากเงินงบประมาณในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร

4.11 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากเงินโอนและเงินบริจาคจากบุคคลอื่น รับรู้เมื่อได้รับเงิน ยกเว้นในกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่สำนักงานฯ เกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นเกิดขึ้น หรือเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินสดในมือ (เงินสดย่อย)	200,000.00	200,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	5,824,214.32	15,557,731.37
เงินฝากประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 3 เดือน	10,084,825.57	15,085,204.92
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	<u>16,109,039.89</u>	<u>30,842,936.29</u>

หมายเหตุ

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	633,050.00	555,225.00
เงินประกันและเงินมัดจำ	8,000.00	8,000.00
รายได้ค้างรับ	130,109.70	159,484.68
รวม ลูกหนี้ระยะสั้น	771,159.70	722,709.68

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม ในงบประมาณ	(หน่วย : บาท)			รวม
	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	เกินกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	
2561	633,050.00	-	-	633,050.00
2560	62,100.00	-	493,125.00	555,225.00

หมายเหตุ 7 เงินลงทุนระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
เงินฝากสถาบันการเงิน ฝากประจำ 6 เดือน	50,257,357.58	41,936,801.43
รวม เงินลงทุนระยะสั้น	50,257,357.58	41,936,801.43

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	68,470.00	36,227.50
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	68,470.00	36,227.50

๒๓๖๖

หมายเหตุ 9 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
ครุภัณฑ์	168,301,854.00	160,007,985.13
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	140,888,418.49	134,851,225.94
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	<u>27,413,435.51</u>	<u>25,156,759.19</u>
งานระหว่างก่อสร้าง	-	220,965.05
รวม ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	<u>27,413,435.51</u>	<u>25,377,724.24</u>

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	27,356,445.20	27,356,445.20
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	26,870,831.52	24,371,169.91
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>485,613.68</u>	<u>2,985,275.29</u>
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	<u>485,613.68</u>	<u>2,985,275.29</u>

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
เจ้าหนี้การค้า	67,156.00	385,190.20
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	2,063,702.10	1,124,465.98
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,033,959.67	2,489,802.25
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	<u>4,164,817.77</u>	<u>3,999,458.43</u>

หมายเหตุ 12 เงินรับฝากระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2561	2560
เงินประกันสัญญา	242,796.50	398,348.00
เงินประกันผลงาน	-	41,500.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	670,644.00	532,906.41
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	<u>913,440.50</u>	<u>972,754.41</u>

บาท

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินประกันสัญญา - ระยะยาว	-	105,834.00
เงินประกันผลงาน - ระยะยาว	41,500.00	-
รวม เงินรับฝากระยะยาว	41,500.00	105,834.00

หมายเหตุ 14 หนี้สินระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินบำเหน็จรอจ่าย	8,751,696.27	8,496,801.52
รวม หนี้สินระยะยาว	8,751,696.27	8,496,801.52

หมายเหตุ 15 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้รอการรับรู้	79,497.82	150,412.72
รวม หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	79,497.82	150,412.72

หมายเหตุ 16 ภาระผูกพัน

16.1 ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

สำนักงานฯ ในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และ 2560 ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	4,954,711.74	9,281,339.74
รวม	4,954,711.74	9,281,339.74

ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน จำนวน 4,954,711.74 บาท ประกอบด้วยสัญญาเช่ารถยนต์ระยะเวลา 5 ปี จำนวน 3 สัญญา ดังนี้

- สัญญาเลขที่ 9/2558 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2557 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 48 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,012,666.62 บาท

๒๕๖๓

หมายเหตุ 16 ภาระผูกพัน (ต่อ)

- สัญญาเลขที่ 18/2559 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 27 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 2,284,258.38 บาท

- สัญญาเลขที่ 7/2560 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 23 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,657,786.74 บาท

16.2 ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ

สำนักงานฯ มีภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ เป็นจำนวนรวม 732,587.50 บาท (ปี 2560 จำนวน 10,800,082.99 บาท)

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ไม่เกิน 1 ปี	732,587.50	8,760,004.99
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	-	2,040,078.00
รวม	732,587.50	10,800,082.99

16.3 ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	2561	2560
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	-	9,725,028.68
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	82,300.00	521,765.70
รวม	82,300.00	10,246,794.38

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจัดหาสินทรัพย์ 2 สัญญา จำนวน 82,300.00 บาท

16.4 ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และ 2560 สำนักงานฯ มีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ไม่เกิน 1 ปี	1,304,014.41	925,899.60
รวม	1,304,014.41	925,899.60

๒๓๗

หมายเหตุ 17 รายได้จากงบประมาณ

	2561	2560
งบเงินอุดหนุน - ค่าใช้จ่ายบุคลากร	177,753,400.00	174,450,000.00
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	82,964,000.00	91,453,300.00
- ค่าครุภัณฑ์	2,915,000.00	670,800.00
รวม รายได้จากงบประมาณ	263,632,400.00	266,574,100.00

หมายเหตุ 18 รายได้อื่น

	2561	2560
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากจากสถาบันการเงิน	960,740.27	984,783.85
รายได้อื่น	220,848.97	4,975,024.57
กำไรสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	30,942.32
รวม รายได้อื่น	1,181,589.24	5,990,750.74

หมายเหตุ 19 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	2561	2560
เงินเดือน	123,216,642.05	117,463,852.41
ค่าล่วงเวลา	1,042,110.00	1,196,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	12,641,012.79	11,633,923.58
เงินช่วยค่าครองชีพ	11,353,952.69	11,596,299.36
ค่ารักษาพยาบาล	6,436,377.30	6,146,595.50
เงินช่วยการศึกษาบุตร	333,250.00	334,851.75
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	12,695,512.32	14,874,599.93
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	20,882,426.99	17,232,639.34
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	188,601,284.14	180,479,361.87

12.44

หมายเหตุ 20 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	8,805,121.00	8,899,216.25
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	9,491,502.96	9,938,192.31
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	3,377,251.19	4,037,158.43
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,765,712.06	3,591,441.86
ค่าจ้างที่ปรึกษา	597,000.00	1,806,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	11,740,387.05	41,348,047.49
ค่าเช่า	2,745,548.93	3,252,076.26
ค่าวิจัยและพัฒนา	-	1,249,000.00
ค่าประชาสัมพันธ์	6,058,408.38	5,703,998.60
ค่าใช้สอยอื่น	2,040,473.74	3,032,686.06
รวม ค่าใช้สอย	48,621,405.31	82,857,817.26

หมายเหตุ 21 ค่าวัสดุ

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าวัสดุ	2,307,512.91	2,327,453.12
ค่าเชื้อเพลิง	192,539.00	191,542.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	23,040.59	146,345.80
รวม ค่าวัสดุ	2,523,092.50	2,665,340.92

หมายเหตุ 22 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าไฟฟ้า	7,281,174.76	7,108,341.41
ค่าน้ำประปา	15,020.40	15,020.40
ค่าโทรศัพท์	566,920.50	751,234.90
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,799,334.35	947,774.83
ค่าบริการไปรษณีย์	452,474.00	440,539.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	10,114,924.01	9,262,910.54

หน้า 1

หมายเหตุ 23 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ครุภัณฑ์	11,549,880.26	11,708,326.54
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,499,661.61	2,856,181.49
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	14,049,541.87	14,564,508.03

หมายเหตุ 24 ค่าใช้จ่ายอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	20,965.53	-
รวม ค่าใช้จ่ายอื่น	20,965.53	-

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในรายงานการเงิน ปี 2560 มีการจัดประเภทใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในรายงานการเงิน ปี 2561

	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	(หน่วย : บาท) หลังจัด ประเภทใหม่
เจ้าหนี้ระยะสั้น			
เจ้าหนี้การค้า	385,190.20	-	385,190.20
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,124,465.98	-	1,124,465.98
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,489,802.25	-	2,489,802.25
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	532,906.41	(532,906.41)	-
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	4,532,364.84	(532,906.41)	3,999,458.43
เงินรับฝากระยะสั้น			
เงินประกันสัญญา	398,348.00	-	398,348.00
เงินประกันผลงาน	41,500.00	-	41,500.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	-	532,906.41	532,906.41
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	439,848.00	532,906.41	972,754.41

หน้า 1

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่ (ต่อ)

(หน่วย : บาท)

	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	หลังจัด ประเภทใหม่
ค่าใช้จ่ายบุคลากร			
เงินเดือน	117,463,852.41	-	117,463,852.41
ค่าล่วงเวลา	1,196,600.00	-	1,196,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	11,633,923.58	-	11,633,923.58
เงินช่วยค่าครองชีพ	11,596,299.36	-	11,596,299.36
ค่ารักษาพยาบาล	6,146,595.50	-	6,146,595.50
เงินช่วยการศึกษาบุตร	334,851.75	-	334,851.75
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	14,874,599.93	-	14,874,599.93
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	13,830,161.92	3,402,477.42	17,232,639.34
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	177,076,884.45	3,402,477.42	180,479,361.87
ค่าตอบแทน			
ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง	3,486,477.42	(3,486,477.42)	-
ค่าตอบแทนอื่น	875,901.04	-	875,901.04
รวม ค่าตอบแทน	4,362,378.46	(3,486,477.42)	875,901.04
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	8,899,216.25	-	8,899,216.25
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	9,938,192.31	-	9,938,192.31
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	4,037,158.43	-	4,037,158.43
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,591,441.86	-	3,591,441.86
ค่าจ้างที่ปรึกษา	1,806,000.00	-	1,806,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	41,348,047.49	-	41,348,047.49
ค่าเช่า	3,252,076.26	-	3,252,076.26
ค่าวิจัยและพัฒนา	1,249,000.00	-	1,249,000.00
ค่าประชาสัมพันธ์	5,703,998.60	-	5,703,998.60
ค่าใช้จ่ายอื่น	2,948,686.06	84,000.00	3,032,686.06
รวม ค่าใช้จ่าย	82,773,817.26	84,000.00	82,857,817.26

ด.ช.ก

หมายเหตุ 26 อื่นๆ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้ง บริษัท ธนารักษ์ พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐ ตามนโยบายรัฐบาล และให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ตลอดอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดยทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี กรมธนารักษ์ได้ส่งมอบเฟอร์นิเจอร์ดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และบันทึกรายการโอนสินทรัพย์เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ย้ายที่ทำการมาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552 ซึ่งกรมธนารักษ์ได้จัดสรรพื้นที่ให้บริเวณอาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 จำนวน 5,560 ตารางเมตร และชั้น 9 จำนวน 6,230 ตารางเมตร รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 11,790 ตารางเมตร โดยคิดอัตราค่าเช่าพื้นที่และบริการ 360 บาท/ตารางเมตร/เดือน และอัตราค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ 50 บาท/ตารางเมตร/เดือน (ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556) ปัจจุบันสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังมีได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างกันกับกรมธนารักษ์

กตนา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบงบการเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2562	2561
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงิน			
สด	5	50,801,996.86	16,109,039.89
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	2,492,105.83	771,159.70
เงินลงทุนระยะสั้น	7	28,672,137.99	50,257,357.58
วัสดุคงเหลือ		862,175.65	801,476.02
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	8	62,332.91	68,470.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		82,890,749.24	68,007,503.19
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	9	22,228,117.87	27,413,435.51
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10	183,518.75	485,613.68
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		22,411,636.62	27,899,049.19
รวมสินทรัพย์		105,302,385.86	95,906,552.38

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2562	2561
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	6,192,545.73	4,164,817.77
เงินรับฝากระยะสั้น	12	1,181,202.53	913,440.50
รวมหนี้สินหมุนเวียน		7,373,748.26	5,078,258.27
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินรับฝากระยะยาว	13	17,606.00	41,500.00
หนี้สินระยะยาว	14	6,806,876.27	8,751,696.27
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	15	26,171.06	79,497.82
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		6,850,653.33	8,872,694.09
รวมหนี้สิน		14,224,401.59	13,950,952.36
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		91,077,984.27	81,955,600.02
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		91,077,984.27	81,955,600.02
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		91,077,984.27	81,955,600.02

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางสาวสุหัตถา จงสมจิตต์)

(นายรักษเกชา แฉฉฉาย)

เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีอาวุโสระดับสูง

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2562	2561
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	17	310,907,848.64	263,632,400.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	18	101,994.61	75,329.51
รายได้อื่น	19	5,769,113.71	1,181,589.24
รวมรายได้		316,778,956.96	264,889,318.75
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	20	211,577,628.62	188,601,284.14
ค่าบำเหน็จบำนาญ		2,589,000.00	3,889,500.00
ค่าตอบแทน		877,711.00	942,724.77
ค่าใช้จ่าย	21	62,613,791.99	48,621,405.31
ค่าวัสดุ	22	3,804,383.44	2,523,092.50
ค่าสาธารณูปโภค	23	10,909,569.10	10,114,924.01
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	24	13,730,910.04	14,049,541.87
ค่าใช้จ่ายอื่น	25	-	20,965.53
รวมค่าใช้จ่าย		306,102,994.19	268,763,438.13
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		10,675,962.77	(3,874,119.38)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางสาวสุทัศน์า จงสมจิตต์)

เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีอาวุโสระดับสูง

(นายรักษเกษฯ ฉฉฉฉ)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	ทุน	กว่า	สุทธิ/ ส่วนทุน	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์	รวม สินทรัพย์สุทธิ/
หมาย		กว่า	สุทธิ/ ส่วนทุน		
		กว่า	สุทธิ/ ส่วนทุน		
	-	88,546,756.17	-	-	88,546,756.17
		(2,717,036.77)			(2,717,036.77)
	-	85,829,719.40	-	-	85,829,719.40
	-	(3,874,119.38)	-	-	(3,874,119.38)
	-	81,955,600.02	-	-	81,955,600.02

ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 - ตามที่รายงานไว้เดิม

ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน

ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 - หลังการปรับปรุง

การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2561

การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด

รายได้สูง/ต่ำ

กำไร/ขาดทุนจากการรับรู้มูลค่าเงินลงทุน

ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 - หลังการปรับปรุง

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

	หมายเหตุ	ทุน กว่า	รายได้สูง/(ต่ำ) ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น		(หน่วย : บาท)
				สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 - ตามที่รายงานไว้เดิม		-	81,955,600.02	-	-	81,955,600.02
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน			(1,553,578.52)			(1,553,578.52)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี			-			-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 - หลังการปรับปรุง		-	80,402,021.50	-	-	80,402,021.50
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2562						
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด						
รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด			10,675,962.77			10,675,962.77
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน						-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 - หลังการปรับปรุง		-	91,077,984.27	-	-	91,077,984.27

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบันและปีก่อน

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

(หน่วย : บาท)

รายการ	งบสุทธิ (งบเงินอุดหนุน)	การสำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
1. แผนงาน : บุคลากรภาครัฐ	218,053,303.92	-	-	218,053,303.92	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	92,854,544.72	-	-	92,854,544.72	-
รวม	310,907,848.64	-	-	310,907,848.64	-

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

(หน่วย : บาท)

รายการ	งบสุทธิ (งบเงินอุดหนุน)	การสำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
1. แผนงาน : บุคลากรภาครัฐ	188,396,300.00	-	-	188,396,300.00	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	73,302,600.00	-	-	73,302,600.00	-
3. แผนบูรณาการ เรื่อง การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	1,933,500.00	-	-	1,933,500.00	-
รวม	263,632,400.00	-	-	263,632,400.00	-

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2562

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลให้ใช้วันที่ 28 ธันวาคม 2560) มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจากการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น
2. อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 310,907,848.64 บาท แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ตามงบประมาณประจำงวด 3 งวดของสำนักงบประมาณ จำนวน 292,178,800 บาท และส่วนที่ 2 ตามงบประมาณที่โอนตรงระหว่างหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายโอนมาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2561 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561) จำนวน 18,729,048.64 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 263,632,400.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร 208,607,052.42 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 99,942,396.22 บาท และค่าครุภัณฑ์ 2,358,400.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐาน ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ผลผลิตที่ 1 การพิจารณาและแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบาย

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน (ต่อ)

การบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.2/ว 67 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานการเงินประจำปี และหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอ รายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หมายเหตุ 3 มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ ฉบับใหม่ที่จะมีผลใช้บังคับในงวดอนาคต โดยถือปฏิบัติกับรายงานการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ดังนี้

- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 9 เรื่อง รายได้จากรายการแลกเปลี่ยน
- คู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.3/ว 43

ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เพื่อให้หน่วยงานใช้คู่มือดังกล่าวเป็นแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 17 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ในการบริหารและดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ มีความเข้าใจในการบันทึกบัญชีในระบบ GFMS ทั้งนี้ การรับรู้สินทรัพย์ที่มีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ให้หน่วยงานถือปฏิบัติ สำหรับสินทรัพย์ที่ได้มาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสดย่อย เป็นเงินสดที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายสัปดาห์ในการดำเนินงานของสำนักงาน ตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. 2562 ส่วนที่ 4 เงินสดย่อย ข้อ 40 ถึง ข้อ 45 ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด และใบสำคัญที่เบิกจาก เงินสดย่อยแล้วรอเบิกชดเชย

- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ ที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน แสดงไว้เป็น รายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

- ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายให้เจ้าหน้าที่ยืมเพื่อนำไป ทดรองจ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานฯ ซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญค่าใช้จ่าย

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น (ต่อ)

- เงินประกันและเงินมัดจำ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายไป เพื่อเป็นประกันในการดำเนินการตามสัญญาให้ได้มาซึ่งสิทธิหรือบริการ และจะได้รับคืนเมื่อการดำเนินการตามเงื่อนไขสิ้นสุดลง

- รายได้ค้างรับ คือ รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วแต่สำนักงานฯ ยังไม่ได้รับชำระเงิน อาจจะเป็นเพราะยังไม่ถึงกำหนดการรับเงินจนกว่าจะถึงรอบระยะเวลาถัดไป และสำนักงานฯ ยังไม่ได้บันทึกรับรู้รายได้จำนวนนั้น ๆ จนถึงวันสิ้นงวดบัญชี ทำให้รายได้ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีจะมียอดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น จึงต้องมีการปรับปรุงรายการรายได้ค้างรับเพื่อให้บัญชีแสดงจำนวนเงินที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์คงค้าง ซึ่งสำนักงานฯ จะรับรู้รายได้ค้างรับตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

4.3 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินฝากประจำที่สำนักงานฯ ฝากไว้กับสถาบันการเงิน ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

4.4 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่สำนักงานฯ มีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่สำนักงานฯ ได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วย ตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานที่กำหนดไว้ ดังนี้

ครุภัณฑ์สำนักงาน	3 - 8	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน (ที่ได้รับโอนจากกรมธนารักษ์)	3	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน (ที่ได้รับโอนจากสำนักงาน)	3	ปี
คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย		
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ (ที่ได้รับโอนจากสำนักงาน)	3	ปี
คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย		
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	ปี

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ต่อ)

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ (ที่ได้รับโอนจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)	3	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่ (ที่ได้รับโอนจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)	3	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง (ที่ได้รับโอนจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)	3	ปี
ครุภัณฑ์ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี

- หลักเกณฑ์คำนวณใช้เป็นวัน ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างทำ

4.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม สำนักงานฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไป เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 3 ปี

4.7 เจ้าหนี้

เจ้าหนี้เกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่สำนักงานฯ มีต่อบุคคลอื่น เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น สำนักงานฯ จะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เมื่อสำนักงานฯ ได้รับสินค้าและบริการหรือสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและสินทรัพย์ หมายถึง จุดที่สำนักงานฯ ได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

4.8 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่สำนักงานฯ ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้สำนักงานฯ ไว้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งสำนักงานฯ ยังไม่อาจรับรู้รายได้

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (ต่อ)

4.8 รายได้รอการรับรู้ (ต่อ)

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.9 หนี้สินระยะยาว

หนี้สินระยะยาว หมายถึง เงินบำเหน็จจรรยาที่ดั่งประมาณการไว้ในบัญชีหนี้สินระยะยาว โดยใช้หลักการคำนวณเงินบำเหน็จจรรยาในแต่ละปีงบประมาณเท่ากับจำนวนที่ต้องจ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ ตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4.10 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 2) เมื่อได้รับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลางเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสำนักงานฯ แสดงรายได้จากเงินงบประมาณในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร

4.11 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากเงินโอนและเงินบริจาคจากบุคคลอื่น รับรู้เมื่อได้รับเงิน ยกเว้นในกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่สำนักงานฯ เกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นเกิดขึ้น หรือเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินสดในมือ (เงินสดย่อย)	200,000.00	200,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	28,373,703.12	5,824,214.32
เงินฝากประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 3 เดือน	22,228,293.74	10,084,825.57
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	50,801,996.86	16,109,039.89

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	2,397,668.75	633,050.00
เงินประกันและเงินมัดจำ	8,000.00	8,000.00
รายได้ค้างรับ	86,437.08	130,109.70
รวม ลูกหนี้ระยะสั้น	2,492,105.83	771,159.70

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

				(หน่วย : บาท)	
ลูกหนี้เงินยืม ในงบประมาณ	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ		เกินกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ		รวม
		ถึงกำหนดชำระและ การส่งใช้ใบสำคัญ			
2562	1,694,300.00	-	703,368.75	2,397,668.75	
2561	633,050.00	-	-	633,050.00	

หมายเหตุ 7 เงินลงทุนระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินฝากสถาบันการเงิน ฝากประจำ 6 เดือน	28,672,137.99	50,257,357.58
รวม เงินลงทุนระยะสั้น	28,672,137.99	50,257,357.58

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	62,332.91	68,470.00
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	62,332.91	68,470.00

หมายเหตุ 9 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ครุภัณฑ์	173,543,142.46	168,301,854.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	151,315,024.59	140,888,418.49
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	<u>22,228,117.87</u>	<u>27,413,435.51</u>
รวม ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	<u>22,228,117.87</u>	<u>27,413,435.51</u>

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	28,088,583.06	27,356,445.20
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	27,905,064.31	26,870,831.52
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>183,518.75</u>	<u>485,613.68</u>
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	<u>183,518.75</u>	<u>485,613.68</u>

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เจ้าหนี้การค้า	4,955.09	67,156.00
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,429,011.17	2,063,702.10
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	4,758,579.47	2,033,959.67
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	<u>6,192,545.73</u>	<u>4,164,817.77</u>

หมายเหตุ 12 เงินรับฝากระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินประกันสัญญา	373,514.00	242,796.50
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	807,688.53	670,644.00
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	<u>1,181,202.53</u>	<u>913,440.50</u>

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินประกันสัญญา – ระยะยาว	14,606.00	-
เงินประกันผลงาน – ระยะยาว	3,000.00	41,500.00
รวม เงินรับฝากระยะยาว	17,606.00	41,500.00

หมายเหตุ 14 หนี้สินระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินบำเหน็จรอจ่าย	6,806,876.27	8,751,696.27
รวม หนี้สินระยะยาว	6,806,876.27	8,751,696.27

หมายเหตุ 15 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
รายได้รอการรับรู้	26,171.06	79,497.82
รวม หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	26,171.06	79,497.82

หมายเหตุ 16 ภาระผูกพัน

16.1 ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

สำนักงานฯ ในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และ 2561 ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	6,148,421.74	4,954,711.74
รวม	6,148,421.74	4,954,711.74

ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน จำนวน 6,148,421.74 บาท ประกอบด้วยสัญญาเช่ารถยนต์ระยะเวลา 5 ปี จำนวน 4 สัญญา ดังนี้

- สัญญาเลขที่ 9/2558 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2557 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 58 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 172,666.62 บาท

หมายเหตุ 16 ภาวะผูกพัน (ต่อ)

16.1 ภาวะผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน (ต่อ)

- สัญญาเลขที่ 18/2559 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 38 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,477,258.38 บาท
- สัญญาเลขที่ 15/2562 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 8 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 3,354,310.00 บาท
- สัญญาเลขที่ 24/2562 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2562 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 3 ถึงงวดที่ 29 เป็นเงิน 1,144,186.74 บาท

16.2 ภาวะผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ

สำนักงานฯ มีภาวะผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ เป็นจำนวนรวม 968,371.50 บาท (ปี 2561 จำนวน 732,587.50 บาท)

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ไม่เกิน 1 ปี	968,371.50	732,587.50
รวม	968,371.50	732,587.50

16.3 ภาวะผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	2562	2561
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	298,150.15	-
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	4,413,800.00	82,300.00
รวม	4,711,950.15	82,300.00

ภาวะผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจัดหาสินทรัพย์ 3 สัญญา จำนวน 4,711,950.15 บาท

16.4 ภาวะผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และ 2561 สำนักงานฯ มีภาวะผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ไม่เกิน 1 ปี	1,128,146.00	1,304,014.41
รวม	1,128,146.00	1,304,014.41

หมายเหตุ 17 รายได้จากงบประมาณ

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
งบเงินอุดหนุน - ค่าใช้จ่ายบุคลากร	208,607,052.42	177,753,400.00
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	99,942,396.22	82,964,000.00
- ค่าครุภัณฑ์	2,358,400.00	2,915,000.00
รวม รายได้จากงบประมาณ	310,907,848.64	263,632,400.00

หมายเหตุ 18 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
รายได้จากการช่วยเหลือเพื่อการดำเนินงาน	66,842.50	-
รายได้จากการช่วยเหลือเพื่อการลงทุน	2.00	-
รายได้จากการบริจาค	35,150.11	75,329.51
รวม รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	101,994.61	75,329.51

หมายเหตุ 19 รายได้อื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากจากสถาบันการเงิน	1,228,173.26	960,740.27
รายได้จากการรับโอนสินทรัพย์ระหว่างหน่วยงาน	3,924,051.74	-
รายได้อื่น	583,497.04	220,848.97
กำไรสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	33,391.67	-
รวม รายได้อื่น	5,769,113.71	1,181,589.24

หมายเหตุ 20 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินเดือน	145,801,251.96	123,216,642.05
ค่าล่วงเวลา	989,350.00	1,042,110.00
เงินประจำตำแหน่ง	15,748,688.97	12,641,012.79

หมายเหตุ 20 ค่าใช้จ่ายบุคลากร (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
เงินช่วยค่าครองชีพ	13,315,557.00	11,353,952.69
ค่ารักษาพยาบาล	6,993,991.75	6,436,377.30
เงินช่วยการศึกษาบุตร	368,115.50	333,250.00
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	5,848,978.72	12,695,512.32
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	22,511,694.72	20,882,426.99
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	211,577,628.62	188,601,284.14

หมายเหตุ 21 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	6,402,988.24	8,805,121.00
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	17,433,492.19	9,491,502.96
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	3,182,752.52	3,377,251.19
ค่าจ้างเหมาบริการ	4,338,674.95	3,765,712.06
ค่าจ้างที่ปรึกษา	444,000.00	597,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	10,652,127.65	11,740,387.05
ค่าเช่า	11,990,965.59	2,745,548.93
ค่าวิจัยและพัฒนา	330,000.00	-
ค่าประชาสัมพันธ์	4,665,646.44	6,058,408.38
ค่าใช้สอยอื่น	3,173,144.41	2,040,473.74
รวม ค่าใช้สอย	62,613,791.99	48,621,405.31

หมายเหตุ 22 ค่าวัสดุ

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ค่าวัสดุ	3,551,884.24	2,307,512.91
ค่าเชื้อเพลิง	220,763.00	192,539.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	31,736.20	23,040.59
รวม ค่าวัสดุ	3,804,383.44	2,523,092.50

หมายเหตุ 23 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ค่าไฟฟ้า	7,765,505.26	7,281,174.76
ค่าน้ำประปา	16,031.60	15,020.40
ค่าโทรศัพท์	859,454.00	566,920.50
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,831,362.30	1,799,334.35
ค่าบริการไปรษณีย์	437,215.94	452,474.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	10,909,569.10	10,114,924.01

หมายเหตุ 24 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ครุภัณฑ์	12,696,677.25	11,549,880.26
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	1,034,232.79	2,499,661.61
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	13,730,910.04	14,049,541.87

หมายเหตุ 25 ค่าใช้จ่ายอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2562	2561
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	20,965.53
รวม ค่าใช้จ่ายอื่น	-	20,965.53

หมายเหตุ 26 อื่นๆ

26.1 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้ง บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐตามนโยบายรัฐบาล และให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงานตลอดอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดยทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี กรมธนารักษ์ได้ส่งมอบเฟอร์นิเจอร์ดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และบันทึกรายการโอนสินทรัพย์เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558

หมายเหตุ 26 อื่นๆ (ต่อ)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ย้ายที่ทำการมาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552 ซึ่งกรมธนารักษ์ได้จัดสรรพื้นที่ให้บริการอาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 จำนวน 5,560 ตารางเมตร และชั้น 9 จำนวน 6,230 ตารางเมตร รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 11,790 ตารางเมตร โดยคิดอัตราค่าเช่าพื้นที่และบริการ 360 บาท/ตารางเมตร/เดือน และอัตราค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ 50 บาท/ตารางเมตร/เดือน (ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556)

26.2 ตามที่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2561 เรื่องกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 กำหนดให้ยกเลิกหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.2553 และให้โอนบรรดากิจการทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้และภาระผูกพัน และให้โอนพนักงานลูกจ้างและอัตราค่าจ้างของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายไปเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือหน่วยงานของรัฐตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายกฤษฎีกาหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2561 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้และภาระผูกพัน และการโอนพนักงานลูกจ้างและอัตราค่าจ้างของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง ทางสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้ดำเนินการโอนบรรดากิจการทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้และภาระผูกพัน รวมถึงพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายให้กับทางสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามประกาศดังกล่าวในงบประมาณ 2562 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560

ออกแบบและจัดรูปเล่มโดย : สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕

เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑ สายด่วน ๑๖๓๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) www.ombudsman.go.th